

40 Diss 3704(3)

4082/3 3904 (3)

SCIAMACHIA PHILOSOPHICA

Quinque assultibus constans

&

Cum parergis ex universa Philosophia
Ad mentem Doctoris Mariano-subtilis

JOANNIS DUNS SCOTI

In conventu Cambensi FF. Min. Ref.

Die 22 Augusti horis ante - ac pomeridjanis
consuetis publicæ concertationi exposita.

P R Æ S I D E

P. F. Menrado Zächerl Ord. Min.

Reform. in Conventu præfato Philosophiæ

Lectore ordinario :

P R O P U G N A N T I B U S

Ornato, ac perdocto Domino Joanne Christo-
phoro Antonio Baumann, & Religiosis Fratribus Exu-
perantio Krammer, ac Isaia Werckmaister ejusdem
Philosophiæ Candidatis. Anno 1726.

CUM PERMISSU SUPERIORUM.

STRAUBINGÆ, Typis Joannis Theopholi Rædlmayr.

SOAMACHIA
PHILOSOPHICA

Quintus Aristotilis

Compendium philosophiae

Ad usum Doctorum Philosophiae

JOANNIS DUN

SCOTT

In conventu Campdeni R. M. R. E.

Die 22 Augusti h. m. ante - sc. pontificatus

conventus publicae confectioni expedit

P. R. A. S. I. D. E.

P. R. Meritudo Zachari Ord. Min.

Reform. in conventu philosophiae

Lege ordinata

P. R. O. P. H. I. L. O. S. O. P. H. I. A

Oratio, ac peroratio Dominio Joanne Christo-

phoro Antonio Baumann, & Religiosis Fratibus Em-

perato Kriemler, ac 10. W. Kriemler quidem

Philosophiae Cantabrigiae Anno 1754

CLA. P. R. A. S. I. D. E.

STRASBURG, Typis Joannis Theophili Neukircher

DEDICATIO.

Admodum Reverendo,
Prænobili, Clarissimo, ac Doctissimo
DOMINO, DOMINO

JOANNI BAPTISTÆ
DAUSCH

Sacrofanctæ Theologiæ Doctori, Ar-
chi-Decano Cambensi meritissimo &c. Do-
mino Patrono, & Mæcenati meo per-
quàm gratioso &c.

Præfidentis audaciæ non immeritò ac-
cusabor, dum Ornamentò Clarissi-
mi Tui Nominis præfixo Theses haf-
ce exopto decorari. Id tamen, quid
quid videtur præfidentis animi præseferre, vel inde

DEDICATIO.

totum absorbetur, quòd opportunius instrumen-
tum, quo meam in Te animi gratitudinē contester,
nullum superesset, nisi id, quod ex integro Tibi de-
beo, indulgeres quoque Tibi dedicari. Philosophia
etenim mea, quantulacunque tandem illa fuerit, se
se Tibi patrono compellitur (cùm gratitudini quo-
que sui sint impetus) debitam profiteri. Et cer-
tè erràssem vecors, si reverentiali timore, quò Tuum
Nomen dignissimum veneror, affectui meo, ac gra-
titudini remoram poni sustinuissem; cùm nihil sa-
nè hisce in Thesisibus pertractetur, quod non virtu-
tum Tuarum alludat gloriæ; Quid namque *Gradus*
superioris, & inferioris cum reali identitate formalis adæ-
quata distinctio, quam primo in Assultu Sciamachia
hæc exhibet, aliud indicat, nisi Tuam Archi-Deca-
natûs Dignitatem (ut gradus alios silentiò invol-
vam) cum infimo, & vel ideò supremo humilitatis
gradu coadunatam? Quid *formarum educitio*, quam
secundo in assultu propugno, nisi Tuam Pastoralem
curam innuit, qua in omnibus Tuæ curæ submissis
innumeras propè virtutum formas & officij sollici-
tudine, & efficaciam exempli proprii educis? Quid
plurium formarum compossibilitas, in assultu tertio
defendenda, nisi tuarum rursus indigitat collectio-
nem virtutum, quæ se se in Te dignissimo suo subje-
cto

DEDICATIO.

esto unanimitate concordi, ac unanimi concordia
compatiuntur liberrime? Ampliori certe laudum
encomio has singulas recenseri conveniret: at mo-
destæ Humilitatis Tuæ, humilisque Modestiae præ-
cepto me sentio prohiberi. Verum, si tuam in me
beneficentiam considerem, ea profecto est forma
tui animi, adeo adæquata, ut in pluribus subjectis,
præter Te, subjectari dedignetur. Quartus Thesi-
um istarum Assultus vel ideò *de toto tractat compo-
sito*, cui soli præcipuè denominatio agentis com-
petit, ut ad tuam in pertractandis negotiis, in ex-
ercitio virtutis universæ, in omni denique laudum
genere perfectionem completam symbolizet. *De
communi tandem DEI cum creaturis, & creaturarum
cum DEO conceptu* quid dicam? Palàm siquidem
est universis, quòd Zelò religiosissimæ charitatis &
DEUM in creaturis, & has in illo sancta æquè ac
ordinatissima dilectione prosequaris, in hoc præ-
primis intentus, ut, quod de terrenis divitiis Tibi
affluit, id etiam largitionibus piis, quibus tum
mortua, tum viva quoque Numinis habitacula
(pauperes intelligo) ditare assoles, DEO quoque
efficiatur commune, non solo conceptu, & affe-
ctu, (quod ignavorum est vitium) sed ipso quoque
liberalitatis effectū. Quis igitur mihi ducendum

DEDICATIO.

piaculo existimet, aut vitio animi præfidentis, quòd Philosophiam meam, Thesésque, quæ unà mecum se se Tibi ex asse deberi profitentur, Tibi præsumpserim dedicare, quippe Quem novi & præstantissimum Philosophorum Mæcenatem, & tantoperè hac in Palæstra eruditum, ut, gradibûs Philosophicarum dignitatum superatîs, insigni etiam SS. Theologiæ Doctoratûs laureâ Tui jure meriti sis condecoratus. Eum igitur nunc, quem utî innumeris alijs, ita & mihi singulariter indulgisti, oculum huic libello commoda: Manu, in me semper liberalissima, eundem accipe, meumque in eo animum leges, servitiis tuis ex integro mancipatum, cujus unicum semper in precibus ad DEUM fuit, eritque votum, ut Te suæ DEUS gloriæ, Tuæ felicitati, meisque desideriis quàm diutissimè servet incolumem.

Ita precor, & voveo

Clientum infimus,

J. C. A. B.

PRÆFATIO.

Lectori benevolo.

NE temerè præcipuas quasdam Philosophiæ Scotisticæ difficultates involâsse videar, oportet, ut præsumptionis attentatæ rationem reddam; nunquam enim eò audaciæ pervenissem, ut ipsis Scotistis in sententiis cæteroquin communiter fermè receptis me adversum opponerem, nisi ab extraneis quoque adversariis ansa fuisset suppeditata. Sunt equidem aliqui, qui Scotistas solis Mastrii armis munitos æstimant, ut ideò Mastrianos Clypeos Scotistarum manibus extorquere dudum dexterrimo nisu contenderint. Verùm hujus non opus est jurare in verba Magistri. Sint sua Mastrio, ab Adversariis quoque data encomia, quæ ingeminatis laudibus repetita velim: sit doctrinæ soliditas, sit ingenij sagacitas, subtilitatum fecunditas, sententiarum ubertas: plus mille Mastriis tamen ipsa Scoti placet profunda subtilitas, ut ideò mille Mastrios, favente Scoto, transmissos velim. At verò hæc eò non animò dicta sint, ac si laudatissimam Mastrii Philosophiam criminosa petulantia reprobaturum iri desiderarem: est etenim huic Auctori præstantissimo, vel ipsis inimicorum præconiis sublimato, suæ laudis condignitas: nihilominus tamen, cum in primo Philosophiæ Cursu Scotum vix jam ad prima li-
mi-

PRÆFATIO.

mina solutâsem : tot occurrere difficultate , præsertim de toto physico, & entis univoco conceptu præciso , ut eisdem satisfactorius , relicto paulisper Mastriô , alios quoque Scotistas consulere , & ad ipsum subtilitatis fontem Scotum sitellam mittere coactus fuerim. Et ecce ! fontis hujus gustatâ lymphâ , derivatos liquores Mastrij diversos esse conjeci : num erroneè , ferendum aliis Judicium relinquo. Materie quidem , quas disquirendas assumpsi , pridem ab aliis doctiori calamo pertractatæ sunt , quibus vel addidisse quidquam , decerpisse videri posset : verum ad sententiarum habendam connexionem , ac conformitatem dubiis meis plus ultra propellebar , ut ideò latiori , properanti-que calamo percurrerim , quæ privatis speculationibus auctores hucusque remiserant. Fateor sanè , quòd his in Thesibus plura majori claritate , commodiori brevitate , solertiori elucubratione donari desiderarent : at verò quemadmodum fructus de immaturitate sua temporis infensi , aut parci admodum injuriam accusant : ita Theses meæ defectus suos in properantem calamum , temporis parcitatem , & præcipuè in tenuitatem auctoris excusandos refundunt , id spei relinquentes , conatum saltem , ac intentionem probatum iri , aliis fortè subtiliori sagacitate exiguitatem meam sublevaturis. Itaque , si præsens calami properantis partus sua vel dicendi humilitate , vel prolixitate verbali quorundam oculos sit offensurus , eos demissè rogatos vellem , ut vel suis melioribus doctrinis ea , quæ displicent , emendare , vel benevolentia suâ , benignè dignentur indulgere.

ASSULTUS PRIMUS

EX

LOGICA.

De

Distinctione.

PROVOCATIO.

(1.)

*Atur adæquata ex natura rei formalis distin-
ctio inter gradum superiorem, & inferio-
rem. Deinde (2.) Identitas & distinctio
specificæ non dicit tantum relationem transcendentalem,
& distinctam ex natura rei formaliter, sed prædicamenta-
lem, realiter distinctam.*

Propugnatio primi membri.

I.

Illa juxta Scotistas distinguuntur adæquatè, quæ sese a-
dæquatè excludunt in suo conceptu quiddidativo, &

A

obje-

objectivo : sed gradus superior v. g. genus animal, & inferior v. g. specificus homo ita sese excludunt : ergò adæquatè distinguuntur. Ma. passim ab omnibus admittitur Scotistis : Min. prob. Aristoteles 4. topic. c. 1. ait : *Species recipit generis definitionem, genus autem non recipit definitionem speciei* : ex quo textu sic argumentor : Implicat dari distinctionem excludentis ab excluso strictè realem, quin sit adæquata : ergò etiam implicat dari distinctionem excludentis ab excluso formalem ex natura rei, quin sit adæquata : *subsum.* atqui juxta Aristotelem datur distinctio excludentis ab excluso inter genus, & speciem : ergò adæquata : non strictè realis, ut in confesso est : ergò formalis ex natura rei. Nil negabitur ex his, nisi Min. subsumpta, quam sic probo : Implicat, dari unum excludens, nisi detur alterum exclusum : sed vî doctrinæ hujus Aristotelicæ datur unum excludens : ergò etiam alterum exclusum : Min. prob. genus à suo conceptu objectivo essentiali excludit speciem : ergò hæc se habet ad illud ut exclusum ad excludens. Ant. est Aristotelis citati : ergò. *Confirmatur* ex eodem Aristotele, ibidem dicente : *Accidit enim, ut genus sit particeps speciei* : sed quod generi est per accidens, illud à generis essentiali conceptu objectivo adæquatè distinguitur : ergò &c.

2. *Respondebunt* A. A. textu hoc citato vel nihil, vel contrarium probari ; quomodo enim dabitur distinctio

ex-

excludentis ab excluso, si speciem includat definitionem generis, ut loquitur Aristoteles? *Item*: licet generi per accidens sit, esse particeps speciei, speciei tamen per se, & essentiale est, esse participem generis. *Tandem* dicent, quod particula *non*, dum Aristoteles dicit: *genus autem non recipit definitionem speciei*, sumatur tantum præcisivè, non negativè, hoc est, quod genus tanquam latius patens à suis inferioribus determinatis abstrahat, non, quod omninò excludat: quomodò enim conceptus generis posset subsistere cum tali adæquata specierum exclusionem? Sed *contra est*; quod mutua detur juxta Scotistas separabilitas, si res possit esse sine modis, licet non modus sine re, ut ipsi tenent hic Adversarij Scotistæ contra distinctionem modalem Neotericorum: ergò si conceptus generis detur sine conceptu speciei, licet non conceptus speciei sine conceptu generis, erit pariter separabilitas, seu potius diversitas objectiva conceptuum. Deinde licet per accidens sit sedenti sessio, sessioni tamen est per se esse in sedente, tanquam in subiecto modificato, & tamen adæquata modi distinctio tenetur in communi Scotistarum à re modificata: ergò non obest distinctioni adæquatæ ex natura rei formali, quod species non habeat conceptum objectivum sine genere, dummodò genus talem habeat sine specie. Denique repugnat juxta Scotistas adæquata præcisio objectiva, quin detur adæquata distinctio objectivorum con-

ceptuum : sed gradus superior, licet inferiorem non absolute neget, ab eodem tamen adæquatè præscindit : ergò &c. Ma. est in via Scoti communis. Min. probatur omnibus illis rationibus, quibus Scotistæ probant, quòd possum cognoscere animal ex signo motûs progressivi adæquatè quoad conceptum animalis, quin cognoscam speciem, aut rationem differentialem : ergò hoc ideò, quia conceptus animalis adæquatè secundum se à speciebus præscindit : consequenter etiam distinguitur. Huc pertineret necessariò tractatio de præcisionibus Scotisticis objectivis, quas hîc brevitatis causâ prætereo, sed omnino ut veras suppono. Cæterum hæc adæquata distinctio difficultate caret, si tertia entitas metaphysica defendatur, quam pro modulo meo inferiùs in parte secunda ostendere & propugnare contendam.

Propugnatio secundi membri.

3. **U**bi dantur omnia requisita relationis prædicamentalis, hæc malè negatur : sed ubi datur Identitas, & distinctio specifica, dantur omnia requisita relationis prædicamentalis : ergò malè negatur. Min. prob. Requisita talia cōmuniter acceptata à Scotistis sunt; *primò* : quòd extrema debeant esse realia unà cum ratione fundandi. *Secundò* : quòd extrema debeant esse distincta

rea-

realiter. *Tertio*: quòd relatio ex ipsa extremorum natura debeat resultare: atqui hæc omnia habentur in identitate, & distinctione specifica: ergò &c. Min. prob. inductione; Nam Petrus, & Paulus sunt idem specie, & ista identitatis relatio fundatur in differentia essentiali: ergò ratio fundandi est realis. De distinctione, & realitate extremorum, & an ista identitatis specificæ relatio ex natura extremorum resultet, esse non poterit, qui dubitet. Fateor tamen, quòd, si velim alias relationes prædicamentales comparare cum hac relatione identitatis, & distinctionis specificæ, aliæ v. g. similitudinis, æqualitatis accidentalis &c. sint magis reales dicendæ, quàm relatio identitatis, & distinctionis specificæ: ratio est; quia tales relationes similitudinis accidentalis &c. fundantur in re strictè dicta, v. g. albedine: identitas verò, & distinctio specifica tantum in realitate differentiali. Quia verò præter cætera requisita datur hujus actualis identitatis, & distinctionis vera separabilitas: hinc certè non est merè transcendentalis dicenda. Quòd verò talis detur separabilitas relationum actualium identitatis, & distinctionis specificæ, patebit ex dicendis.

Impugnationes primi membri.

I.

4. **Q**Uæ distinguuntur distinctione includentis, & includi-

A 3

fi,

fi, distinguuntur inadæquatè: sed gradus inferior, & superior distinguuntur distinctione includentis, & inclusi: ergò inadæquatè. Min. prob. Genus essentialiter includitur in specie: ergò &c. *Respond. primò: retorq.* Quæ distinguuntur distinctione excludentis, & exclusi, distinguuntur adæquatè: sed juxta probata num. 1. Genus distinguitur à specie distinctione excludentis, & exclusi ab eodem quiddidativo conceptu: ergò adæquatè. *Respond. secundò:* Dist. Ma. Si includatur unum in altero ex utriusque essentiali exigentia: Con. Ma. Si tantùm ex unius essentiali exigentia, & respectu alterius per accidens: neg. Ma. Dist. etiam Min. ita tamen, ut hæc non sit ex utriusque essentiali exigentia: Conc. Min. ut sit verè ex utriusque essentiali exigentia: neg. Min. & Conf. Meam hanc distinctionem adversarijs Scotistis ita declaro, & dico, quod universaliter loquendo falsum sit, distinctionem inadæquatam semper esse, quando unum includit alterum quomodocunque, sed requiritur, ut unum includat alterum non tantùm ex exigentia sua, id est, includentis, sed etiam ex essentiali exigentia inclusi. Sic juxta Scotistas totum physicum essenziale, syncategorematicè sumptum, distinguitur à partibus suis, scilicet à materia, & forma, tantùm inadæquatè, cùm partes in recto includantur in toto physico syncategorematico tam ex essentiali partium, quàm totius exigentia. Sic pariter totum integrale in-

inadæquatè distinguitur à partibus integrantibus, quas dicit in recto simul sumptas, quia tam de essentia totius integralis, quàm de essentia partium, quà integrantium, est harum in toto inclusio. At verò licèt species includat definitionem generis, hæc tamen inclusio soli speciei essentialis est, & generi merè per accidens. Deinde, *contra sic in sto* : Homo physicus inadæquatè distinguitur à corpore physico, quia corpus physicum tanquam aliquid latius patens per formam animæ rationalis ad esse hominis contrahitur physicè per compositionem physicam actûs, & potentiæ: atqui gradus generis tanquam quid latius patens etiam contrahitur per compositionem metaphysicam actûs, & potentiæ metaphysicæ ad esse speciei: ergò pariter cum proportionem erit inadæquata distinctio, hoc est, in linea physica distinctio strictè realis, in metaphysica linea saltem ex natura rei formalis, utrobique tamen inadæquata, ob paritatem cum proportionem omnimodam; sicut enim homo physicus respectu corporis organici est totum ex corpore, tanquam parte determinabili, & ex anima, tanquam parte determinante, seu tanquam ex potentia, & actu physicis verè compositum juxta Scotistas: sic etiam gradus generis tanquam quid in se indeterminatum per rationem differentialem determinatur per modum actûs, & potentiæ metaphysicè talium, ita, ut exinde metaphysicè componatur gradus inferior, nimirum species;

cies : & sicut homo physicus corpus organicum tantum includit in obliquo, sic etiam species tantum genus includit in obliquo, ita, ut de specie v. g. homine metaphysico, categorematicè sumpto, non possim in recto dicere : *homo est animal* : sed debeo dicere ; *homo metaphysicus est compositum ex gradu generis, & differentie, seu, est animal rationale*. Quæ omnia clariùs ex parte secunda patebunt, ubi ex industria magis explicabitur tertia entitas metaphysica.

5. Quia verò iste modus explicationis prædictæ adversarijs nimium exoticus videri posset, admirantibus, dici, hominem in recto non esse animal, quod fortè in omni Philosophia censebitur reprobandum ; itaque operæ pretium duxi, ut latiore adhuc explicationem subtexam in admirationis remedium ; tum , quia hujus materiæ declaratio non tantum utilissima, sed etiam summè necessaria videtur pro intelligenda distinctione Scotistica, tum etiam, ut clariùs possint intelligi ea , quæ inferiùs de toto metaphysico dicenda sunt ; datur enim hujus, & illius sententiæ arctissima convenientia. Itaque videndum est, quomodò homo possit dici *animal* in recto, & quomodo non ; & ut hoc suo proponatur ordine, necessarium duxi, adducere ordinem Metaphysicæ formalitatum, & graduum metaphysicorum dimanationis. Ponamus ergò, dari corpus organicum, & animam rationalem simul, ex quibus partibus juxta communem (Scotistis loquor)

com-

componitur tertia entitas physica essentialis, seu totum compositum adæquatè distinctum à partibus, ut dicetur inferiùs. Jam verò hoc compositum est verissimè totus *homo physicus*, qui nequit dici corpus tale in recto, ex quali componitur, & à quo distinguitur, ut patet consideranti: & tamen verum est, hunc physicum hominem verum esse *corpus*: sed quale? *Respond.* Corpus completum: & tale dicitur per gradum metaphysicum corporis, non verò per corpus organicum, à quo tantum denominatur, tanquam per denominationem sumptam à parte materiali, physicè corporeus, & materialis. Modò sumamus hunc physicum hominem, actu existentem, & consideremus eum à planta pedis usque ad verticem: & ecce! quia non datur physica essentia aliqua, quin in se contineat certam lineam graduum metaphysicorum, & aliarum realitatum, modorum, proprietatum & conceptuum objectivorum: hinc *primò* ei convenit existentia, & subsistentia, quibus linea physica completur, & inchoatur linea metaphysica; cum enim de tali physico homine possim dicere, quòd sit *ens*, *bonum*, *verum*, hinc eidem competunt rationes istæ transcendentales: debet enim meæ propositioni, qua dico: *homo est ens*, tam subjectivè, quàm prædicativè aliquod respondere objectum, & realitas objectivè conceptibilis. *Secundò*: Post gradus hos transcendentales, DEO, & creaturis communes (ut in parte tertia dicetur) resultant modi intrinseci *finitatis* &c. ita, ut de tertia illa homi-

nis entitate affirmare valeam: *est ens finitum*: ubi jam segregatur ratio transcendentalis ad rationem propriam creaturæ, ita, ut tale ens aptum sit, tanquam supremum genus, fundare totam Categoriā, & seriem prædicamentorum: & est tale *ens finitum* gradus supremus, & *genus transcendente*, non ita transcendente, quasi foret adhuc commune DEO, & creaturis, sed in hoc sensu, quòd transcendat omnia genera, & gradus prædicamentales. *Tertio*: igitur ulterius propagatur linea metaphysica omnium illorum graduum, & formalitatum, quot quot in homine tali physico prædicata, & conceptus objectivi possunt respondere conceptibus formalibus veris; cùm ideò vera sit oratio, *quia etiam ipsa res est, vel non est*. Quia autem talis physicus homo *est ens finitum per se*, hinc ratio entis finiti jam actuatur per *perseitatem*, ita, ut sine omni operatione intellectus à parte rei habeatur metaphysicus actus, & potentia, qui actus, & potentia ad constitutionem gradus inferioris verè concurrunt causaliter, & per intrinsecam sui exhibitionem metaphysicam vî identitatis realis verè componunt: sed quid? se ipsas? certè non: ergò compositum, & tertium, & sic ex gradu generis supremi, *entis finiti*, & *perseitate* constituitur *substantia*. *Quarto*: defacto jam jam videtur, quomodò homini physico prius conveniant prædicata universaliora, & quomodò ex superioribus, & universalioribus pedetentim Categoria graduum deflectat ad inferiores, & ideò magis particulares, & re-

stri-

strictos, quia semper per rationes contractivas, & actus differentiales tamdiu coarctantur, donec habeatur tantus graduum metaphysicorum numerus, ultra quem cum veritate nil ampliùs possum prædicare. Sic statim patet in *substantia*, quæ per *spiritualitatem*, seu differentiam contractivam substantiæ ita arctatur, ut *substantia spiritualis* in Angelo, qui ex illo utroque gradu componitur, sit omnium metaphysicorum graduum terminus: non enim possum cum veritate ulteriùs pergere, dicendo de Angelo: Angelus est *corpus*, est *animal* &c. ergò ubi latior est campus veræ affirmationis, etiam extensior est linea metaphysicorum graduum. Itaque in homine physico non tantùm dicere possum, quòd sit *substantia*, sed etiam *corpus*, *vivens*, *animal* &c. ergò ulteriùs extenditur hìc linea prædicamentalis. Ne verò nimia fiat explicationis prolixitas, per ultiores lineæ metaphysicæ gradus descensurum ad partem secundam remitto, ubi secundùm longum, & latum opinionem meam alienis judicijs subjiciam.

Hìc tamen id solum adducere volui, tum ut videatur, quòd ac entitate tertia physica non dimanent tertiæ entitates metaphysicæ immediatè, sed mediatè, hoc est, priùs rationes transcendentales, dein rationes propriæ, & modi intrinseci, ex quibus supremum genus non verè componitur, sed coalescit: supremi enim generis non est vera compositio; cùm non ex genere, & differentia, sed ex gradu transcendentali, & modo intrinseco confluat: postea
 B 2 dima-

dimanant ratio universalior generis, & hanc dimanationem realitatis genericæ sequitur formalitas differentiae, quâ secutâ fit actuation metaphysica, & generis contractio ad speciem, tanquam tertium metaphysicum. Inde

6. Colligitur *primò*, non posse negari distinctionem gradûs superioris ab inferiore adæquatam ex natura rei formalem, nisi etiam negetur compositio, & tertia entitas metaphysica, cujus veritatem in sæpiùs citata parte secunda propugnare conabor. Colligitur *secundò*, tam ob sententiarum Scotisticarum concordationem, quàm etiam ob ordinem Categoriarum debere defendi adæquatam distinctionem prædictorum graduum. Colligitur *tertiò*, quomodò intelligi debeat, si dicatur, quòd gradus metaphysici dimanant ab entitate physica essentiali, nimirum non immediatè, sed mediatè, modò explicatò, cum ea tertiarum entitatum metaphysicarum subordinatione, quam in assultu de tertia entitate inferiùs explicabo. Colligitur *quartò*, proprietates non promanare promiscuè à tertia entitate physica, sed suo ordine, & ab entitatibus tertiis metaphysicis: sic v. g. à *substantia*, tanquam composito ex ente finito, & *perseitate* dimanant proprietates, quòd non sit intensibilis, & remissibilis, non habeat contrarium, non sit in alio, ut in subjecto inhæsionis &c. & à tertia metaphysica entitate alia proprietates aliæ, usque ad proprietates, quæ uni, & soli conveniunt speciei v. g. admirativitas, risibilitas &c. homini, & istæ ab *homine*, seu specie, &

& tertia entitate metaphysica, ex gradu animalis generico, & differentiali specifico constituta, dimanant. Et specialiter tandem pro impugnationis solutione colligitur *quintò*, quòd homo physicus sit formaliter *animal*, cùm habeat in se formalitatem animalitatis, homo verò metaphysicus categorematicè sumptus, est animal tantùm in obliquo, cùm gradum animalitatis in se non contineat in recto, sed ex gradu animalitatis, & differentia resultet, hinc dicere debeo: *homo est animal rationale*, seu constans ex actu, & potentia metaphysicis, animalitate scilicet, & rationalitate. Ita pariter homo physicus est corpus formaliter, non propter corpus partis, seu organum, ex quo physicè constituitur; aliàs nequiret ab eodem adæquatè distingui, ut fatentur ipsi Adversarii: sed est *corpus completum*, hoc est, propter gradum metaphysicum corporis, homini physico competentem formaliter dicere possum, quòd sit *corpus completum*. Sed ecce! specialiter hìc adverte, corpus hoc metaphysicum esse, & dici posse tum *completum*, tum *incompletum*; *completum* quidem, quia non est illa pars physica corporis organici, hæc enim in prædicamentis reponi nequit, sed est gradus, & formalitas, vñ cuius tertia entitas physica est formaliter corpus perfectum, & totale, oppositum formaliter omni non corporeo, seu omni enti, quod non est totum ex corpore, & anima. Item potest dici *completum* etiam respectu graduum superiorum, ex quibus componitur: sic enim ratio

metaphysicæ substantiæ non est totum id, quod est corpus metaphysicum, sed tantum corporis hujus genus, & gradus materialitatis est differentia, per quam tale metaphysicum corpus differt essentialiter ab omni non corpore: ergò respectu horum graduum componentium est quid completum, sicut corpus organicum respectu materiæ, & formæ substantialis. Verum *incompletum* est hoc corpus metaphysicum, quia adhuc aliis entitatibus metaphysicis, in eodem supposito constituendis, subordinatur; subordinatur enim corpus hoc viventi, quia per gradum *animati ad esse vivens* contrahitur, & sic ulterius usque ad ultimum gradum lineæ hujus, qui in eodem supposito est reperibilis. Dico; *in eodem supposito*; certissimum est enim, tot esse lineas prædicamentales metaphysicas, quot sunt diversa supposita: hinc Scotistæ necessariò in quavis determinata suppositorum linea manere debent, dum suam distinctionem ex natura rei formalem propugnant. Et qui ista benè perpenderit, certè difficultatem non sentiet in admittenda gradûs superioris, & inferioris adæquata distinctione.

II.

7. **G**Radus superior sine inferioribus neque conceptibilis est: ergò nec adæquatè distinctus. Ant. prob. Considerare enim Gradum superiorem sine inferioribus est destruere essentiam gradûs superioris: ergò &c. *Respond.* Dist. Ant, Sine inferioribus sumptis indeterminatè.

Tran-

Transeat Ant. sumptis determinatè: neg. Ant. & Conf. Ad Prob. Dist. Ant. si consideraretur sinè inferioribus consideratione negativa: Conc. Ant. si tantum cognitione præcisiva: neg. Ant. & Conf. Dixi in prima distinctione: *Transeat Antecedens*; quæ enim necessitas concipiendi animal in ordine ad inferiora, cum possim habere illius adæquatum conceptum ex genere, & differentia propriis, dicendo: *animal est corpus sensitivum*? Deinde licet animal, quæ gradus superior non præscindat ab inferioribus indeterminatè sumptis, ita tamen præscindit, ut indifferenter se habeat, quantum est ex se, ad utrumque illorum; quæ præcisio, cum non excludat omnino inferiora, saltem ab iis abstrahit sinè ulla destructione gradus superioris, licet non in esse superioris reduplicativè spectetur. *Dices*: Non datur distinctio adæquata realis sinè signo distinctionis adæquato reali: ergo nec distinctio formalis adæquata sinè suo adæquato signo: *subsum.* sed nullum datur hujus distinctionis inter gradum superiorem, & inferiorem signum adæquatum: ergo &c. *Respond.* Conc. totum enthymema primum: *ad subsumptum*: neg. Min. signum enim adæquatum est exclusio unius à conceptu adæquato, & essentiali alterius, item contradictoria adæquata, ordo à parte rei &c. nam conceptus animalis non est conceptus hominis, si animal ut superior gradus spectetur: universaliter enim id Aristotelicum asserimus: *accidit, ut genus sit princeps speciei.* *Dices adhuc*; Illud non est adæquatè distinctum,

etum, quod non est de altero adæquatè negabile: sed gradus superior non est adæquatè negabilis de inferiore: ergò nec adæquatè distinctus. Ma. patet; quia ad omnem distinctionem debet consequi negatio unius de altero: ergò etiam adæquatè distinctum debet esse de altero adæquatè negabile. Min. etiam prob. falsum est enim, si dico: *homo non est animal, animal non est vivens, vivens non est corpus*: ergò gradus superior non est de inferiore adæquatè negabilis, consequenter nec adæquatè distinctus. Respond. Conc. Ma. Dist. Min. Si gradus inferior sumatur syncategorematicè: Conc. Min. si categorematicè: neg. Min. & Conf. Ad probationem ulteriorem eodem modo Dist. Ant. falsum est, si dico: *homo non est animal, animal non est vivens, vivens non est corpus* &c. si subjecta sumantur syncategorematicè: Conc. Ant. si categorematicè: neg. Ant. & Conseq. Ut hæc, dictis hucusque, & de tertia entitate metaphysica adhuc dicendis conformata responsio declaretur Scotistis adversarijs, quæro ex ipsis, an falsa sit hæc propositio: *homo physicus non est corpus physicum*? Tenentur Scotistæ dicere, falsam esse, si homo spectetur syncategorematicè, cum totum syncategorematicè sumptum partes includat in recto, & sic non possit de iisdem negari adæquatè: si verò homo spectetur categorematicè, ut tertia entitas, ex corpore, tanquam materia, & subordinata tertia entitate ut tertium completum resultans, tunc omninò negabitur adæquatè de corpore physico com-

componente. Ita certissimè omnes respondere tenentur, tertiam essentialem physicam entitatem cum Scoto adæquatè distinctam defendentes. Jam ergò: homo metaphysicus, si consideretur syncategorematicè, dicitur animal in recto, tanquam gradum genericum, & partem essentialem metaphysicam componentem: idem est de animali respectu viventis, de vivente respectu corporis, de corpore respectu substantiæ; cum scilicet tam animal gradum viventis, vivens gradum corporis, corpus gradum substantiæ importent ut partes componentes, & ipsæ partes componentes sint totum syncategorematicum, consequenter hoc de illis nequaquam adæquatè negabile. Si autem homo metaphysicus consideretur categorematicè, seu quà constans ex gradu generico prædicabili *inquit*, seu ex gradu animalis, & ex gradu differentiali, tanquam prædicabili *in quale*, seu rationalitate; tunc non est dicendum, quod homo sit animal in recto, cum homo sit tertium *ex his*, seu metaphysicè compositum ex animali, tanquam subordinata tertia entitate metaphysica incompleta, locò materiæ, & partis determinabilis, & ex parte determinante, seu contrahente, nimirum ex differentia. Unde patet, similiter etiam de reliquis, scilicet de animali respectu viventis &c. respondendum esse, quod magis clarescet ex dicendis in parte secunda.

8. Insuper satis ex hisce colligitur primò, quòd, si gradus inferior homo v. g. & superior v. g. animal cate-
C gore-

gorematicè sumantur, quòd, inquam, perfectà detur mutua negabilitas in recto, sicut datur in tertia entiate physica corporis incompleta, & in completa physica hominis, servata proportionè. Colligitur *secundò*, speciem tantum syncategorematicè sumptam participem esse generis in recto. Colligitur *tertiò*, optimè ex his explicari posse universalis metaphysici communitatem per indifferentiam; Tale metaphysicum enim universale est quævis tertia entitas metaphysica, in se categorematicè sumpta verè una, indifferens tamen ad constituendas entiates illas tertias, quibus subordinatur, in exemplo: *animal* est indifferens, ut contrahatur per *rationalitatem*, vel per *irrationalitatem*, quantum est ex se, quæ indifferentia in tali universali metaphysico fit negativa propter illum gradum, quò actuatur, & contrahitur in eodem supposito, sic indifferentia essentialis tanquam universalis generici in homine per rationalitatem contrahitur, & impeditur vî hujus contractionis, ne hoc ipsum universale sit amplius indifferens, per modum generis ad species suas, indifferentiâ positivâ; sicut etiam naturæ specificæ indifferentia propter conjunctionem, & identitatem cum singularitate in negativam evadit. Cæterum si etiam fortassè requiras signa hujus distinctionis adæquatæ inter gradum superiorem, & inferiorem, categorematicè sumptos: en! in abundantia dantur: *primò: vera adæquata contradictio!* cum una tertia entitas completa non sit altera incom-

com-

completa, & superior, sicut patet in physica entiate ter-
tia completa, & subordinata. *Secundò: Causalitas metaphy-*
sica: cur enim causalitas physica per partium exhibitio-
nem in toto physico supposita ratione actûs, & potentiæ
ad distinctionem realem adæquatam sufficiat, & non
etiam causalitas metaphysica per exhibitionem partium
metaphysicarum in toto metaphysico, supposita pariter,
cum proportionem tamen, ratione actûs, & potentiæ, ad
distinctionem formalem ex natura rei adæquatam suffi-
ciat? an fortè negetur ratio actûs, & potentiæ? sed ec-
ce! datur ratio determinabilis, & determinativi, contra-
hentis, & contracti, perficientis, & perfectibilis: ergò
etiam ratio actûs, & potentiæ metaphysicæ. *Tertiò: Or-*
do, & subordinatio realis, quæ in hac linea Metaphysicali
pariter innegabilis est Scotistis, quàm illa subordinatio
in linea physicali. Et hæc pluribus explicanda duxi, ob
summè necessariam horum notitiam ad veras Scoti
doctrinas ad ultima fundamenta reducendas.

Impugnatio secundi membri.

9. **E** Gregius quidam Scotista assultat *primò* objiciens
authoritatem Scoti I. Dist. 19. q. 1 §. *de secundo*
dico. Docentis, identitatem, & distinctionem spe-
cificam (quod adversarius iste ad quamcunque distin-
ctionem, & identitatem realem extendit) esse relationes
transcendentales, sic enim ait: *Sicut fundamentum identi-*
tatis

tatis, æqualitatis, & similitudinis est ens in communi comparatum ad quodcunque ens in communi, ita & illæ relationes sunt transcendentes, licet non convertibiles, cum disjunctione tamen dividentes ens, sicut dividitur in necessarium, & possibile: ergo genuina Scoti sententia est, quæ tenet, relationes identitatis, & distinctionis specificæ tantum esse transcendentales. *Respond. primò*, omnibus Scotum legentibus loc. cit. evidens esse, quod ibidem plus certè non dicat, quàm dari relationes tales, quæ sunt *transcendentes*, hoc est, non tantum convenientes creaturis, sed etiam D. Personis, præcisa tamen imperfectione; non enim sunt in Divinis illæ relationes communes verè accidentales, & prædicamentales, sed à suo fundamento tantum ex natura rei formaliter distinctæ, ut in Theologia ex Scoto tenet communis Scotistarum contra Thomistas. Tales relationes ergo communes assignat ibi Scotus, nimirum relationem *identitatis, æqualitatis, & similitudinis*: & has verè in Divinis dari probat ex instituto 1. Dist. 31. q. 1. per totam. Si autem ratio entis dicatur commune quid, & transcendente, quia tam Deo convenit, quàm creaturis, quidnè etiam optimè dixerit Scotus, relationes illas transcendentales esse, quæ dantur præcisè imperfectionibus, nullo operante intellectu, æquè in Divinis, ac in creatis? *Respond. secundo*. De ijs relationibus, de quibus ibidem loquitur Doctor, libentissimè concedo, illas esse transcendentales, sed in isto præ-

præcisè sensu, quòd non dicant formam accidentalem distinctam realiter ob summam Dei perfectionem, quæ tale imperfectum non admittit: item sunt transcendentales, hoc est, realiter in Divinis sunt identificatæ fundamentis, licèt ab his formaliter distinctæ, sed ita transcendentales, & identificatæ sunt non quà relationes, sed quà relationes hujus fundamenti, sicut ergo pessimè infero: *Paternitas in Divinis est realiter identificata fundamento, & relatio transcendentalis*, hoc est, non prædicamentalis, & accidentalis: ergo etiam in creatis non est Paternitas realiter distincta à fundamento, nec relatio prædicamentalis: ita pariter pessima hæc foret illatio: *Identitas, similitudo, æqualitas, distinctio tanquam relationes communes, in Deo non sunt distinctæ realiter, & prædicamentales: ergo nec in creaturis.* Videatur Scotus in utroque loco citato, præsertim in dist. 31. & cogetur Adversarius mutare consilium. *Respond. tertio: Scotus ibidem 1. Dist. 19. expressè habet: Et hoc modò communiter, & non strictè accipiendo illas relationes communes, dicit Philosophus 10. met. quòd omne ens omni enti comparatum est idem, vel diversum, ita, quòd omne ens omni enti comparatum est æquale, vel inæquale: quid est hoc aliud, quàm dicere, quòd istæ relationes æqualitatis, identitatis &c. æquè possint sumi ut quid commune, suo modò tamen, omni illi, cui ratio entis convenit, ita, ut de omni, de quo possum dicere, quòd sit ens, etiam affirmare valeam: ergo cum alio ente vel est distinctum, vel*
idem

idem, vel æquale, vel inæquale. At ecce! istas relationes sic communiter acceptas, dicit ipsemet Scotus, hîc citatus, relationes communes, & NB. *non strictas*: & cur hoc? nimirum quia relatio strictè dicta non est, nisi sit prædicamentalis: at relationes istæ communes possunt esse, quin sint prædicamentales, ut ex dictis patet, in Divinis: ergo istæ relationes quâ relationes præcisè non sunt prædicamentales, sed transcendentales modò explicatô, si nimirum prædicamentaliû relationum imperfectiones recuset fundamentum, ut Essentia D. at verò quid prohibet, ne dicantur prædicamentales in creatis.

10. *Urget*: Scotus citatus habet: *Illæ relationes sunt transcendentales, licet non convertibiles, cum disjunctione tamen dividentes ens, sicut dividitur in necessarium, & possibile*: ex quibus verbis sic arguit: istæ relationes fundatæ in qualitate essentiali (nimirum in differentia) sunt ita transcendentales, ut cum disjunctione dividant ens *ut sic*, sicut illud dividunt necessitas, & possibilitas rei: ergo sunt passionēs ejus metaphysicæ: atqui passionēs metaphysicæ, etiam disjunctæ, ad summum distinguuntur ex natura rei formaliter: ergo etiam illæ relationes, consequenter prædicamentales esse, aut dici nequeunt. *Respond. primò*: retorq. illæ relationes juxta Scotum dantur etiam in divinis: sed in divinis nulla datur passio metaphysica: ergo istæ relationes non sunt passionēs metaphysicæ. Ma. est Scoti sæpùs citati, Min. pariter patet; ubi enim non datur essentia
meta-

metaphysica, seu metaphysicè composita, quomodo dabitur id, quod ex essentia metaphysica essentialiter petit pullulare? Nunquid hìc meritò, *Præteritis quæcunque carent, Spoliato supinìs? Respond. secundò*: aliquo modo directè. *Transf. Ant. neg. Conf. & retorq. iterum*: finitas, & infinitas dividunt ens *ut sic*: ergo sunt passionēs entis: quis hoc concedet? Ens *ut sic* ergo non dividitur per differentias, non per proprietates, non per passionēs, sed per modos intrinsecos: nihil autem respectivum, etiā transcendentaliter tale, potest esse modus intrinsecus entis, quod in se, & in sui divisione prima est, & manet indifferens ad respectivum, & ad absolutum. Dixi: *Transf. Ant.* non ideò, quasi vellem Scoti doctrinam transmittere, quod quàm longissimè absit: sed ideò, quia hæc entis divisio non sinè abusu explicatur. Quæso enim, qualis iterum illatio ista: *Sicut ens aliud est finitum, aliud infinitum, sic animal aliud est generans, aliud generatum: ergo generatio activa (saltem disjunctivè) & passiva sunt passionēs metaphysicæ animalis?* æqualiter bona est ista: *sicut ens dividitur in necessarium, & contingens, ita etiam dividitur in æquale, & inæquale: ergo æqualitas, & inæqualitas saltem disjunctivè sunt entis passionēs.* Quis non videt, si iste modus arguendi valeret, omnem Scotisticam sententiam de relationibus eversum iri? Nunquam enim à linea absoluta ad respectivam facienda est illatio: hinc, licèt ex Scotto pateat, quòd, sicut in linea absoluta ens dividitur in necessarium, & contingens, seu finitum, & infinitum, ita etiam

am proportionaliter ens quoad rationem respectivi dividatur in æquale, & inæquale, pessimè tamen dico: *ergo in utraque divisione membra dividenda se habent æqualiter*, ob datas retorsiones, & rationes. Et certè nec Scotus, nec Aristoteles plus dicunt, quàm quòd, sicut entis membra dividenda in linea absoluti sint necessarium & contingens, sic etiã in linea respectivi sint æquale, & inæquale, quod mihi nec minimum quidquam officit. Itaque Scotum, quantum tenuiter capio, literaliter explico; dicit ergo *primò: Illæ relationes sunt transcendentes*, quod satis fusè puto explicatum esse. Dicit *secundò: licèt non convertibiles, cum disjunctione tamen dividentes ens*. Et hoc certè verissimè; nam ens dividitur in necessarium, & contingens convertibiliter, quia verū est, quòd omne ens sit necessarium, vel contingens: & econtrà etiam tam necessarium, quàm contingens est verum ens: at verò non sic de identitate, & distinctione; licèt enim omne ens sit vel idem cum alio, vel distinctum: non tamen econtrà, quod est idem cum alio, aut distinctum, potest dici ens: formalitates enim sunt idem realiter inter se, & distinctæ ex natura rei formaliter inter se, quin sint formaliter entia, ut in metaphysica dicitur: ergo identitas, & distinctio non dividunt ens convertibiliter.

II. Instat: Si distinctio specifica foret prædicamentalis relatio, tunc deberet sublatō terminō perire. Sed non perit: ergo &c. Min. Prob. Propositio necessaria mentalis est

est formaliter vera, five objectum ejus actu existat, five non: ergo etiam specie formaliter distinguitur homo v.g. Petrus à lupo, five lupo actu existat, five non. *Confirmatur*: Juxta Mastrum, omnes Scoti interpretes, & communem Scotistarum verissimum est, relationem identitatis, & distinctionis, æqualitatis & inæqualitatis esse passiones disjunctivas entis: ergo sunt relationes transcendentales, non prædicamentales. *Respond.* Conc. Ma. Dist. min. non perit distinctio aptitudinalis: Con. min. actualis: neg. min. & Dist. Conf. ergo specifica distinctio aptitudinalis non est relatio prædicamentalis: Conc. Conf. distinctio actualis: neg. Conf. Ad Prob. neg. suppositum Antecedentis, scilicet quòd objectum propositionis necessariæ possit non existere: si enim dico: *homo est animal rationale*, hujus propositionis objectum non est animal rationale actu existens, sic enim propositio necessaria haberet objectum, & verificativum contingens, quod sanè implicat: sed Propositionis necessariæ objectum est ipsum esse hominis metaphysicum, & connexio prædicatorum essentialium, quæ ab æterno jam habuit esse cognitum in Mente Divina: hinc propositionis necessariæ veritas, five homo actu existat, five non, actu habet objectum, ad quod possit dicere conformitatem, quæ conformitas, cùm sit essentialis, & inseparabilis à propositione tali, hinc est tantum passio, & transcendentalis relatio; negatô igitur suppositô falsô ipsa perit consequen-

D

tia

tia. Deinde transmissio hoc antecedenti Dist. Conf. specie formaliter distinguitur Petrus à lupo non existente, aptitudinaliter: Conc. actualiter: neg. Conf. Libentissimè ergò fateor, quòd in Petro non tantum sit entitas absoluta, sed simul etiam aliqua relatio aptitudinalis, & transcendentalis, quæ non sit ipsa differentia essentialis; hæc enim differentialis ratio, cum sit constitutiva Petri, qui est substantia absoluta, nequit esse relatio, ne transcendentalis quidem, sed in ipsa hac differentia essentiali fundatur distinctio specifica essentialis aptitudinalis, vñ cuius Petrus habet aptitudinem distinguendi ab omni alio alterius speciei, & conveniendi cum omnibus aliis ejusdem speciei, & hæc distinctio, & convenientia est nil aliud, quàm ipsa similitudo, & similitudo essentialis, aptitudinalis quidem, & transcendentalis, quam diu terminus tantum est in potentia, & non existens actu, actualis verò, & prædicamentalis, dum habet terminum actu existentem. Inde constat, nequaquam meam sententiam adversari Scoto 1. Dist. 19. q. 1. §. de secundo. diciendi: *Similitudo autem, vel dissimilitudo potest fundari super quodcunque ens, in quantum est quale, & qualitas quedam: de hoc modo qualitatis loquitur Philosophus 5. Met. c. de qualitate, quòd unus modus qualitatis est differentia substantiæ, id est, differentia essentialis. Et hoc modo individua ejusdem speciei sunt essentialiter similia, in quantum habent eandem differentiam specificam, quæ est ut qualitas essentialis ipsorum.* Certè in his verbis nil video mihi contrarium: hanc

hanc ipsissimam enim Scoti doctrinam ea, qua convenit, cum reverentia admitto, nimirum quòd differentia sit qualitas substantiæ, seu ratio prædicabilis *in quale*, item, quòd in hac qualitate fundetur similitudo specifica, & essentialis, vel etiam dissimilitudo, quia per eandem rationalitatem Petrus est brutis fundamentaliter essentialiter dissimilis, per quam individuus suæ speciei similis est. At verò Scotus non dicit, quòd hæc similitudo sit tantum relatio transcendentalis unius individui ad alterum ejusdem rationis specificæ. Hinc dico, quòd similitudo hæc formalis non habeatur per ipsam differentiam, ut dixi superius, sed quòd differentia qualiscunque præter rationem formalitatis absolutæ etiam dicat identificatam sibi relationem transcendentalem, fundatam in se, eò ipso, quòd omnis differentia sit ad aliud; non autem est ipsa met ad aliud: ergò per quidquam sui, sibi quæ identificatum. Jam verò quamdiu similitudo hæc essentialis caret actuali terminò, tantum erit similitudo aptitudinalis, & transcendentalis, formalis tamen; quia per ipsam differentiam jam habetur fundamentalis similitudo: quando verò terminus actu extat, tunc in hac ipsissima differentia essentiali fundatur actualis relatio formalis, quæ jam est prædicamentalis: aut ostendatur requisitorum defectus. Quomodo verò hæc relatio communis etiam in Deo verè realis debeat explicari, difficultas non esset, si ad forum Philosophicum pertineret. Interea prætereo, & Respond.

ad Confirmat. Conc. omninò Ant. cum Mastrio & omnibus Scoti interpretibus, aut comēntatoribus : sed tantum loquendo de identitate, distinctione, æqualitate, inæqualitate, similitudine & dissimilitudine, formaliter quidem (cū etiam ipsæ relationes transcendentales formaliter denominent) sed NB. de aptitudinaliter, non autem actualiter talibus : in quo etiam sensu Conc. Conf. *Nec dicas*, ex dictis tantum sequi, post relationem transcendentalem aptitudinalem positō terminō fieri transcendentalem actua-
lem : ergo adhuc non erit prædicamentalis. *Respond.* enim Neg. Ant. illa enim actualis similitudo omninò separabilis est, ut patet : ergo strictè realiter distincta, non verò transcendentalis actualis, quæ semper est realiter identificata, ut creaturæ relatio dependentiæ ad
DEUM. Hæc autem adversarii mei
iudicio relicta volo.

ASSULTUS SECUNDUS

EX

PHYSICA.

De

Formis.

PROVOCATIO.

(1.) *O*mnes formæ substantiales, & accidentales, quas fides non docet creatas, ab Agente infinito productæ, sunt eductæ à potentia materiæ: (2) præcisâ tamen imperfectione, quæ comitatur actionem eductivam agentis finiti.

I.

ANte propugnationem hujus tituli pro avertenda lite de nomine imprimis notandum est, quòd ex industria dicam in provocationis titulo: *quas fides non docet creatas*; licet enim de his etiam absolutè idem teneam, ut de anima; non est tamen mihi hîc animus directè de istis agendi, cùm Philosophus de iis, quæ fidem quomodocunque concernunt, satiùs abstrahat, quo non obstante, quid de anima sentiendum sit, in fine subjungam. Deinde præmittendam æstimo educationis propriæ, & impropriæ explicationem. Dico igitur, formarum educationem ut sic esse nil aliud, quàm earum productionem cum concursu, & influxu

fluxu materiali ipsius subjecti, aut materiæ, hoc est, ad propriam educationem formæ non sufficit, si forma qualitercunque à materia dependeat, & ita præcisè, ut non produceretur, nisi daretur illa materia, pro qua informanda producitur forma; sic enim evidenter anima rationalis etiam foret proprièeducta, cum non producaturnisi cum ordine, & dependentia ad informandam materiam, corpus scilicet organizatum. Requiritur ergo ad educationem formæ propriè dictam concursus, & influxus materiæ positivus, ita, ut hoc concursu exhibito forma dicatureducta, illo verò non exhibito forma sit absolutè creata. Educationem sic explicari debere his probo: actio, quæ non est creativa, nec generativa, est verèeductiva: sed actio illa productiva formæ modò explicatò connotans influxum sustentativum materiæ non est generativa, nec creativa: ergoeductiva. Ma. videtur ad nostrum propositum carere difficultate. Min. quoad generationem inde clara est, quia generatio non est propriè ad formam, sed ad totum, ut ex dicendis de tertia entitate passim colligitur. Prob. igitur quoad creationem: actio, quæ connotat influxum sustentativum materiæ, non est productio formæ ex nihilo sui, & subjecti, sed ex subjecto: ergo talis actio non est creatio, consequenter verissima, licet non semper rigorosaeductio. Ita desumo ex Doctore subtili 4. Dist. 1. q. 1. §. ad quæstionem. ¶. aliò modò ponitur. Ubi hæc habet: Totum genus efficientis causæ, quod includit omne efficiens limitatum, habet necessariam concomitantiam cum materia quantum ad fieri rei - - - impossibile est ergo aliquid efficiens limitatum agere ad effectum producendum, nisi simul concurrat materia, tanquam principium ex quo requisitum in fieri, in quo recipiatur forma, quæ est terminus formalis actionis - - - . DEUS

UIS autem non requirit in actione sua materiam concomitantem, quia est supra totum genus causæ efficientis, quia est Agens illimitatum. Ex quibus verbis suppono, citra controversiam ab A.A. Scotistis universaliter admitti, omnes formas ab agente finito producibiles, non nisi per educationem posse produci, cum certè causa secunda nequeat sua virtute finita quidquam creare, nisi fortè ut instrumentum causæ infinitæ, quod huc non pertinet. Jam sic arguo: ideò causa creata & limitata nequit creare, sed tantum educere, quia, quandocunque producit formam, ad hanc producendam petit sublevari concursu materiali materiæ, in suo genere simul concurrentis cum efficiente causa secunda; cum tamen econtrà causa illimitata DEUS tali materiæ influxu non indigeat: ergò ratio educationis in eo sita est, quòd educitio connotet influxum materiæ, non verò creatio. Accedit Doctrina Scoti loc. cit. §. *ideò dici potest. & secunda conclusio est.* dicentis: *Forma, quæ creatur, prius naturaliter est à causa efficiente, quàm materiam informet: sed forma materialis non potest esse ab aliqua creatura prius naturaliter, quàm informet materiam suam, ut potentiale suum: ergo.* Ex quo iterum tota disparitas creationis propriæ ab educatione propria in eo ponitur, quòd forma creata pro priori terminet actionem creantis, quàm sit in materia, tanquam in subiecto sustentante: forma verò educita in eodem instanti simul ab efficiente causa producitur, & simul à materia sustentatur, cum ipso sustentativo hoc concursu adjuvetur causa efficiens limitata ad productionem formæ. Et licèt Scotus in priori textu dicat: *Tanquam principium ex quo requisitum in fieri, in quo recipiatur forma &c.* hoc tamen non ita debet intelligi, quasi totus ille concursus materiæ in receptione consisteret, cum ista receptio cum uni-
one

one passiva verè coincadat; uniri autem non est influere, aut agere, sed pati: materia verò ad formam debet verè influere, ut concausa, suo concursu materiali sublevans causam efficientem: ut ex Scoto liquet citato. Illud igitur *in quo recipiatur* &c. intelligi debet tanquam conditio, & connotatum pro illo, ad quod requiritur, & connotatur; concursus enim materiæ est ipse influxus sustentativus, illam unionem, & receptionem præsupponens, cum prius sit formam recipere, quàm sustentare, fermè sicut prius est lapidem è terra levare, quàm tenere, & sustentare manu: quod clariùs explicabo adhuc inferiùs num. 6. Interea sit

Propugnatio primi membri.

2. **D**E Authore naturæ (nisi aliud ex fide, aut aliundè constet,) tenendum est, quod est citra imperfectionem connaturalius: atqui connaturalius est omnibus omninò formis educi, quàm creari, & quidem citra omnem imperfectionem: ergo tenendum est, omnes omninò formas esse eductas. Ma, videtur indisputabilis. Min. quoad secundam partem probabitur in propugnatione secundi membri: quoad primam verò sic eandem probo: si creatio totam lineam naturalem transcendit, tunc connaturalius est educi, quam creari: sed transcendit: ergò. Min. patet; quia creando aliquid DEUS agit contra suum modernum decretum. *Nec dicas*, defactò jam extare Decretum Divinum, quo ut Author universi quasdam formas creando etiam velit producere, ut constat de anima. *Contra enim est*, quòd non debeant multiplicari decreta, ubi ratio naturalis non exigit, nec aliunde eorum constat multiplicatio; nec asseri debet, quod nequit

quit probari: atqui illa decreta quasdam formas v. g. coelorum creandi non exigit ratio naturalis, nec aliunde probatur: ergo. Tale autem Decretum de anima extare videtur interim suadere fides, non item de aliis formis: ergo gratis id asseritur. Verum, quia potissima difficultas in secundo Provocationis membro recumbit, an nimirumeductio formæ possit ab imperfectione præscindi, cumeductio videatur essentialiter includere, aut connotare dependentiam causæ educentis à materia, quasi illa finè hujus concursu ad formam ponendam non esset sufficiens, quod omninò Causam infinitam dedeceret: itaq; ut id, quidquid tandem sit scrupuli, amoveatur, sequitur

Propugnatio secundi membri.

3. **Q**uidquid DEUS potest agere, imperfectionem non dicit: sed DEUS potest educere formas: ergo educere formas non dicit imperfectionem. Min. probatur in primis ex fundamento, quod Scotus suggerit loc. cit. DEUS non est necessitatus, ut agat in instanti quodam determinato, & priori antequam forma est in materia, tanquam in subiecto sustentante; sed nisi formam posset educere, esset necessitatus: ergo potest educere. Ma, tamdiu subsistit, donec probetur, à quo DEUS possit ita necessitari ad agendum in certo instanti priori ante unionem, receptionem, & sustentationem formæ in materia. Min. prob. Juxta Scotum citatum creatio, &eductio in eo differunt, quòd eductio dicat influxum materiæ concomitantem, creatio verò ante talem influxum jam habeat suum terminum pro priori, & extra subiectum: ergo si DEUS nequiret educere formas, teneretur omnes formas, quas se solo producit, ponere in instanti prævio, ante-

antequam formæ sint in subiecto, & sic necessitaretur ad certum instans in agendo. Quia verò hæc probatio tantum Scotistica est, ab aliis adversariis fortè transmittenda, hinc contra omnes alios ipsissimum hoc fundamentum ita propono: creatio est productio ex nihilo sui, & subiecti; sed quod est productio ex nihilo sui & subiecti, ad illud nequit concurrere subiectum: ergo ad creationem nequit concurrere subiectum; atqui pro illo instanti, quo forma actu est in subiecto, non potest non concurrere subiectum: ergo.

4. Ulteriùs idem sic probo: si DEUS non posset educere formas, tunc ideò, quia DEUS à tali concursu causæ materialis dependeret: sed non dependet: ergo. Min. prob. Non obstante, quòd DEUS permittat causas secundas efficientes motus suos agere, ab earum tamen concursu non dicitur dependere: ergo etiamsi talem materiæ concursum sustentativum simul permittat pro eo instanti, quo formam ponit, non benè dicitur DEUS à materia dependens. *Confirmatur primò*: Quidquid ab altero dependet, dependet ab illo vel ut à quodam priori, vel ut ab aliquo in agendo fortiori, vel ut ab aliquo ad agendum requisito: atqui nihil horum dici potest de DEO, educente formas: ergo. Min. prob. Non enim dependeret à materia, ut à priori in agendo, quia materia non agit priùs, sed concomitanter: nec ut ab aliquo fortiori; cum ipsa hæc actio DEI eductiva sit tantæ virtutis, ut eadem æquè possit formam tam finè, quàm cum subiecti concursu producere; quæ actio productiva formæ extra, & intra subiectum in sua virtute, & entitate semper manet omninò eadem; nec tandem dependet à materiæ influxu, tanquam ab aliquo ad agendum requisito: quia talis influxus

fluxus non est necessitatis, sed tantum liberæ permissio-
nis, quâ se Author naturæ naturali rerum ordini, & exi-
gentiæ ita accommodat, prout se potest accommodare,
nisi de alio Ejus decreto (ut fortassis de anima rationali)
aliud aliunde constaret. *Confirmatur secundo*: Formam
ab agente finito educi ideò imperfectionem dicit, quia
agens finitum à materiæ concursu dependet ut à requi-
sito, sinè quo non tantum non vellet, sed etiam non pos-
set, scilicet tali, quo limitata agentis causæ secundæ vir-
tus petit sublevari, cum agens naturale, seu finitum (ut
Scotus dicit 3. Dist. 8. q. 1. §. *contra istam rationem secundam*.
v. *Respondeo*, quod, cum in subiecto,) nullam formam pos-
sit absolutè producere, sed ita tantum, ut aliam jam
præexistentem perficiat, quod certissimè sinè concursu
materiali subiecti contingere non potest: atqui DEUS
non sublevatur in agendo à materiæ concursu, sibi non
necessario absolutè (cum sinè eo formam possit, dummo-
dò velit, absolutè ponere) sed liberè eum tantum per-
mittit: ergo sinè imperfectione dependentiæ.

§. Accedit, quod in sententia contraria potius sequere-
tur imperfectio. DEUS namque, quando produxit formā
coelestem v. g. Solis, vel produxit hanc extra, vel intra ma-
teriam? neutrum; ergo. Si *extra materiam*: quæso, unde hoc
constat? sicut tamen constat fortè de anima, quæ infundi-
tur, infundi autem ante infusionē supponit esse: & nisi hoc
fides doceret, pariter hoc negari posset à puro Philosopho
sine omni absurditate; quod tamen ego interea transmis-
sum velim, donec mentem meam clariùs patefaciam: at,
ubi simile de aliis formis traditur? Fortè in illo loco S.
Scripturæ, ubi DEUS dicitur creasse coelum? Verum eti-
am habetur ibidem: *hæ sunt generationes cælorum &c. crea-*
vit

vit DEUS Cete grandia &c. ergò in S. Scriptura de hac Philosophica controversia nil deciditur. Si verò *intra materiam*, & ita, ut in ipsissimo illo suæ positionis instanti forma v. g. Solis jam fuerit in materia, tunc sic arguo: materia est causa naturalis: ergo formâ præsente necessariò agit, quantum potest: Antecedens nemo negat: Conf. constat ab exemplo aliarum causarum naturalium; suppositum tamen fortè negari posset quoad particulas: *quantum potest*, dicendo, quòd in tali casu non possit concurrere subjectum. Sed sic urgeo: si non posset materia præstare suum concursum in eò instanti, tunc vel ob perfectionem formæ, vel ob aliquod impedimentum sibi factum ab Agentis infinita virtute, cujus excellenti efficacix totus adscriberetur effectus? neutrum: ergò. Non *ob perfectionem formæ*: si enim forma posset ibidem in materia recipi, cur non etiam à materia sustentari, cum in fieri suo à materia sustentari nil aliud sit, quàm esse, & fieri in subjecto sustentante: & ideò anima non dicitur educi, quia non fit in subjecto, sed extra, & eidem primùm infunditur, hoc est, quia non in fieri suo habet subjectum, licèt in conservari habeat. Non *ob impedimentum aliud sibi ab Agentis extrinseci Infiniti virtute factum*; quia certè tale Agens Infinitum deberet finè omni causa, & ratione mutare suum decretum ordinarium, nunc volendo, ne causa naturalis influat, licèt citra imperfectionem influere posset, cum tamen decreverit ordinariè causarum naturalium motus permittere. Sic igitur Authori naturæ hac sui decreti mutatione, facta finè omni ratione, omninò intorqueretur injuria imperfectionis, quæ tamen longissimè abest in sententia hìc propugnata.

6. Cæterum non frustrà in ipso provocationis titulo

lo additur : *quæ comitatur actionem eductivam agentis finiti.* Nam ex dictis patet, respectu agentis finiti concursum, & influxum materiæ simpliciter esse necessarium, respectu Agentis verò infiniti talem concursum merè permissum, quorum sicut primum imperfectionem includit, ita secundum eam excludit. Verùm id quoque huc pertinet, in quonam talis materiæ, seu subjecti influxus, seu concursus consistat. Conformiter dictis teneo *primò*, illum influxum non esse ipsam unionem materiæ cum forma; unio enim materiam *unitam*, non *causantem* denominat, cùm sit ratio passiva; petit ergò materiæ, quæ causæ materialis, influxus, & concursus, pertinere ad genus activorum, ad quod non pertinet unio, nisi tanquam mera conditio. Teneo *secundò*, influxum subjecti ad formam (quantum est ad propositum) non consistere in ipsa receptione formæ: nam hæc receptio sumitur vel passivè, & tunc videtur cum ipsa unione coincidere, nisi velis diversitatem nominalem attendere: vel sumitur ista receptio activè, qua materia, ut subjectum formam recipit, & si ita, tunc hæc receptio etiam non est ipsissimus materiæ causalis influxus, cùm, ut numerò I. dixi, prius sit aliquid manibùs accipere, quàm tenere. Ex quo tamen non sequitur, potentiam materiæ receptivam à sustentativa distingui, sicut non distinguuntur potentia aliquid accipiendi, seu elevandi v.g. pondus aliquod, & potentia illud manibus sustentandi, cùm sustentatio tantum sit continuata receptio. Teneo ergo *tertiò*, illum materiale influxum materiæ fundamentaliter sumptum ad formam esse ipsum exercitium virtutis substantivæ, vñ cuius materia formam unitam, & receptam sustentat, ad quam sustentationem posita causa sustentante, & effectū sustentato vera prædicamentalis relatio

sustentantis ad sustentatum resultat, tanquam causæ materialis ad formam (ad compositum enim aliter est dicendum) causalitas in actu secundo formalis. Jam ergò : si istud virtutis sustentativæ exercitium, seu influxus materiæ tunc habetur, quando forma producitur, quod fit, dum forma in subiecto, & materia producitur, forma deinde dicitur educi: si verò forma extra subiectum producat, quin tunc materia ad fieri formæ sustentando concurrat, dicitur forma creata. At verò, cum istud virtutis sustentativæ exercitium requiratur necessario ad educationem formæ ab agente finito producendæ, hinc erit hæc *eductio propria*, & rigorosa, *cum imperfectione dependentiæ*, ut patet, cum illo concursu agens tale sublevetur: si verò talis sustentativæ virtutis influxus tantum sit permissus, tunc erit *eductio* quidem vera, non tamen rigorosa, sed præcisa imperfectione dependentiæ, ut fit in formis omnibus, ab Agente illimitato intra subiectum productis, de quibus provocatio loquitur. Inde patet *primò*, quòd *eductio* rigorosè talis dicat dependentiam duplicem, tam eam, quæ forma dependet à subiecto in fieri, quàm etiam illam, qua à materia, ut virtutem agentis finiti sublevante, dependet ipsum agens *eductivum*: In educatione verò minùs rigorosa una tantum datur dependentia, nimirum formæ *eductæ*, non verò Agentis infiniti *educentis*, quæ sola effectus dependentia ad esse causæ influentis subiecto, aut materiæ, seu ad hoc, ut subiectum vel materia habeat rationem concausæ, sufficit. Inde pariter patet *2dò*, hac explicatione percepta sicut de formis materialibus accidentalibus, aut substantialibus, ita suo modo de formis spiritualibus accidentalibus v. g. intellectione, gratia, lumine gloriæ &c. esse differendum, cum anima ceu subiectum ad talia

accidentia suo modo etiam concurrat, in quantum illa recipit, & sustentat, sicut materia, aut subiectum materiale ad formas materiales. *Nec obest*, quòd illa accidentia, & formæ spirituales, habitus &c. dicantur infusi; cùm non ideò infusi dicantur, quasi essent propriè, id est, extra animam creati, sed tantùm prout infusa opponuntur acquisitis, aut prout ab Agente producuntur supernaturali, & infinito ad differentiam eorum, quæ producuntur ab Agente naturali, & finito, quod idem inferiùs de anima quoque tenebo.

Impugnations.

I.

7. **M**ateria, dum DEUS producit formam educendo, simul concurrens, vel dat aliquod esse formæ, & effectui, vel non? *si non?* ergo non concurrat ut causa, consequenter in ea nec continebitur, nec ex ea educi poterit forma ut effectus. *Si sic:* ergo ad illud esse dandũ effectui, DEUS produciens formas à materia dependeret. *Respond.* Conc. Ma. Neg. min. & dico, quòd det verè aliquod esse. Ad illationem contrariam dico, illam dependentiam non debere refundi in DEUM, sed in formam ipsam; hæc enim *esse receptum* vñ illius concursus accipit, quod *esse receptum* tamen non est necessarium ita, ut DEUS aliàs formam non posset producere finè tali esse recepto, extramateriam, ut sic iste concursus materiæ non necessarius, sed permissus sit præcisè ex parte DEI. *Neque urgeas*, in casu agentis causæ eductivæ finitæ tale *esse receptum* dicere dependentiam: ergo etiam ex parte Educentis infiniti: *Respondeo* enim, sæpiùs dictam esse rationem dispar-
rem,

rem, nimirum, quod causa finita materiali concursu petat sublevari, cum creare non possit: non verò Causa educens infinita educatione minus propria, cuius actio productiva non est minoris virtutis in se, quam creativa, cum solum ex connotato concursu illo extrinseco diversificetur.

II.

8. **D**EUS nihil facit, aut permittit frustra: sed permissio illius influxus, & concursus materiae fieret frustra: ergo eum non permittit, consequenter formæ ab ipso DEO productæ, sunt propriè creatæ; Min. Prob. Cum nullum det esse effectui, quem sufficit sola DEI virtus producere totaliter: ergo. *Respond.* Conc. Ma. Neg. Min. Nam etsi talem influxum non permittat DEUS in suæ virtutis sublevationem, & dependentiam, eum tamen permittit ideò, ut se se modò possibili, ab imperfectione tamen præcisò, ordini universi, & decreto ordinario accommodet. *Dices primò:* Ergo saltem vi sui decreti, & ex suppositione à materia dependere dicitur. *Respond.* neg. Illatum, sicut à causis secundis neque ex suppositione dependere dicitur per hoc, quod cum illis decreverit ordinarium concursum. *Dices secundo.* Vi sui decreti formæ Cælorum juxta Scotistas petunt à materia dependere: ergo etiam DEUS, si earum sit tantum causa educens. *Respond.* Dist. Ant. Ex sua imperfectione, ac exigentia. Conc. Ant. Ex imperfectione Agentis, & Efficientis infiniti: neg. Ant. & Cons. Eplicatio distinctionis est desumenda ex dictis.

III.

9. **A** Nima ita creatur, ut nec possit educi, licet secundum esse

esse receptibile in materia possit suscipi : ergo forma non est educibilis præcisè propter esse receptibile. Respond. Dist. Ant. educatione propria : Conc. Ant. minùs propria : neg. Ant. & Cons. Quòd educatione propria non possit produci, & educi, nimirum ab agente limitato, satis ex fide patet, licèt fortè, ab hac præscindendo, animæ tam immortalitas, quàm spiritualitas, quàm etiam creabilitas æquè à puro Phylosopho negari posset, sicut in anima bruti, præscindendo tamen etiam à doctrina Aristotelis n. ij. citandi : quoad educationem enim minùs propriam nil videtur fidei adversum quoad posse, cùm fides tantum doceat, animam defactò infundi, consequenter juxta Scotum actione creativa secundum quoddam instans naturæ priùs produci, & pro instanti naturæ posteriori in materia recipi : non tamen fidei, nec Scoto nec Theologiæ, nec tandem Phylosophiæ dissonum videtur, dicere, quòd etiam in eodem instanti naturæ anima à DEO simul produci & simul in materia recipi, & sic impropriè educi possit, licèt defacto forsitan ita non fiat. Reliquis objectionibus ex iis, quæ in propugnatione dicta sunt, facilè satisfiet, præsertim quoad formas supernaturales, spirituales &c. Quamvis istæ formæ passim dicantur creatæ, hoc intelligi debet de creatione, ut opponitur educationi rigorosæ, ut sensus sit, eas non esse per activitatem agentis finiti educas, sed ab Agente infinito. *Nec obest*, quòd potentia materiæ naturalis sit improporcionata respectu harum formarum supernaturalium. *Respondeo* enim, concedendo improporcionem quoad potentiam materiæ naturalem, non verò quoad obedientialem. Vel aliter, & meliùs, concedendo improporcionem materiæ ad tales formas in consortio agentis

agentis finiti, non verò infiniti. Immò materiæ potentia sustentativa certè has formas non recipit quâ supernaturales reduplicativè, sed quâ sustentabiles, & sic sufficiens habetur proportio in esse receptivi, & receptibilis, quæ ad propositum sufficit, nec requiritur proportio entitativa.

IV.

10. **I**N ista sententia nequiret salvari creatio animæ: ergò. Ant. prob. æquè posset dici, animam esse educatam, ac educata est forma cælestis aliqua: ergò. Ant. prob. Ideò formæ cælestes sunt educatæ, quia fiunt in materia, huius permissio concursu; sed etiam anima fit in corpore; licet enim Scotus suprâ citatus doceat, formam creatam pro priori terminare actionem creativam, quàm sit in materia, hoc tamen non debet ita intelligi, quasi talis forma prius esset in se ipsa pro priori aliquo signo etiam naturæ; hoc enim ideò dici nequit, quia existentia rei non mensuratur per instans naturæ; sed in eo sensu Scoti, quòd scilicet anima alia actione producat, & alia uniatur, quæ duæ actiones si sint simpliciter, & necessariò dependentes, ita, ut actionem productivam necessariò debeat sequi unitiva, dicitur forma, ita producta, educi: si verò actio unitiva non debeat necessariò secundum exigentiam formæ sequi, dicitur forma creari: sic quia ex intrinseca ratione sua essentiali petunt formæ materiales, ut sequatur actio unitiva productivam, educuntur, quia verò anima non exigit, cum possit etiam sinè subjecto tam esse, quàm conservari, hinc vocatur creata. Ita quidem explicat Mastrius Disp. 2. q. 7. articulo 2. n. 145. & seqq. Hinc ille ait: *Non quodlibet fieri in materia est educi de potentia ejus, sed fieri necessariò dependenter ab ea: quare si anima producat à DEO in corpo-*
re-

re, ita, quòd in nullo signo priùs in se terminet productionem, non proinde de materia educta dici debebit, aut poterit. Plura quidem Mastrius ibidem adducit latissimè, sed certè vel omnino cùm mea sententia coincidit, vel telam tantùm ex lana caprina texit, litem de nomine instituens: ut autem brevitas causâ filum interrumpam, *Respond. primò*: Neg. Ant. ad Prob. Trans. Ant. neg. Conf. Licèt enim Concilium Lateranense, sub Leone X. celebratum, sess. 8. damnaverit negantes immortalitatem animæ, & Mastrius quærat loc. cit. n. 146. *quid est, animam esse immortalem, nisi ipsam non educi de potentia materiæ?* Nihilominus tamen dico, immortalitatem tantùm probare exclusionem educationis propriæ, & rigorosæ, ita, ut citra damnationis periculum asserere quisquam valeat, animam non esse creatam creatione rigorosa, sed largè dicta, ut cum educatione largiori coincidit. Item potius talem damnationem timeant asserentes, animam esse ex traduce, seu per propagationem; hæc enim potius sententia, quàm nostra tali periculo anathematis obnoxia videtur: num verò sit anima strictissimè creata, vel largiori in sensu, certè tales Philosophicas minutias non attendebeat Concilium, tantummodò declaraturum, animam esse immortalem, cui immortalitati nequicquam officit educio minùs rigorosa. Et certè, cui hæc data responsio displicet, Mastrium videat citatum, ubi clarissimè creationem in largè, & strictè talem dividit, immò & educationem in propriam, & impropriad, ubi nemo non videbit meam ipsissimam sententiam. Et quamvis in sententia sua n. 148. contrarius videatur, id tantùm ideò facit, quia ibidem loquitur de educatione propria, & rigorosa; Verùm quando loquitur priùs n. 146, de educatione, quæ inter creationem strictam, & educationem

Propugnatio primi membri.

I.

CONtra adversarios quosdam Scotistas in primis adduco auctoritatem Scoti 3. Dist. 8. q. 1. §. *contra istam rationē secundam &. Respondeo, quod &c.* dicentis: *Respondeo, quod, cum in subiecto sint plures potentiae ad plures formas ejusdem speciei, si non inducatur aliquis actus continens omnes actus* (quod tamen hypothesein sapit impossibilem, ut ideò non immeritò conditionatè loquatur Doctor) *qui possunt illi perfectibili inesse, non terminatur tota potentia ipsius susceptivi, & ideò non est contradictio, quod aliqua alia forma similis insit, tamen defactò non inducitur alia per agens naturale.* Et paulò inferiùs, postquam rationem dedit implicantiae respectu agentis naturalis, ait: *Non esset tamen repugnantia (seu contradictio, respectu agentis supernaturalis) quod ipsa esset alia, subiectò non propter hoc diversificatò.* Ex quibus Scoti verbis sic arguo: Si susceptivi, seu materiae potentia non adequatè satiatur unâ formâ, quin simul habeat inclinationem, & potentiam ad aliam, tunc potest saltem supernaturaliter alia forma eidem simul inesse: sed una formâ (nisi perfectissima foret, qualem tamen implicare dixi superiùs) non satiatur appetitus materiae: ergo. *Nec dicas, Scotum intelligi debere de pluribus formis successivè habendis: Contrà est enim, quod Scotus ex potentiis materiae particularibus diversis arguat ad diversas formas, respectu agentis supernaturalis, inducendas: sed illae poten-*

tiae

tiae sunt simul: ergo etiam formae saltem supernaturaliter possunt esse simul. Accedit, ab omnibus concedi, formas plures etiam naturaliter posse in eodem subiecto successivè: ergo Scotus, si ita explicandus foret, non benè resolvisset difficultatem specialem sui propositi. Cur autem hoc naturaliter fieri nequeat, ratio Scoti est: quia nimirum omne agens naturale nullam formam absolute inducit, sed tantum sic, ut perficiat formam priorem minùs perfectam: sic agens naturale animam sensitivam inducit, ut perficiat formam corporeitatis minùs perfectam; *inducit enim, ait Doctor, aliquam realitatem (seu formam) quæ nata est esse pars cum realitate præexistente, & unit eam realitati præexistenti, ut partem parti.* Agens econtrà supernaturale absolute poterit addendo plures formas, nulla realitate præexistente pro singulis formis inducendis prærequisita, quietare appetitum materiæ, seu susceptivi, quem Scotus ibidem vocat *illimitatum* respectu agentis infiniti.

2. Idem etiam ratione tali propugno: Non est repugnantia nec ex parte materiæ, nec ex parte formarum, nec ex parte Agentis infiniti: ergo possunt plures formae non subordinatæ Divinitùs eandem informare materiam: Ant. prob. quoad materiam: Materia naturaliter appetit adhuc alias formas, quando est sub una: ergo potius est conveniens materiæ, quàm disconveniens formarum pluralitas, si aliunde non repugnet. Prob. quoad formas: ideò ex parte formarum daretur talis repugnantia, quia
una

una forma petit expellere alteram : hæc ratio nulla est : ergo. Min. Prob. Talis expulsio, si sit effectus formæ, est tantum effectus secundarius : sed effectum secundarium formæ potest DEUS impedire : ergo etiam illam expulsionem. Ma. patet ; cum effectus primarius sit informare, & perficere. Min. prob. Effectus omnes in genere causæ efficientis potest DEUS vel supplere, vel tollere : atqui expulsio ista videtur potius pertinere ad genus causæ efficientis : ergo. Min. patet ; cum expulsio formæ nil sit, quàm cessatio conservationis, & conservatio æquè ac productio causam efficientem respicit. Dixi notanter : *si sit effectus formæ* : nam forma prior non ideò expellitur ad alterius adventum, quasi hæc secunda expelleret primam, sed ideò, quia ex sua natura, & exigentia decreti ordinarii forma secunda petit, ut DEUS suspendat suum concursum conservativum quoad formam primam, quando advenit forma secunda : subsum. atqui DEUS istam exigentiam sui decreti ordinarii de sua potentia absoluta non tenetur observare : ergo. Prob. tandem, quòd nec ex parte Agentis infiniti, seu DEI : nullus appetitus elicitus in ullo casu potest desiderare duo bona, successivè habenda, quin DEUS possit dare illud bonum utrumque simul : nisi intrinseca habeatur repugnantia : ergo etiam DEUS potest dare duas formas simul materiæ, licèt eas appetat successivè habendas. Ant. tamdiu veritatis possessione gaudet, donec in quodam tali casu

su, in quo vel ex parte bonorum desideratorum, vel desiderantis non habetur intrinseca implicantia, ostendatur contrarium. Conf. prob. formæ enim se æqualiter habent ad materiam, ut bonum desideratum, sicut voluntas ad alia desiderata bona. Accedit, quod appetitus naturalis imitetur elicitedum: ergo.

Propugnatio secundi membri.

3. **J**uxta scotum 3. D. 1. q. 2. §. *hic dicitur*. Olim tenebat Varro lib. 5. q. 2. quod una natura humana posset assumi à tribus Personis Divinis, contra quam Varronis sententiam Scotus ibidem §. *contra hoc obijcitur sic*. verè in sua mente obijcit, sequi exinde, quod natura humana infinita foret, cum infinita sit Natura Divina ideò, quia eadem est in tribus Personis Divinis. Dein, postquam & *ad primam istarum rationum dicitur* (nimirum à Varro) hujus adduxisset responsionem, ulteriùs urget illum Scotus & *citato contra istud*. hoc utens mediò: *sicut forma substantialis, quando substantialiter perficeret plura supposita, esset actualiter illimitata, ita &c.* ergo Scotus in casu, quo una forma substantialis actu esset in pluribus materiis & subjectis, eam fore infinitam existimat & quidem *actualiter*, & categorematicè, non syncategorematicè, & in potentia tantum: subsum. Atqui tale infinitum ipsi Adversarii rejiciunt; ergo etiam rejicere debent id, unde talis sequela deducitur. Nec tantum in mente Varro-

nis,

nis, sed sua loquitur Scotus, cū contrariam Varroni sententiam opponat ob hanc suam allegatam rationem, qua nimirū allegata, §. *ad quæstionem*, totaliter à Varro-
ne recedit. Item Scotus in eodem *ψ. contra istud*. ita in fine ex adductis exemplis concludit: *ita natura humana es-
set ita infinita, licet quasi adventitia pluralibus suppositis*: ergo
idem de forma substantiali sentit, si plures informaret ma-
terias, aliàs certè medium, quō urget Scotus Varronem,
non esset cum conclusione connexum.

4. Confirmo idem ex eodem 3. Dist. 14. q. 2. §. *ad illa
pro secunda. ψ. ultimo*, dicente: *Infinitas extensiva ad aliqua,
ut ad formas recipiendas non concludit infinitam entitatem recep-
tivi: sicut patet de materia, si esset receptiva infinitarum forma-
rum, immò magis concludit imperfectionem; sed infinitas exten-
siva ad aliqua, ut ad effectus simul causabiles concludit infinitatem
intensivam, eò quòd talis pluralitas concludit maiorem perfectio-
nem in eo, quod ad plura se extendit: non ita in receptivo: at-
qui ista infinitas formæ informantis plura subiecta esset ad
effectūs causabiles: ergo. Min. patet; cū eadem anima
in illis organis infinitorum subiectorum deberet posse age-
re vitaliter: ergo.*

5. Propugnatio tertii membri ex dictis colligitur; e-
adem enim est ratio de accidentalibus, quàm substantiali-
bus formis, cū utrobique intensiva pariformiter infe-
renda foret infinitas earum ex sententia adversa: hinc bre-
vitatis causā rationes ultiores omitto, opportuniùs

hoc membrum resolutione contrariorum propugnaturus. Sequuntur ergo

Impugnations primi membri.

I.

6. **S** Scotus 2. Dist. 2. q. 8. §. *Et tunc ad argumenta*, sic habet: *quæ rationabilitas, quòd plura possunt esse ab eodem, & eodem modo, & non possunt esse plura in eodem, eodem modo essendi in*: atqui plura possunt simul naturaliter ab eodem: ergo etiam naturaliter esse possunt plures formæ in eodem. Confirm. ex Eodem ibi §. *in ista questione*. dicente: *si etiam unus Angelus movens cælum sit in meridie, & alius bonus Angelus missus de cælo debeat transire per illum locum: non videtur necessitas, quòd non transeat quasi per lineam rectam, vel quòd alius cedat sibi: atqui in instanti hujus transitus essent duo Angeli in eodem loco: ergo etiam naturaliter duæ formæ in eodem subiecto.* Respond. hæc verba Doctoris malè in finistrum sensum torqueri, & non sinè vitio illationis: nam in majori sumitur *esse in* quoad formas assistentes, & secundum *esse in* accidentale: in consequenti verò sumitur *esse in* essentialiale, & quoad formas informantes, unde non obscure quartus terminus, aut latens æquivocatio colligitur. Scotus loc. cit. id solum, & optimè quidem tenet, quòd, dum plura possunt esse ab eodem essentialiter dependentia v. g. duo filij ab eodem Patre: cur implicet, plura esse in eodem accidentaliter, scilicet in eodem tempore quoad respectum simultaneæ durationis, & in eodem loco quoad respe-

respectum simultaneæ locationis, si tamen ad hoc à quantitate non fiat aliunde impedimentum impediens, prout talè impedimentò destitutis Angelis juxta confirmationem non repugnat, etiam naturaliter. Ita ex ipso Scoto colligitur ibidem circa finem dicente: *Esse in (tempore, & loco) nullam habitudinem essentialem necessario dicit ad illud, in quo est: esse autem ab dicit dependentiam essentialem ad illud, à quo est aliquod: quæ igitur rationabilitas, quòd plura possunt esse ab eodem, & eodem modo, & non possunt esse plura in eodem, eodem modo essendi in? quare enim plùs repugnat respectus NB. accidentalis unius rationis, quàm dependentia essentialis unius rationis? similiter habent temporalia eundem respectum ad tempus, sicut locata ad locum. Ex hoc ergo videtur sequi, quòd non possunt plura temporalia esse in eodem tempore, quod videtur absurdum. Quid verius, quid clarius Scotò? Ad confirmationem: Conc. auctoritatem, & Ant. Neg. Cons. & paritatem: cùm Angeli tantùm sint respectu loci formæ assistentes: de quibus simultatem admitto citra recursum ad Agens infinitum; cùm certè idem dæmon corpus tam Matris, quàm infantis, eidem adhuc cohærentis non tantùm obsidere, sed etiam possidere omninò valeat. Aliud tamen est de formis informantibus, de quibus hæc provocatio expressè mentionem facit; isthæ enim de se, stante moderno decreto, exigunt, ut ad unius adæquatæ formæ adventum DEUS suum concursum conservativum deneget alteri, quò denegato nequit non sequi expulsio: nulla igitur ratio paritatis,*

II.

7. **S**I formæ plures simul darentur in eodem subjecto v. g. plures animæ rationales in eodem Petro, tunc daretur unitas numerica, & non daretur: hoc dicit contradictionem: ergo. Ma. prob. & quidem daretur unitas numerica, quia Aristoteles 5. Met. cap. 9. ait, ea esse unum numerô, quorum materia est una. Non daretur autem unitas numerica, quia unitas tam numerica, quàm specifica desumitur à forma: at in casu tali essent plures: ergo non daretur unitas numerica. Ad hoc Adversariorum fundamentum communiter fermè omnes cum Poncio & Petro à S. Cath. respondent, in tali casu multiplicari composita, ita, ut tot numerô sint materiæ totales (de quibus Aristotelem explicant fuisse locutum) seu composita, quot sunt formæ supernaturaliter in eodem corpore. Verùm aliter, licèt tenuiter sentio, ex quo alio sensu alia quoque datur *Responsio*, negando maiorem; ad Prob. concedo lubens auctoritatem, quæ pro mea sententia certè optima: eam enim explico de materia totali, seu toto composito, ut alij sententiæ Patroni solent explicare; nego tamen plures in tali casu esse materias totales, seu tota composita. Ad hujus ergo probationem ulteriorem *Respond.* Dist. Ma. unitas numerica (transmitto specificam, quæ à differentia metaphysica desumitur propriè) desumitur à forma totius, quæ est ipsa tota quidditas compositi: Conc. à forma partis, seu quæ pars est: nego, vel subdist. tanquam

quam ab aliquo intrinseco: nego Ma. tanquam ab aliquo extrinseco: rursus subdist. si sit forma adveniens primò Conc. Ma. si sit forma adveniens secundò: neg. Ma. & Dist. min. Essent plures formæ advenientes secundò: Con. min. Advenientes primò: neg. min. & cons. Ad hujus responsionis omnimodam claritatem, intercalariter

8. Dico, in tali casu non plurificari composita. Ita Scotus in litera 3. Dist. 8. q. 1. §. *ad argumenta*. dicens: *Concreta*, (seu composita: Petrus enim à S. Cath. concretum, & compositum pro eodem sumit, & cum eo etiam fortè reliqui Scotistæ) *non plurificantur, nisi plurificentur tam forma, quàm suppositum* (seu materia) *sola enim plurificatio formæ non sufficit, maxime ubi plures formæ siue ejusdem rationis, siue eodem nomine expressæ hinc possunt esse in eodem: quemadmodum Christus non est plures volentes, licet plures habeat volitiones, seu voluntates.* Idem pariter declarat Doctor ab exemplo Lectoris, docens 1. Dist. 12. q. 1 §. *juxta questionem istam*. de Lectore, qui unus est, licet lectiones multiplicentur. Accedit, quòd communiter dicatur à Scotistis, non plurificari concreta substantialia, nisi multiplicatis tam formis, quàm subjectis, & suppositis: atqui compositum tale v. g. *homo* est compositum substantiale æquè, ac *Spirator, Lector* &c. ergo. *Nec dicas*, rationem concreti esse Logicæ considerationis, hinc verò physicè rem spectari. *Contra* est enim: si Logicè falsum dico, tenens, concreta per solam formæ plurificationem multiplicari, quomodo

modò à parte rei veritas subsistet? Et planè non video, quomodò ulla ratione talis compositorū pluralitas defendi valeat; nam ad hoc, ut forma materiā informando constituat compositum, neutiquam sufficit, si informet quomodocunque, sed NB. *ut actus per se*, seu talis, qui materiæ primò dat illud esse formale; sic forma corporeitatis primò dat illud esse formale corporei, forma animæ primò dat esse viventis formaliter &c. & hinc utraque verum distinctum, subordinatum tamen compositum constituit, præsertim quia non sola habetur respectu animæ, & formæ corporeitatis formarum, sed etiam subiectorum pluralitas; cùm forma corporeitatis subiectetur in composito ex materia, & forma embrionis, anima verò in composito corporis organizati; si autem forma quædam substantialis non sit actus per se, sed per accidens, hoc est, non in eo sensu, quasi esset de genere accidentis, sed ita, ut esse formale tantum secundò tribuat, vel potius secundò tribuere parata sit, tanquam ab alio actu substantiali ejusdem rationis jam præventa, ut in casu hujus sententiæ contingeret, tunc secunda hæc forma certissimè non causabit aliud compositum. Ita ex Scoto cum Scoto teneo 3. Dist. 6. q. 1. §. *ad argumenta*. dicente: *Concretum non numeratur absque numeratione suppositi, sicut patet de habente duas scientias, qui non dicitur duo scientes.* Ne verò dicas, id verum esse de concretis accidentalibus, ubi nimirum forma est merum accidens, ut scientia, sicut enim ex forma acci-

den-

dentali, & subiecto non fit compositum absolute, sic etiam ex talibus formis multiplicatis non multiplicatur compositum: aliud vero esse de formis substantialibus. *Contra est*: In multiplicatione concreti non attenditur ad rationem formæ accidentalis, vel substantialis, sed ad rationem concreti accidentalis, vel substantialis: concretum verò substantiale est, quod substantivè per modum *per se stantis* effertur, accidentale, quod *adjacenter*. Jam verò illa composita multiplicata nunquid essent homines? nunquid verè tertiæ entitates? ergo concreta substantialia, quorum quodvis exprimitur non tantum Logicè, sed etiam objectivè per terminum *homo*: atqui concreta substantialia non numerantur absque numeratione subiecti: ergo etiam hic.

9. At fortè fingi posset, quòd, si quatuor animæ A. B. C. D. essent in eodem corpore: tunc anima A. cum corpore faceret compositum, & in isto composito subiectaretur secunda anima B. ita, ut denuò novum exurgat compositum, & in hoc composito secundo subiectaretur anima C. &c. haud aliter, ac fit in forma embrionis, corporeitatis, & animæ rationalis. In contrarium obvio, quòd hoc figmentum certè nil Scotisticæ sapiat subtilitatis, cum inter animas A. B. C. D. nulla detur subordinatio, sicut tamen inter formas embrionis, corporeitatis, & animæ rationalis. Item, quid contingeret, si simul animæ A. B. C. & D. infunderentur? Ipsæ rei confusio resultantiam compositi-

positorum disturberet, uti tale figmentum, vix non Averroisticum, de quo in impugnacione prima membri secundi habebitur sermo. Ita quoque ex Scoto colligitur 3. Dist. 6. q. 1. §. *ad argumenta.* ¶ *Et ad confirmationem rationis.* sic tradente: *dico, quòd si accipiat ibi (dum Christus dicitur Ens per accidens) propriè per accidens, ut aggregat duo genera, vel res duorum generum, non est ibi ens per accidens* Et c. - - - *fitamen dicatur unum per accidens propriè quodcunque includens duo NB. quorum unum advenit alteri, habenti esse completum, Et non est forma per se informans illud constituens tertium, posset concedi, licèt in proposito (de Christo) non benè sonet.* Quis inde non videt formam advenientem alteri habenti esse completum, ut forma B. C. & D. post formam animæ A. adveniret, non sit forma per se informans, & ideò non constituens tertium; consequenter non multiplicans compositum? verùm specialiter contra hoc sit impugnatio

III.

10. **T**ot sunt composita in sententia Scotistarum, quot sunt unita in sententia Thomistarum, & recentiorum: atqui in sententia Thomistarum, & Recentiorum tot sunt unita, quot formæ: ergò etiam tot composita. Ad istam objectionem *Respondeo primò*: Dist. Ma. Tot sunt composita quoad esse respectivum: Con. quoad esse absolutum, neg. Ma. & concessa minore Dist. Conf. Tot sunt

sunt composita multiplicata in esse respectivo: Conc. Conf. in esse absoluto. neg. Conf. Tertia entitas Scotistica haud dubiè in omnium Scotistarum sententia est quid absolutū, cū à causis absolutis causetur? deinde tertia entitas Scotistica utique non est tantū materia, & forma unita, sed tertium quid resultans? item unio superaddita in sensu Scotistarum est accidens relativum, & præsupposita conditio sinè qua non ad, & ante tertiam entitatem: ergo unio non est de essentia compositi, sumpti pro tertia entitate absoluta. Cū verò unio sit relatio prædicamentalis in sententia Scotistica, igitur multiplicatis terminis, seu formis adæquatis multiplicatur relatio unionis, & multiplicata relatione unionis dantur plura unita formaliter; semper enim ad quamvis formam resultat relatio unionis mutua, nimirū formæ ad materiam, & materiæ ad formam, & in hoc sensu dari plura composita, gratis fateor, non verò plures tertias entitates, prout velle videntur omnes adversarii. *Respond. secundo*: Dist. aliter Ma. tot sunt composita, in actu primo: Conc. in actu secundo: subdist. De via naturali, in qua cuiusvis materiæ respondet proprius adæquatus per se primò informans actus Conc. Ma. de via supernaturali, in qua eidem materiæ post formam informantem per se primò adveniunt aliæ merè per accidens informantes secundo: neg. Ma. & concessa minore Dist. Conf. In actu primo: Conc. Conf. in actu secundo: subdist. de via ordinaria: Conc. H de

de via extraordinaria. neg. Conf. *Dices breviter : DEUS actum secundum, seu resultantiam tertiæ entitatis nequit impedire; ergo. Respond. Dist. Ant. quoad formam informantem per se primò : Conc. Ant. quoad formas advenientes per accidens : neg. Ant. & Conf. vel potius suppositum, quòd formæ informanti per accidens in dicto sensu conveniat aliquis effectus resultans physicè, ut constat ex dictis. Textus qualescunque in contrarium citandos explico de multiplicatione compositorum denominativa, inadæquata, seu secundum solum esse formæ, vel etiam in actu primo, & conditionatè, ita nimirum, ut tunc, si forma prima destrueretur, aut separaretur, aliud compositum constitueret forma secunda, & hanc sublatâ deinde forma tertia &c. Vel tantum, ut dictum est, de composito respectivo, in esse *uniti*, non vero in esse *unius*, aut de absoluto. Cæterum hic obviandi modus etiam Scotolis de nomine videtur, dicit enim I. Dist. 12. q. 1. §. *juxta questionem istam, quòd sit difficultas quasi grammaticalis. hinc ait : quia vis est de significato nominis, non multum immoror; lis enim est de nomine, inquantum ad versarii Scotistæ (quoad hanc compositorum multiplicationem saltem contrarij) dicunt multiplicari composita, cum hoc tantum in modo significandi, & denominandi consistat : lis tamen de nomine non est, num dentur tertiæ entitates multiplicatæ toties, quoties multiplicatur forma.**

11. Instatur : Juxta dicta anima secunda, & tertia ideò non facerent compositum aliud, quia tantum sunt formæ informantes per accidens, & adveniunt enti in esse completo jam constituto : sed quid fieret, si in eodem instanti omnes tres animas DEUS infunderet corpori? *Respond. primò*, quæsitum hoc nostram conclusionem non urgere, cum nobis sufficiat, secundum diversa instantia eandem materiam posse supernaturaliter esse sub pluribus formis, ita, ut maneat etiam semper ea forma, quæ fuit in priori instanti recepta. *Respond. secundò*, mihi videri, quòd tunc DEUS vel deberet determinare unam formam, vel quòd hoc etiam Divinitus fieri vix possit ob meram confusionem formarum, quæ etiam tale Agens infinitum dedeceret, præcipuè, cum DEUS tanquam principalis causa se solo, sine causis secundis, quidquam operans, ut hic fieret, non possit ita disordinatè, & imperfectè agere. Hic obviat occasio pariter interrogandi, quid fieret, si una forma simul & semel plures informaret materias, in sententia illorum, qui quoad secundum membrum adversantur? Haud dubiè etiam dicerent, tunc nullum omninò compositum fieri, ob indeterminationem materialium, quænam ex eis essentialiter esset per illam formam actuanda : prout etiam Theologi respondent in eo casu, quo Sacerdos coram se centum hostias haberet, & unam vellet consecrare, in sua tamen intentione non determinatam; dicunt enim ob defectum

determinationis hujus, licet forma pronuntiaretur, nullam fore consecratam, nisi DEUS unam determinaret, quam forma verborum determinata juxta applicationem, à DEO suppletam, attingeret: quò forsan non ineptè firmatur responsio. Modò iterum directà subjicitur contra membrum primum impugnatio

IV.

SI in uno corpore tres darentur animæ, requireret ostendi, quænam harum operationes eliciat; ergo. *Respond. neg.* Ant. quoad operationes organicas enim sequerentur illæ, quas vellet elicere anima saltem accidentaliter perfectior v. g. quia in una dantur specialia luminæ, aut alia adminicula v. g. habitus: vel si essent omnes ejusdem perfectionis, tunc daretur locus præventioni, aut DEUS aliâ viâ provideret ad evitandam absurditatem: Quoad operationes verò inorganicas posset quævis anima agere pro libitu, una amare, altera odisse DEUM. *Dices*, inde sequi, quòd idem corpus esset dignum simul gloriâ propter amorem in una anima, simulque dignum æterna damnatione propter odium DEI in altera anima, quod sanè videtur absurdum: ergo. *Respond.* In genere physico non eveniret absurditas, hæc verò sequela tantum genus morale respicit. Deinde in hoc genere morali puto negandam esse sequelam: vel enim agunt illæ animæ amando, ac odiendo DEUM cum

cum concursu corporis, & dependentia à phantasia, ac sensibus materialibus, vel sinè tali concursu, & dependentia? si cum tali concursu, & dependentia: ergo tantum erit dignitas ad gloriam, vel ad damnationem divisivè, non conjunctivè; cum corpus, aut sensus materialis ad actum odii, & amoris nequeat concurrere simul: si verò diversæ formæ tales actus successivè elicerent, DEUS omnino provideret absurditatis periculo, si sinè tali concursu, & dependentia (circa quam DEUS utique posset in tali casu dispensare) tunc anima, quæ amavit DEUM sine concursu corporis, erit digna gloriâ, quæ odit DEUM, damnatione: corpus verò, cum non fuerit compars meriti, aut peccati, etiam non esset compars præmij, vel poenæ, & fortè, sicut aliud corpus sensitivum, periret totaliter, nunquam amplius resurrecturum; sic etiam puto in hypothesi, quâ anima intra corpus amaret DEUM eodem modò, quò aliqua anima separata, sinè omni concursu corporis, quòd tunc sola anima bearetur, non verò tota tertia entitas, nisi DEUS per suam absolutam potentiam aliter vellet. Neque hoc in præjudicium cedit B. V. MARIÆ, licèt enim Anima Beatissimæ Virginis egerit fortè sinè dependentia à phantasia, non tamen sequitur, quòd egerit ita, ut corpus non fuerit particeps meriti, aut gloriæ de condigno, saltem participativè, capax, cum etiam omnino ad actus Illius meritorios opportunissimum præstiterit concursum Corpus, ut ideò etiam

gloriæ sit justissimè particeps; aliud enim est, non dependere à phantasia, & aliud est agere sine concursu corporis, prout agerent animæ tertia, secunda &c. si DEUS illis simul in uno corpore degentibus, & ob alterius præventionem ab actione impeditis, gratiâ dispensationis, illud vellet annuere.

Impugnations secundi membri.

I.

13. **I**N propugnatione primi membri dictum est ex Scoto contra Averröem: *si tres homines haberent unam animam intellectivam, juxta fictionem Averröis, non dicerentur aliquid unum, sed habentes unum*: ergo dicere, quòd non sit unum id, quod habet plures formas, est fictio Averröis: atqui ita supponit Scotus, unam animam posse esse in tribus hominibus, licèt fictio sit dicere, quòd non sit unum. *Respond.* has particulas: *Juxta fictionem Averröis* debere intelligi ad præcedentia, non ad subsequenta, ita, ut sensus sit: *etiamsi tres homines haberent unam animam, prout Averröes fingit esse possibile, tamen non esset aliquid unum absolutè, & simpliciter, sed plures materiæ habentes unam formam.* Hinc Scotus quasi transmittit Averröis suppositum, & negat tamen unitatem denominationis, ut inde inferat postea à his terminis: *Christus non dicitur duo* (nimirum quoad esse, & simpliciter) *licèt habeat in se duo, vel duas naturas, humanam*
scilicet

scilicet, & Divinam, vñ quarum denominativè tantum adhuc posset dici duo, nimirum quoad esse inadæquatum, sicut etiam inadæquatè esse plura, cum formæ plures eadem sunt in materia, superiùs jam admisi.

II.

14. **I**dem corpus potest esse in pluribus locis : ergo etiam eadem forma in pluribus subiectis. Ant. patet ex Scoto passim, item ex dicendis de replicatione : ergo. *Respond.* Conc. Ant. neg. Conf. & paritatem : disparitas est primò, quia corpus non est locorum forma informans, sed tantum quid assistens. *Secundò* corpus ad locum nullam exercet virtutem operativam, sicut tamen forma substantialis in subiecto.

15. *Instatur primò* : Corpus ita necessariò dependet à loco in agendo, sicut anima ab organis : sed priùs non obstat, quin corpus possit esse in pluribus locis sinè infinitate suæ virtutis : ergo nec posterius obstabit. *Respond. primò* : neg. Ant. Nam si homo vel Angelus à DEO poneretur in spatiis imaginariis, utique posset adhuc quidquam operari ? *Respond. secundò* : Dist. Ma. Corpus dependet à loco, tanquam medio *in quo* : Trans. Ma. tanquam medio *quò*, & instrumentò : neg. Ma. & concessa minore, Dist. Conf. si etiam organa præcisè essent medium *in quo* Conc. secùs : neg. Conf. Agens ergo respectu medii, in quo operatur, merè passivè se habet ; respectu instrumenti verò, & medii *quo* activam virtutem exercet.

16. Instatur secundo: Idem artifex diversis uti potest instrumentis: ergo exinde nulla inferitur repugnantia. *Respond.* Dist. Ant. diversis instrumentis, quæ non adæquant potentiam operantis: Conc. Ant. si adæquent; neg. Ant. & Conf. Scilicet eadem forma animæ rationalis utatur organo visus, & auditus, nulla est in hoc repugnantia, quia tantum sunt organa inadæquantia virtutem animæ, & solum alterius rationis: verum eadem anima duplici adæquatō organo auditus, supponente etiam alteritatem totius subjecti adæquati, sine intensione suæ virtutis operativæ uti non potest: & cum virtus deberet intendi respectu duorum talium organorum: ergo deberet esse infinite intensa respectu infinitorum organorum adæquatorum.

17. Instatur tertio: licet corpus nil operetur respectu loci, operatur tamen quantitas nimirum expellendo aliud corpus quantum, replendo locum &c. atqui hoc non obest, quin unius corporis quantitas sit in diversis locis: ergo in virtute operativa formæ malè fundatur probatio conclusionis. *Respond. primo:* Conc. Ma. neg. suppositum, quod quantitas illa sit forma informans locorum, sed est forma corporis, & sic nunquid una in uno subjecto? *Respond. secundo:* explere locum, & expellere aliud quantum non est effectus directus quantitatis, sed tantum indirectus: nam quia quantitas extensum reddit formaliter, & quantitativè corpus, sequitur necessariò expletio loci: item,

tem,

tem, quia quantitas dat impenetrabilitatem corpori, subsequitur necessario expulsio alterius quanti; & sic quantitas tantum ad idem corpus operatur in tali casu, nil verò, saltem non directè, ad locum. Econtrà forma in duobus subjectis adæquatis, directè, & activè operaretur in illis, & verè informaret utrumque.

III.

18. **S**ola replicatio sufficit, ut idem corpus sinè alia elevatione possit esse in duplici loco: ergo etiam hìc sufficit sola replicatio formæ in duobus subjectis adæquatis. *Respond.* Conc. Ant. neg. Cons. Disparitas jam sæpiùs data redit, quòd corpus se habeat passivè ad locum, forma verò se activè ad subjectum. Jam verò ex eo, quòd anima rationalis possit una, & eadem in omnibus organis corporis, quidquid animæ plures sensitivæ, & distinctæ integrantes unam totam, benè arguitur major perfectio, & virtus in anima rationali, quàm in sensitiva: ergo etiam, si dicitur, quòd anima informet plures materias adæquatas, quomocunque sit replicata, requireret intensiorem suæ virtutis informativæ, & perfectivæ: & quidem hæc deberet esse intensior infinitè & actualiter, cùm de se jam actu sit talis in Adversariorum sententia, ut possit informare talia infinita subjecta adæquata, si existerent. *Nec dicas:* Intellectus est etiam tantæ virtutis, ut nunquam cognoscat tot, quin possit cognoscere plura, & tamen est tantum infinitus syn-

I

tego-

tegorematicè, & extensivè : ergo etiam forma. *Respond.* Conc. Ant. neg. suppositum, quòd objecta singula sint terminus adæquatus intellectûs. Item, si ipsa subjecta formæ considerentur, tunc omninò concedo, ea esse tantum syncategorematicè infinita : sed si ipsa attendatur formæ virtus adæquatè pluribus adæquatis subjectis correspondens, certò consideranti patebit, quòd sit infinita actualiter in sensu adversariorum.

19. *Instatur primò* : Materia potest elevari ad duas formas recipiendas : ergo etiam forma ad duas materias. *Respond.* Conc. Ant. neg. Conf. immò suppositum Antecedentis potius, quòd materia directè elevetur in tali casu, quia non recipit in se aliquam qualitatem, aut virtutis intensionem, sed DEUS tantum negat concursum ad hoc, ne una forma expellat alteram in eadem materia ; in forma autem deberet etiam virtus ipsa elevari, quam elevationem tamen non ostendent fieri posse ipsi adversarii.

20. *Instatur secundo* : Ideò materia potest recipere plures formas, quia materia habet potentiam, & inclinationem indeterminatam ad plures formas : sed etiam forma habet virtutem indeterminatam ad plures materias : ergo. *Respond.* Dist. Ma. Tanquam ad terminos inadæquatos : Conc. Ma. tanquam ad terminos adæquatos neg. Ma. Dist. etiam min. Tanquam ad terminos adæquatos, ut supponunt utique nobiscum Adversarii : Conc. min. Tanquam ad terminos inadæquatos : neg. min. & conf. Si

Sic certè non diffiteor, quòd anima rationalis v. g. Petri de se æquè habeat virtutem informandi corpus Pauli, aut alterius, quàm ipsius Petri corpus, quod actu informat : verùm cur ista indeterminata virtus non possit simul transire in actum respectu utriusque corporis, cùm tamen id valeat materiæ potentia indeterminata, ratio est, quam sæpè tetigi, quia nimirum una potentia, scilicet materiæ est indeterminata per modum meræ potentiæ passivæ, & imperfectæ : altera autem, nimirum virtus formæ est etiam indeterminata quidem, sed per modum virtutis activæ, & operativæ : hinc ista omninò, non autè illa indigeret elevari, si tamen elevatio foret possibilis,

Impugnationes Tertii membri.

I.

21. **S**cotus 3. Dist. I. q. 2. §. *ad questionem*. ¶. *Si verò*, ait : *una albedo potest esse in tribus corporibus : ergo tunc erit una forma accidentalis in pluribus subjectis. Respond.* Textum esse truncatum, illicò enim addit Doctor : *si unica superficies, in qua est, esset in eis* : hinc nego, quòd albedo in tali casu esset in duobus corporibus, & duobus subjectis, cùm albedo tantum esset in superficie duorum corporum, quam superficiem Scotus ponit esse unam, & sic potius sequitur, duo corpora posse habere unam superficiem, & in una superficie tunc unam albedinem in tali casu, quod certè mihi non obest. Scotus ergo conditionatè

natè loquitur de albedine, si nimirum trium corporum una sit superficies; an verò hæc conditio possit purificari, ibidem non meminit. *Dices* tamen: saltem una superficies posset sic esse in duobus corporibus: ergo adhuc una forma accidentalis in duobus subjectis. *Respond.* Antecedens vix probari posse ex Scoto, nisi per compenetrationem, in casu scilicet, quo duo muri v. g. essent compenetrati, cuius non assero impossibilitatem; at compenetratio hæc non facit, ut superficies corporum compenetratorum sit una, sed tantum ut plures superficies sint compenetratæ, & secundarius quantitatis effectus, in expulsione unius ab altero consistens, impeditus à DEO. Unde patet, tantum in tali casu apparenter esse unam superficiem, reverà tamen duplicem, quarum utraque suo inhæreret subjecto.

II.

22. **I**N casu, quo DEUS corpus A. sua privaret quantitate, & illud uniret corpori quanto B. eadem quantitas esset forma utriusque corporis: ergo saltem tunc una forma accidentalis informaret duo subjecta. *Respond.* Dist. Ant. Ita, ut in utroque corpore haberet effectum primarium formaliter: neg. Ant. Ita, ut in corpore B. suum continuaret effectum primarium cum secundario, in corpore A. verò tantum haberet effectum secundarium & indirectè quidem: Conc. Ant. &

Propugnatio primi membri.

I.

Cum passim circumferantur media, quibûs Scotus 3. Dist. 2. q. 2. §. *quantum ad primum ostendo*. Tertiam entitatem essentialem physicam plûs demonstrat, quàm probat: hinc aliis omisîs, eorundem unicum, à Scoto ex Aristotele 7. met. c. 17. desumptum afferro, quod habet Doctor subtilis loc. cit. & *tertiò potest argui à simili*. quoad substantiam sequentis tenoris: Sicut ex elementis grammaticalibus fit aliud grammaticale, sic ex elementis physicis fit aliud physicum: sed in sensu Aristotelis materia & forma sunt elementa physica: ergo ex his fit aliud physicum. Ma. probat Aristoteles, & ex Aristotele Scotus: Syllaba *Ab* ideò non est tantum *A.* & *B.* simul, quia potest manere *A.* & *B.*, quin maneat *Ab*, si nimirum separentur: sed etiam potest manere materia, & forma v. g. corpus & anima, quin maneat homo: ergo totus homo est quid distinctum physicè, sicut illud *Ab* grammaticaliter. *Confirmatur* ex eodem Aristotele ibi dicente: *Cum verò, quòd ex aliquo compositum, ita ut unum totum sit, non est ut cumulus, sed ut syllaba: syllaba verò non est ipsa elementa, nec idem B. & A.: atqui B. & A. per modum cumuli non faciunt Ab, sed per modum uniti, & tamen Ab est aliud ab A. & B. unitis: ergo etiam sic totum compositum est aliud distinctum ab elementis physicis etiam unitis. Sed fortè dices primò: A. & B. à syllaba Ab tantum per considerationem grammaticalem distinguuntur: ergo etiam totum à partibus tantum secundum diversas considerationes. Contrà est primò: ipse titulus capitis citati habet: De substantia & rerum quidditate, cum logicè hætenus disputaverit, subtiliùs quædam hoc capi-*

capite disputat : ergo non loquitur de diversitate logica, & considerationum, minùs de grammaticali totius, & partium, sed quidditativa. *Contra* est *secundò* : licet *Ab* tantum grammaticaliter ab *A.* & *B.* differat, eadem tamen differentia non est inferenda à re exemplificante ad rem exemplificatam : ergo malè ita explicatur Aristoteles. Ant. constat ex D. Damasceno lib. 3. de orthod. fid. c. 26. dicente : *Non enim necesse est, exempla prorsus inter se similia esse - - - nam quod ex omni parte simile est, idem est, non exemplum.* Dices *secundò* : Aristoteles ibi dicit : *Elementa verò ignis & terra sunt* : ergo non loquitur de materia, & forma tanquam partibus essentialibus, sed de integralibus, & si sic aliquid probaret ista auctoritas, certò probaret nimirum, scilicet etiam totum integrale esse distinctum à partibus integrantibus, quod nec Scotus, nec Scotistæ potiores admittunt. *Contra* est : verum est, sic loqui ibidem Aristotelem, sed in sensu aliorum ; cum hanc opinionem rejiciat, dicens : *Ex hoc enim & igne & terra erit caro, & item alio : quare in infinitum progredietur.* rationem dat ; quia quodvis tale elementum nimirum terra & ignis ex aliis constat, de quibus iterum quæri posset. Et in fine addit : *Elementum autem est, in quod existens dividitur ut materiam, ut puta syllabæ ipsum A. & B.* Ex quo sic infero : respectu syllabæ *Ab* elementum est *A.* & *B.* quia syllaba *Ab* existens dividitur in *A.* & *B.* : sed etiam compositum essentialiale dividitur in partes essentielles, nimirum materiam, & formam, ut etiam adversarii concedunt : ergo *materia & forma*, non verò ignis & terra juxta Aristotelem sunt elementa composita. subsum. atqui elementa grammaticalia juxta dicta causant aliud grammaticale : ergo etiam elementa physica, & essentialia aliud essentialiale physicum.

cum. *Nec obest*, quòd Aristoteles ibidem naturam, seu substantiam *principium* vocet, dicens, quòd ipsa constituta substantia *non elementum, sed principium sit*; nam hìc non intelligit *principium principians*, sed *principiatum*, prout ex græco desumitur, ubi dicitur: ἀλλ' αἰετή, seu, *sed supremum*, id est, ultimum, & ex principiis principiantibus perfectè constitutum.

2. Posset videri, quòd hæc arma contra me ipsum verti valerent dicendo, syllabam *Ab* esse tantum totum integrale; atqui secundum provocationis membrum dicit, totum integrale non esse distinctum: ergò vel etiam totum physicum essenziale non erit distinctum, vel etiam illud: sed non illud, ut hìc tenetur: ergo nec hoc. Sed *respondeo in contrà*, Mastrio quidem videri, quòd syllaba *Ab* sit tantum aliquod totum integrale: at verò, cum ex dato hoc exemplo per syllabam *Ab* distinctam à *B.* & *A.* simul tam Aristoteles, quàm Scotus tertiam entitatem physicam *per se*, & essentialem exemplificent: hinc dico, syllabam *Ab* tantum esse totum integrale, si sumatur merè materialiter: si verò in esse formali syllabæ, & categorematicè, est verum totum accidentale artificiale distinctum à partibus simul sumptis, ita omninò, ut tale accidentale tertium cum sua proportionata distinctione optimè serviat pro exemplo tertij essentialis, quod inferiùs magis declarabitur. Et ne hoc merum videatur figmentum, rem ita ostendo: consonans *B.* se solà non est pronuntiabilis sine addita quadam vocali v. g. *E.* quæ adjecta perficit consonantem, reddítque pronuntiabilem, & sic *secundum quid*, actuat, ac, sicut anima animat corpus, quod sine ea mortuum est, sic fermè vocalis, addita consonanti, eandem reddit quasi vivam, seu, ut tanquam syllaba sit pronuntiabilis,
Jam

Jam verò, quòd ad esse syllabæ non sufficiat qualiscunque conjunctio, & integralitas, patet omninò, cùm etiam duæ, tres, pluresve consonantes possint conjungi, quin efficiant syllabam; nulla consonans enim alteram *secundùm quid* a-
ctuat, illam reddendo pronuntiabilem, licet ad pronuntia-
bilitatem meliorem non nunquam in consortio cujusdam
vocalis disponat. Unde clarè videtur aliqua accidentalis
perfectibilitas, & perfectivitas vocalibus, ac consonanti-
bus inesse, his se se per modum materiæ, illis per modum
formæ habentibûs. Ex quo etiam facilè deducitur, sinè
absurdo dici posse; tot esse tertias entitates accidentales
artificiales, quot sunt syllabæ, non verò tot, quot sunt con-
junctæ consonantes. Et si exinde inferas, ita naturaliter
formam accidentalem esse posse sinè subjecto, cùm voca-
lis utique sinè consonante adhuc permaneat, hoc parùm
urgeret: de forma enim accidentali artificiali hoc posset
concedi respectu artificialis subjecti, licet aliter de formis
accidentalibus naturalibus sentiendum sit. Idem cum pro-
portione dicendum de syllabis tam pronuntiatis, quàm
scriptis.

Propugnatio secundi membri.

3. **N**ON datâ intrinsecâ causâ non datur intrinsecus effe-
ctus: sed in toto integrali non datur intrinseca cau-
sa: ergo nec intrinsecus effectus, seu tertia entitas. Min.
prob. Intrinseca causalitas ad totum causandum præsup-
ponit necessariò causalitatem partium inter se talem, ut u-
na se habeat ad alteram tanquam potentia, & actus: sed
totius integralis partes se se non habent mutuò ut actus
& potentia: ergo. Min. prob. Ideò juxta Petrum à S.
Cath,

Cath. partes integrales se haberent ut actus & potentia, quia partes divisibiles se habent ut potentia respectu indivisibilium, cum nimirum partes divisibiles per partes indivisibiles, seu per puncta debeant uniri, ad hoc, ut fiat unum continuum totum: sed hæc ratio nulla est: ergo. Min. prob. anima sensitiva, seu materialis etiam unitur per partes indivisibiles corpori, quin tamen corpus & anima sit unum integrale, sed potius duo integralia unita: ergo integrale non constituitur per talem habitudinem partium indivisibilium ad divisibiles. Videtur à Petro à S. Cath. *continuum & integrale* confundi, quod profectò non decet, cum multa dentur integralia sine continuitate, cum sola contiguitate, ut acervus lapidum, de quibus certè dicti Auctoris probatio, & conclusio non quadraret. Verum cum integrale aliud sit *integrale per se*, & aliud *integrale per accidens*; nam sicut *per se essentielle totum* ideò etiam dicitur *per se tale*, quia ab ipsa natura intenditur fieri ex conjunctione materiæ, & formæ, quam conjunctionem natura exigit; & sicut *totum per accidens* econtrà est, quod natura non intendit per se, prout non per se intendit conjunctionem albedinis cum muro: sic etiam *totum per se integrale* est illud, cujus integrationem natura per se intendit: *totum autem integrale per accidens*, cujus integratio intentioni naturæ per accidens contingit: itaque posset aliquis nomine Petri à S. Cath. aliàs egregii Scotistæ, hinc adversi, dicere, quòd distinctio tertii tantum sit propugnanda in toto integrali *per se*, non verò in toto integrali *per accidens*, & quòd hoc totum à partibus tantum inadæquatè distinguatur: sed inspiciatur ipse Auctor hinc num. 1. & contrarium videbitur, cum adæquatam illius distinctionem propugnet. Sive igitur de hoc, vel illo integrali toto sit sermo, iterum aliter

4. *Insto* : Si daretur tertia entitas integralis, tunc toties daretur tertia entitas in sensu citati auctoris adæquatè distincta, quoties datur integrale totum: hoc repugnat fidei hominum: ergo. Ma. videtur sententia Petri, & Thomæ à S. Joseph. Min. prob. Sic enim daretur processus in infinitum: ergo. Ant. prob. & pono casum, quò datur unum integrale constans ex duodecim partibus divisibilibus, & aliis duodecim indivisibilibus. Jam, quævis pars indivisibilis cum aliqua divisibilifaceret unum totum per se integrale: & aliud divisibile cum alio indivisibili iterum faceret aliud totum integrale distinctum: deinde duæ hæ entitates tertiæ partiales iterum essent aliquod integrale, & sic denuò resultaret ex duabus tertiis entitatibus aliqua alia. Jam verò ex utroque duodenario tam divisibilium, quàm indivisibilium partium integrantium assumantur aliæ tales partes, & resultantes ex iis entitates tertiæ, tunc primò habebis ad minimum entitates tertias duodecim, jam istæ duodecim tertiæ entitates sunt etiam totum integrale; quia verò datur duodenarius harum entitatum tertiarum: hinc ad quemvis binarium cum altero binario sumptum, cum quivis binarius geminatus sit totum integrale, iterum resultat alia integralis tertia entitas, quam interim *binariam* vocemus, & ita jam dantur ultra duodecim priores in utroque duodenario novæ sex entitates tertiæ *binariæ*: de quibus igitur eodem modò instat processus. Idem dici posset de *ternariis*, quorum quatuor, de *senariis*, quorum duo dantur in toto duodenario, consequenter ita vel in infinitum procedetur, cum partes integrantes materiales in infinitum sint divisibiles, vel saltem non in omni integrali erit tertia entitas adæquatè distinguenda.

Propugnatio tertii membri.

5. **D**ari tertiam entitatem accidentalem conformius est Aristoteli, & Scoto : ergo datur. Ant. primò probatur ex Aristotele, qui 8. met. cap. 2. in fine ait: *Quid est serenitas? quies in multitudine aëris; materia quidem aër, actus verò & substantia quies* (ubi per substantiam intelligit formam, ut ex sequentibus patet) *quid est tranquillitas? Maris planities: subjectum quidem ut materia mare, actus verò, & forma planities.* Manifestum itaque ex dictis est, quænam sensibilis substantia, & quomodo sit: etenim hæc quidem ut materia, hæc autem ut forma, quoniam actus, tertia verò ex his. En! non loquitur de substantia per se, quæ non est sensibilis, sed per accidens tali, & tamen ait, dari tertiam ex materia, & forma per accidens. Item 7. met. c. 12. dicit: *Homo enim & album* (sumit album pro formali, seu pro formali, seu pro albedine, ut patet consideranti) *multa quidem sunt, cum non insint alterum alteri* (seu dum sunt separata) *unum verò, cum insint, & subjectum, ut homo aliquid patitur* (nimirum informationem accidentalem) *tunc enim albus homo unum fit, & est.* Quæro igitur ex adversariis Scotistis, cur ex materia & forma fit tertium per se, quando insunt mutuò, ac forma materiam informat? nunquid ideò, quia ex tali potentia, & actu fit unum? at ecce! ex subjecto & albedine unum fit, & est: ergo tertium. Item, cur ex materia & forma per se fit unum, quando insunt mutuò? nunquid ideò, quia materia informatur à forma, & ab ea tanquam actu suo aliquid patitur? sed ecce! juxta Aristotelem subjectum ac albedine ceu forma accidentali etiam aliquid patitur per informationem: ergo etiam est unum. Sed dices, dispar-
rem

rem esse rationem, cū totum primum supponat informationem, & actum *per se*, non verò alterum: at verò hæc disparitas tantū materialis est, quia ipsas entitates totorum concernit, à quibus distinctio tantū materialiter diversificatur. Et, si præcisè dixeris unum totum esse totum *per se*, alterum totum verò totum *per accidens*, non sum contrarius, tibi tamen interea incumbit ostendere, cur non etiam totum per accidens distinguatur. Interea opinionem meam ex Aristotele confirmo, 8. met. c. 6. dicente: *Omnia namque, quaecunque plures partes habent, & non est totum quasi coacervatio, sed ipsum est aliquid aliud præter partes, est aliqua causa.* & ibi circa finem: *æ esse triangulum est compositio æris, & trianguli: & album esse compositio superficie, & albedinis*: atqui ubi datur aliqua causa totius alia, quàm in toto per coacervationem, etiam alius datur effectus, & ubi dantur partes componentes, & compositum, datur tertia entitas, & unum distinctum à duobus illis, ex quibus componitur: ergo. Confirmatur secundo ex Aristotele & Scoto, illum ex 7. met. citante, & ex toto per accidens distincto probante distinctionem totius *per se* essentialis, ut videri poterit 3. D. 2. q. 2. §. *quantum ad primum ostendo. & tertio potest argui.* Vel igitur distinguitur tertia entitas accidentaliter, v. g. syllaba *Ab* à *B.* & *A.* vel non distinguitur? si sic; habetur intentum: si non; ergo ineptò mediò Scotus arguit, vel saltem *argui posse* ibi ait, cū ex tertia entitate per accidens, & non distincta juxta adversarios probaret, tertiam entitatem per se essentialiter distinguere, quod de ipso suspicari minus reverentiæ erga Doctorem indicaret.

6. Probo etiam primum Ant. ex Scoto, qui loc. cit.

ait: *Quantum ad primum ostendo, quòd totum (per se essentialē) sit ens aliud ab omnibus partibus conjunctim, & divisim, quod ut probet, post pauca dicit; Tum quia etiam unum per accidens NB. est magis unum, quàm illud aggregatione, & minus unum, quàm totum unum per se, & tamen unum totum per accidens non est suæ partes. Confirmatur ex eodem ibidem §. quantum ad tertium articulum. &. & si quæras habente: Quare tales causæ (per se essentialē) causent, & constituent entitatem tertiam aliam à se, quæ sit per se una, & aliæ (accidentales) non constituunt (adde, tertiam entitatem per se) non est ratio, nisi, quia istæ entitates causarum sunt tales, & aliæ sunt alterius rationis, quod Philosophus innuit 8. meta. ubi respondens ad quæstionem de unitate compositi, quomodo fiat unum per se ex materia, & forma, assignat pro causa, quia hoc per se est actus, illud per se potentia. Et sicut hoc est actus per se, illud potentia per se, ita hoc totum est unum per se; NB. & sicut hoc est actus per accidens, & illud potentia per accidens, ita hoc totum constitutum est unum per accidens. Ex quo textu subsumo: atqui ex materia & forma ideò datur compositum distinctum per se, quia illæ sunt causæ per se, ut omnes ex Scoto, & isto versu probare contendunt: ergo etiam ibi debet admitti juxta mentem Scoti totum per accidens distinctum, quia subiectum & forma accidentalis sunt causa per accidens. Jam ergo quæro ex Adversariis meis Scotistis: dum negatis tertiam entitatem accidentalem, vel tantum intenditis defendere, quòd ex materia, & forma accidentali non causetur tertia entitas per se, vel excluditis etiam tertiam entitatem per accidens distinctam? si primum; quomodo ergo dicitis, quòd vestra sententia sit contra paucos, cum omninò nullus sit, qui vobiscum, ita præcisè tenentibus, diffideat; omnes enim uno ore conclamant, ex subiecto,*

&

& forma accidentali non unum *per se*, sed *per accidens* fieri? si verò *secundum*: ergo præcisè negatis, ex subjecto, & accidente non esse totum per accidens, leu, ut ego loquor, *secundum quid distinctum*: ergo etiam negate, totum illud *secundum quid*, & *per accidens* causari: ergo negate etiam, subjectum, & formam esse *causam*, ac *potentiam* & *actum per accidens*: modò ad citatum Scotum, & Aristotelem redite, & videte, nùm negasse poeniteat. Annectitur etiam brevis ratio, cùm aliæ jam contineantur in citatis textibus: igitur

7. *Confirmatur ratione*: Ubi una proprietas, & una denominatio, debet etiam dari unum esse, & unum denominatum: sed toti per accidens convenit una proprietas, & una denominatio: ergo etiam debet esse quid unum: atqui in sententia Adversariorum hoc non fieret, cùm tantum essent plura, nimirum subjectum, & accidens, non verò unum tertium ex his: ergo. Min. prima prob. esse *disgregativum visus* est una proprietas albi: & esse *album* non est denominatio conveniens formæ, & superficie simul, nec divisim: ergo uni tertio: Ant. prob. albedo separata non videtur, nec subjectum ab albedine divisum disgregat visum adæquatè, hoc est, simul *ut quò*, & *ut quod*. Item, si tam forma, quàm superficies denominentur denominatione *albi*, tunc non deberet dici *album*, sed *alba*: ergo una denominatio albi petit esse unius.

8. At quærunt Adversarii, num ista distinctio totius per accidens etiam sit adæquata? *Respond.* omninò adæquata: rationem esse existimo; quia datur signum distinctionis adæquatæ, nimirum separabilitas proportionalis; si enim hoc signum sufficiat ad distinctionem totius *per se* à partibus quâ unitis, quòd nimirum ibi sit ratio *producentis*, &

& *producti, cause, & effectus*: quidnî & hîc, licet non sit tanta rei distinctæ perfectio? *si dicas*, in toto essentiali dari separabilitatem potentialem, etiam æqualiter eandem hîc demonstro: sicut enim ibi v. g. sublata animâ tollitur *homo*, sic etiam sublata albedine perit *album*. *Si instes*, manere subjectum albedinis, v. g. murum, repono, etiam ibi remanere subjectum animæ, nimirum corpus physicum: quid ergo disparitatis, nisi quod hîc adæquatè distinguatur tanquam totum *per accidens*, & tertium secundum quid, ibi verò tanquam totum *per se*, & tertium essentialè? Inde notandum, dum dico, tertiam entitatem accidentalem *secundum quid* dari, quod per hoc neutiquam excludam distinctionem talem adæquatam, quæ sufficiat æquè ad negationem unius de altero in recto adæquatè in toto *per accidens*, sicut in toto *per se*. Si igitur dictam particulam *secundum quid* hinc inde adhibeam, solùm intendo, quod illud totum *per accidens* eò modò distinguatur, quò est totum, cum distinctio tanquam relatio sequatur naturam fundamenti, hinc quia est totum tantum *per accidens*, & *secundum quid*, comparativè scilicet ad totum *per se*, etiam talis dicenda est illius distinctio.

Propugnatio quarti membri.

9. **H**æc tituli pars toties asseritur à Scoto implicitè; ac ab Aristotele tenetur, quoties affirmant dari in linea metaphysica compositionem per genus, & differentiam, determinabile & determinativum, contrahens à parte rei, & contractum, universale metaphysicum genericum, & specificum &c. omisîs itaque Textibûs sententiam meam ratione propugno, & quidem *primò*: Quandounque *A. de B.* potest affirmari in recto, & vicissim, tunc

tunc si *C.* in recto potest dici de *A.* etiam poterit *C.* in recto affirmari de *B.* sed hoc non fieret in sententia contraria : ergo contraria sententia non est admittenda. Ma. exemplificatur in toto integrali, nam totum integrale est suæ partes; hinc partes simul sumptæ, sunt totum, & ideò quidquid de toto dicitur, etiam de partibus simul sumptis dici potest. Min. prob. Sit *A.* homo *physicus*, homo autem *metaphysicus* sit *B.* possum hinc juxta adversarios dicere: *A. est B. & B. est A.* seu, *homo physicus est homo metaphysicus, & : homo metaphysicus est homo physicus* : atqui non possum dicere de *A.* in recto, quod dicitur de *B.* in recto: ergo vera est minor negata. Ma. est extra dubium apud adversarios : min. prob. juxta adversarios de *B.* seu toto metaphysico dicitur, quòd sit suæ partes in recto, de *A.* verò, seu toto physico non dicitur, quòd sit suæ partes in recto: ergo non dicitur de *A.* quod dicitur de *B.* consequenter nec *A. & B.* simpliciter sunt unum & idem, totum physicum scilicet, & metaphysicum : min. prob. Si de toto physico posset dici, quòd sit suæ partes in recto, tunc vel deberet hoc dici de partibus physicis, vel metaphysicis? neutrum: ergo. Si de physicis: ergo negatur tertia entitas physica. Si de Metaphysicis : ergo possum dicere: *Homo Physicus in recto est suum genus metaphysicum, & differentia proxima*; sic enim malè definiretur homo physicus definitione communi, quòd sit *constans ex corpore & anima rationali*: vel eadem essentia hominis duplici adæquata definitione essentiali foret definibilis.

10. Prob: *secundò* indirectè: ideò præcipuè juxta adversarios non daretur tertia entitas metaphysica, quia definitum, & definitio juxta Regulas Logicales sunt idem

objectivè : sed hæc ratio nulla est : ergo. Minor præter
 hoc , quòd dici possit , sufficere identitatem realem , pro-
 batur : juxta adversarios benè definitio hominem physi-
 cum , dicendo : *homo est constans ex corpore & anima ratio-*
nali : atqui hîc non est idem definitum , & definitio ob-
 jectiva in recto , quia definitum est tertia entitas , defini-
 tio verò partes simul , nisi fiat explicatio definitionis juxta
 dicenda inferiùs n. 38. ergo nec in definitione metaphy-
 sica requiritur omnimoda identitas in recto inter defini-
 tionem objectivam , & definitum. Verùm A. A. faciliter
 fortè hoc argumentum putant elidi posse , responden-
 do , paritatem non esse , cùm in definitione physica ex
 parte definitionis & prædicati non dicatur , quòd sit
corpus & anima , sed *constans ex his* , quòd *constans* in re-
 cto jam est ipsum definitum : aliter verò fit in definitione
 metaphysica ; in qua dicitur : *homo est animal rationale* ,
 ubi *animal rationale* , seu tota definitio objectivè sumpta
 non est ipsum definitum in ista sententia. Contra est primò :
 si dico : *homo est constans ex animalitate , & rationali-*
itate , seu *ex genere , & differentia metaphysicis* (licèt
 meliùs ratio generica & differentialis sumeretur in
 concreto) vel est bona definitio , vel non ? si bona :
 ergo tenet paritas ob adjectam particulam *constans* ; sicut
 enim *corpus & anima* de homine in definitione physica
 tantùm importantur in obliquo , cùm dicatur *homo con-*
stans ex his , & sicut ideò præter corpus & animam datur
 tertium , quòd *ex his constat* : sic etiam præter animalitatem
 & rationalitatem datur tertium metaphysicum ex his *con-*
stans. Si non sit bona prædicta definitio , ostendatur vi-
 tium , sed tale , quod non posset etiam ostendi in illa de-
 finitione hominis physica. Contra est secundo : si dico :
homo

homo est animal rationale, sensus est: *homo est compositum ex genere & differentia proximis*: atqui sic genus, & differentia, seu partes metaphysicè componentes non importantur in recto: ergo nihil urget ista principalis adversariorum ratio ex regulis definiendi. Et ne de terminis secundò intentionalibus quidquam suspicentur, hoc de genere & differentia metaphysicis intelligi debet.

II. *Prob. Tertiò* adhuc indirectè: ideò tertia entitas metaphysica non daretur juxta adversarios Scotistas, quia nihil operaretur: hæc ratio nulla est: ergo. Ma. est ipsorum communis consensus: min. prob. Natura communis à parte rei nihil operatur etiam juxta ipsosmet: ergo etiam superfluit; quod si non admiserint, ex sua opinione meam responsionem dandam desumant, dum simili contra me argumentò insurgunt.

12. *Prob. Quartò*: si non daretur tertia entitas metaphysica, tunc nulla daretur definitio essentialis metaphysica sinè errore contra Regulas bonæ definitionis: ergo. Ant. prob. omne definitum juxta definitionis leges debet esse unum: sed unum non esset sinè tertia entitate metaphysica: ergo. Ma. est omnium: min. prob. si dico: *homo est constans corpore & anima*, ideò benè definitio physicè *unum definitum*, quia illud constans corpore & anima juxta adversarios Scotistas est aliquid unum tertium, & in linea physica aliud, quàm corpus & anima simul: ergo etiam, ut bona sit ista definitio metaphysica: *homo est constans genere & differentia metaphysicis*, debet illud constans esse unum, consequenter etiam in linea metaphysica tertium, & aliud à genere, & differentia metaphysicis simul sumptis.

Confirm. Juxta adversarios Scotistas da-

datur universale metaphysicum à parte rei : ergo necessarium debet admitti tertia entitas metaphysica. Ant. nemo Scotistarum negat. *Consequentia prob.* universale metaphysicum debet esse tale quid, quod sit *unum aptum inesse multis cum sui multiplicatione*; sive per inexistentialiam, sive per indifferentiam insit, de quo huc nil pertinet: atqui genus & differentia non sunt *unum aptum*, cum gradus generis, & differentiae v. g. *animal*, & *rationale*, vel *animalitas*, & *rationalitas* distinguantur formaliter: ergo genus, & differentia non sunt universale metaphysicum, *subsum*: atqui natura communis est universale metaphysicum, non utique natura physica; sed metaphysica: ergo natura communis, & universale metaphysicum non est genus, & differentia simul, sed aliquid *ex his constans, unum*, & tertium. *At dices*: natura communis physica est materia, & forma: ergo etiam natura metaphysica est genus, & differentia, consequenter per naturam metaphysicam nullum tertium distinctum intelligitur; sicut enim compositum physicum in opinione Scotistarum communior non bene dicitur natura physica: sic neque natura metaphysica erit tertium à genere, & differentia compositum; ideoque à natura communi non bene videtur deduci intentata probatio. Profectò exinde potissimum fundamentum arguo illorum, qui communitatem inexistentialiae defendunt, fortè universale metaphysicum in solis prædicatis essentialibus constituentes. Verùm ut breviter huic interjecto scrupulo me obvium præbeam, *Respond.* universale metaphysicum *naturam* dici *communem* non in eo sensus rigore, quo materiae, & formae physicae tanquam principia intrinseca motus sensibilis *natura* vocantur, sed cum in omnium opinione *natura* etiam pro

pro essentia sumatur: hinc etiam essentia totius metaphysica benè natura dicitur, quo in sensu essentia physica *natura* physica dici potest. Et sic universale *naturam* vocari debere etiam ipsi A. A. Scotistæ annuent, cùm aliàs *unum aptum* ostendere nequirent; in eorum enim sensu natura metaphysica non esset quid unum, sed prædicata & formalitates generis, & differentia: ergo manet tam universali nomen *naturæ*, quàm etiam vigor suus rationi probanti. Nec difficile erit naturæ ita communis indifferentiam ostendere, cùm sic sumpta natura objectivè sit à singularitate præscindibilis secundum se.

Impugnatio primi membri.

13. **P**Ræter intentionem circa primum provocationis membrum cum aliquo adversario Thomista mihi congregiendum est, ita, quoad substantiam, argumenti sui stringente machæram: si tam materia, quàm forma in toto composito simul importantur in recto, tunc ab illis hoc non distinguitur adæquatè: sed ita importantur: ergo. Ma. non habet adversarios: minorem ostendit hoc schemate:

Rectus

obliquus.

Rectus

obliquus.

Materia recipiens formam, & Forma informans materiam.
Ergo totum in recto dicit ipsas partes simul. *Respon-*
deo, ad oculum videri in quovis obvio exemplo, quòd, si liceat sententias philosophicas ad talem grammaticalem torturam vocare, nihil unquam ostendi possit, quod propriè importetur in obliquo, mutando activum in passivum, prout ita mutatur *recipere*, & *informare*; hoc enim est agere, illud pati philosophicè. *Cæ-*
terum

terùm ista impugnatio illius exercitatissimi Antagonistæ, agonibûs publicis celebratissimi, sanè periculosa foret, nisi errore suppositi minæ deviarent; absolutè enim nego cum omnibus Scotistis, hoc in assultu me secundantibus, quòd tum, quando materia est recipiens, & forma recepta, forma informans, materia informata, immediatè habeatur compositum tertium, cùm *recipere* sit causalitas materiæ ad formam, in quantum est materia *in qua*, non *ex qua*, *informare* verò causalitas formæ ad materiam, neutrius tamen ad totum compositum, nisi compositum *in fieri* præcisè, aut in esse *uniti* intelligere placeat: & tunc in esse *uniti* non est totum essentialiter pro illo instanti (male enim confunditur *unitum*, & *unum*) cùm pro alio instanti naturæ tale totum tertium quæ *unum* physicè primum dimanet. Hinc partes in recto importari in composito physico merè causaliter considerato, ac in esse uniti, liberè fateor, contrarius tamen de toto in esse effectûs formaliter, & categorematicè sumpto.

14. *Instatur*: Juxta ipsos, saltem potiores, conclusionis Patronos partes essentialiter includuntur in toto: ergo est tantum distinctio includentis ab incluso, consequenter solummodò inadæquata. Ita etiam aliqui Scotistæ adversariis Thomistis plùs æquò favere, & eorum mediò uti videntur. Sed *respond.* Dist. Ant. Includuntur in toto materialiter, seu continentur ibidem physicè, & sunt aliquid totius, nimirum causa illius intrinseca: Conc. Ant. Includuntur in toto secundum ipsam rationem formalem, & quidditativam totius: neg. Ant. vel *subdist.* tanquam importatæ in obliquo. Conc. in recto: neg. Ant. & Dist. Conf. si includerentur in recto, & in ipsa ratione formali totius: Conc. secùs neg. Conf. Explicatur responsio: falsum

sum est suppositum Adversariorum five Thomistarum, five Scotistarum, quòd omnis distinctio includentis ab incluso sit inadæquata : nam materia unita , & quando informata est suo actu perfectivo, hunc includit etiam, & quidem, ut Thomistæ supponunt, secundum causalitatem intrinsecam, sed adæquatè tamen ab eodem distinguitur, quia non includitur in recto, cùm dicere nequeam: *Materia informata est forma informans*; sed: *babet formam informantem*: sic etiam quia totum physicum categorematicum secundum suam rationem formalem, & quidditativam non est ipsa *materia*, & *forma*, sed tantum habet *materiam*, & *formam* nimirum in obliquo, hinc non est distinctio inadæquata, licet in dicto sensu sit includentis ab incluso, & quidem essentialiter. Econtra totum syncategorematicum est nil aliud, quàm omnes partes simul sumptæ in recto, seu ipsa materia, & forma per modum unius uniti, & complexi, & hinc totum syncategorematicum à suis partibus in recto inclusis tantum inadæquatè distinguitur, cùm nimirum tale totum, seu omnes partes simul, sit utique realiter majus, quàm quævis pars seorsim, ut ita hinc benè admittatur, distinctionem includentis ab incluso inadæquatam esse, neutiquam tamen distinctionem totius categorematici physici includentis à partibus inclusis in obliquo.

15. Verum hæc distinctio de toto categorematico, & syncategorematico, quamvis subtilissimè, & optimè Scotus eam docuerit, videtur ideò adversarijs fortè displicere, quia explicatione quietativa non donatur à Scotistis. Dicunt quidem Scotistæ, totum syncategorematicum esse ipsas partes simul, & unitas, quod unitum partes dicit in recto, totum verò categorematicum esse effectum ex partibus

tibus his unitis resultantem : quis autem hîc non videt principium peti, cum in quæstione sit, num præter totum unitum, quod à Scotistis syncategorematicum vocatur, detur aliud categorematicum? Et, si totum modò possit categorematicè, modò syncategorematicè sumi, ita, ut quâ categorematicum habeatur pro tertio distincto, non autem quâ syncategorematicum, vix non apertè constet, tantum esse diversitatem considerationum, & litem de nomine. Ita non malè videntur conqueri posse adversarii, contra illos etiam sententiæ Patronos, qui litem se totam diremisse putant, dum reponunt cum brevi explicatione verbali illam superiùs dictam distinctionem. Ut verò nec quidquam utilium subtraherem, & istam Scoti doctrinam tam à scrupulis, quàm obscuritate, aut irrisione vindicarem, hanc distinguendi formulam ad prima Philosophiæ Principia reduco. Suppono igitur ex Summulis *primò* terminum *categorematicum* ita in significatione debere esse perfectum, ut se solo, & modò *per se stantis* subjici possit, & prædicari : *Syncategorematicum* verò, qui talis significationis tantum habet defectum, ut non possit prædicari, vel subjici se solo, sed tantum modò & ritu *adjacentis*, si non explicitè, saltem implicitè. Suppono *secundò*, terminum *Categorematicum* alium esse *complexum*, alium *simplicem* : hic uni, alter duplici respondet significato : exemplum primi sit *homo*, secundi, *homo, saxum* ; id est, terminus complexus categorematicus debet esse ex duobus terminis categorematicis unum complexum, ita, ut neuter alteri adiaceat. Pariter negari nequit terminus syncategorematicus *simplex*, & *complexus* ; prioris sit exemplum v. g. *doctus* : secundi verò prædicatum hujus propositionis : *homo est scientiæ capax* ubi tam *capax*, quàm *scientiæ* sunt termini syncate-

categorematici; nec enim adjectiva, nec casus obliqui per
 se stant in propositione, subintelligitur enim: *homo est sub-*
jectum scientiae capax. Inde tertio suppono, ad terminum
 complexum sufficere duorum terminorum complexionem
 qualemcunque, ut in datis exemplis videtur non ita ve-
 rò ad orationem; nam licet oratio sit, si dicam: *Corpus*
animatum, oratio tamen non erit, si dicam: *corpus*
anima; vel *ex corpore*, & *anima*; cum *corpus anima*
 tantum sit terminus categorematicus complexus,
ex corpore & *ex anima* verò terminus syncategore-
 maticus, complexus, scilicet ex duobus obliquis:
 econtra in oratione propriè sumpta debet dari, & indica-
 ri aliqua habitudo mutua, ut satis indicatur, dicendo
 v. g. *animal rationale*, *corpus animatum* &c. Jam ergo quæro
 ex adversariis, definitio num sit terminus complexus, vel
 oratio? Ex Aristotele respondebunt, esse orationem. Et
 benè. Modò si sit oratio: ergo in definitione hominis phy-
 sica definitio formalis non consistit in his particulis: *ex*
corpore, & *anima*, sed *constans ex corpore*, & *anima*; nam
ex corpore, & *ex anima* sunt tantum duo casus obliqui, &
 terminus syncategorematicus complexus, ut jam videat-
 ur, hoc totum syncategorematicum in recto esse ipsas
 partes, nimirum si ex casibus obliquis istis uterque re-
 ctus fiat locò *ex corpore*, & *anima* dicendo: *corpus* & *ani-*
ma simul. Et hinc cum subtilissimo Doctore dico: totum
 syncategorematicum in recto sunt ipsæ partes simul, seu
 hæ particulæ: *ex corpore*, & *ex anima*, non sunt *corpus* &
anima quomodocunque, sed *corpus* & *anima simul* & totum
 syncategorematicum, in esse uniti. Ad definitionem
 ergo physicam hominis non sufficit ponere terminum
 syncategorematicum complexum dicendo: *homo est ex*
corpore, & *anima simul*; aliàs Aristoteles dicere, & docere

debuisset, definitionem esse *terminum complexum*, cum tamen docuerit, definitionem esse *orationem* &c. quid ergo faciendum, ut fiat bona definitio? Tribuendum est termino syncategorematico id, quod petit: petit autem adjacere; ergo adiaceat, dicendo: *homo est constans ex corpore, & anima*: & ecce! *constans ex corpore, & anima* jam est *oratio*. At summoperè notandum, ly *constans* hic neutiquam sumi debere adjectivè; sic enim esset terminus syncategorematicus, & rediret dubium: debet ergo ly *constans* sumi, prout idem est, ac *unum*, seu *compositum*, neutraliter, ut habeat rationem *fixi*, seu *substantivi*, & per se stantis saltem prædicativè, & ita, ut alteri non adiaceat prædicato, licet omne prædicatum dicat adjacentiam ad subjectum, quæ adjacentiarationem per se stantis non tollit, prout tamen tollit illa, qua adjacent illi casus obliqui prædicato huic *constans*. Ly *constans* ergo est totum categorematicum, & per se stans in propositione: ly *ex corpore & anima* est totum syncategorematicum, & adjacens prædicato: quis igitur non videt, totum *categorematicum* esse tertiam entitatem *ex his*, totum *syncategorematicum* verò ipsas partes? Ne verò hæc laboriosa explicatio Mentis Scotisticæ tanquam vocalis controversia rideatur, id meminisse placeat, quod commune est, & notissimum ex Aristotele: *quia res est, vel non est, ideò propositio vera, vel falsa dicitur*. Si bona sit definitio per *orationem*, mala per *terminum complexum*, nunquid ideò, quia definitio obiectiva sic exigit? si voces veræ sint bonæ interpretatrices animi, nunquid ideò, quia vocibus correspondent significata? Si ergo voces ita se habeant, ut voces obliquæ partes, vox per se stans totum significant: quis idem esse significatum affirmabit in tanta, & verissima quidem diver-

diversitate terminorum significativorum? si voces, & termini in obliquo ad rectum reducti sint ipse partes simul, quomodo contingere poterit, ut ipse rectus ly *constans* idem omnino significet, quod obliqui? Si illud per se stans sit terminus significativus categorematicus, casus verò obliqui adjacentes syncategorematici sint termini, & inter se distincti, cur non distinguantur eorundem significata? Si tandem termini obliqui, & totum syncategorematicum illud in recto sint ipsæ partes simul: ergo totum categorematicum, tanquam verè à toto syncategorematico distinctum, nequit esse in recto suæ partes. Idem servata proportionem applicandum est ad totum metaphysicum tertium ex natura rei formaliter adæquatè distinctum. Illud, quod ex termino syncategorematico complexo, si in recto ponatur, fiat terminus categorematicus complexus, scilicet *corpus, & anima simul*, certè nil obest, cum terminus complexus categorematicus non sit totum, & unum categorematicum; totum categorematicum enim debet terminò simplici categorematico, cui syncategorematici adjacent, explicari; aliàs certè compositum tale, & totum non foret unum, sed plura, ut patet examinanti. At verò, cum hinc intendam Solis Scotistis, circa hoc membrum non adeò adversis, obviare, ad alteram Provocationis partem vindicandam propero. Cum verò tam pro secundæ, quàm tertiæ, & quartæ classis impugnationibus intelligendis multum intersit scire, num tertia entitas hominis sit corporea, vel spiritualis, hinc intercalariter

16. Dico: Tertia entitas physica nec est materia, nec corpus, nec spiritus in recto: in obliquo tamen potius materialis, quàm spiritualis dici debet. Ratio primi

assignatur: implicat, idem in recto simul à materia, corpore, & spiritu distingui, & in recto esse materiam, corpus, & spiritum: sed juxta eos adversarios, qui admittunt tertiam entitatem, hæc à corpore, & spiritu distinguitur in recto: ergo. Inde colligitur, illos, qui tertiam entitatem putant esse materialem, vel spiritualem, vel mixtam, nullatenus ita intelligi velle, quasi illa in recto esset corpus, aut spiritus, aut utrumque, sed in obliquo, & syncategorematicè, seu materialem, vel spiritualem, vel utrumque, hoc est, ex materia, vel ex spiritu, vel ex utroque. Modò igitur probatur, eam non debere denominari mixtam, æqualiter saltem: Ratio hujus in contradictione fundatur, quæ certè nequiret refundi in diversas rationes, cum non sit quæstio hic de toto syncategorematico, sed categorematico, & sic secundum idem, cujus contradictio certè secundum solam rationem categorematici attenderetur, & ad sui salvationem non posset ad totius syncategorematici rationes in recto diversas reduci. Quòd verò quoad secundam partem potius materialis, quàm spiritualis sit dicenda, probatur, tum quia effectus ita convenientius dicitur sequi debiliorem partem; causa enim materialis se habens passivè respectu formæ, & tantum per modum subjecti, & principii materialis sese exhibens toti, censetur debilius agere, quàm forma, quæ magis pertinet ad genus activorum. Tum etiam, quia effectus à duplici tali principio causatus, quorum unum secundum rationem propriam, alterum verò secundum rationem quandam indifferentem concurrit, potius petit, saltem quoad denominationem, assimilari causæ, secundum rationem propriam agenti: atqui materia, quæ aliquid spirituali oppositum, anima verò non quæ oppositum quid materiali ad totum causandum con-

cur-

currit: ergo denominatio totius à materia melius, quàm ab anima deducitur. Min. quoad primum membrum videtur patere, nec quoad secundum controvertenda, quia scilicet anima ad constituendum totum hominis plus non concurrit, quàm ut principium vitæ, constituendo nimirum hominem in esse viventis, physicè scilicet, non metaphysicè tantum: ratio viventis autem æquè indifferentiam ad materiale, quàm spirituale dicit, ac ratio repræsentativi in specibus intelligibilibus: ergo. *Dices autem*: Tertia entitas est corpus in recto: ergo etiam materia in recto. Ant. patet; nam est contra omnium persuasionem, dicere, quòd homo totus non sit corpus. *Respond.* Dist. Ant. Tertia entitas incompleta: Conc. Ant. completa: subdist. est corpus metaphysicum, nimirum illa tertia partialis entitas metaphysica ex gradu substantiæ, & materialitatis: Conc. tertia entitas physica: neg. Ant & Conf. Pro clarissima hac in via Scoti distinctione pono quædam instantia, & in horum primo pono, dari *materiam primam* tantum, vel aliquâ formâ substantiali embrionis, aut alia, de qua non disputo hic fusiùs, informatam. *In secundo* instanti datur forma mixti, seu corporeitatis. *In tertio* instanti resultat totum physicum corporis physici organici. *In quarto* instanti unitur anima rationalis. *In quinto* instanti resultat tertia entitas hominis. Jam faciamus quasdam reflexiones super hac instantia: *in primo* instanti vel nulla datur, vel tantum tertia entitas substantialis embrionis v. g. circa quod examinandum hic non immoror. *In secundo* instanti uniuntur duæ causæ intrinsecæ, nimirum subjectum scilicet corpus inorganicum embrionis, & forma corporeitatis: ex quibus *in tertio* instanti datur talis tertia entitas, quæ est corpus organizatum in recto, non tamen

materia in recto, cùm malè corpus cum materia confundere videantur adversarii : nam malè dico: *corpus est materia* ; benè verò: *corpus est ex materia*. Sed hæc tertia entitas non est completa, & ultimata, quia adhuc ulterius hæc ipsa in quarto instanti potest recipere aliquam formam substantialem completivam, quâ receptâ in quinto instanti resultat tertia entitas hominis v. g. Jam, sicut tertia entitas tertii instantis non dicitur *materia*, sed *ex materia*, & *corpus*, sic in quinto instanti hæc tertia entitas non dicitur *corpus*, sed *ex corpore*, & *homo*, qui igitur immediatius denominatur, & dicitur *corporeus*, quam *materialis*, non tamen *materia*, nec *corpus*, ut patet ordine retrogrado instantia examnanti. Dictum de tertio metaphysico magis clarebit infrà de tertia entitate metaphysica. Pro suspitione adversariis tollenda, opinantibus forsan, conclusionem hanc novam præcisè esse litem de nomine, cùm ijs fortè videatur perinde esse, an tertia entitas sit *corpus*, vel *corporea*, *materialis*, vel *materia*, notare conducet, ne utiquequam esse litem de nomine. Vel dicunt enim, tertiam entitatem esse materialem, vel esse materiam? si primum, & quidem tantùm quoad denominationem: tunc quæro, quid ergo sit in se, cùm in se ut totum categorematicum, & in recto adæquatè distinguatur à partibus unitis? utique in se non erit mera denominatio? quidquid dixerint, poterit interrogatio eadem iterari, nisi dicant, esse materiam; & si hoc: ergo totum NB. categorematicè in recto vel est ista materia, vel non? si non: ergo vana est responsio; si sic: ergo in recto non distinguitur adæquatè à materia; & ostendat aliquis, ita fortè tenens, quomodò totum categorematicum plùs distinguatur à materia, quàm syncategorematicum, si illud etiam æquè

ac hoc dicat materiam in recto, cum totum syncategorematicum sit ipsa materia, & forma simul: ergo totum syncategorematicum in recto saltem, immò juxta potiores tantum inadæquatè includeretur in toto categorematico, consequenter ita inciderent in sententias Thomisticas, quibus dicitur, totum non distingui, nisi inadæquatè à partibus, & esse partes ipsas simul sumptas. Itaque non est tam leviter prætereunda, vel tractanda difficultas hæc sub titulo litis de nomine.

Impugnationes secundi membri.

I.

17. **I**nsurgit Petrus à S. Cath. Totum integrale est totum *per se*, ut supponitur: ergo sicut totum *per se* essenziale realiter distinguitur à suis partibus simul sumptis & unitis in esse essentiali; sic totum *per se* integrale realiter distinguitur à suis partibus simul sumptis, & unitis in esse integrali. *Respond. neg. Majoris suppositum*, quod totum integrale sit propriè dictum totum *per se*, nisi totum *per se* sumatur tantum, prout opponitur toti ex subjecto & accidente, aut acervo, quam explicationem jam superius num. 3. præmisi. Verum probat ille adversarius suum suppositum, &

Urget: Ex eo totum *per se* essenziale distinguitur realiter à suis partibus simul sumptis, & unitis; quia partes illius se habent ut *per se* actus, & *per se* potentia: sed partes totius *per se* integrales divisibiles se habent ut *per se* potentia respectu indivisibilium, quæ se habent ut *per se* actus: ergo. *Respond. neg. min.* Nunquid enim tam partes indivisibiles, quam divisibiles sunt entia completa?

pleta? ergo non actus, & potentia. Deinde, si DEUS solas partes indivisibiles conservaret simul, quæro, an tum esset totum integrale distinctum? si ita: quid ibi se habet ut actus, & potentia? si non: ergo neque hic.

Instat: Nisi daretur tertia entitas integralis, non distingueretur totum integrale à toto per accidens: ergo. *Respond.* neg. Ant. In mea enim sententia, superius probata, totum accidentale distinguitur, non verò integrale, cujus rationem, & disparitatem satis innuunt probationes.

II.

18. **U**bi habetur major unitas, quàm sit acervi lapidum, ibi datur tertia quædam entitas: sed in toto integrali v. g. aqua, corpore hominis datur major unitas ergo. Min. patet, cum lapides sint unum aggregatum casu, & unitate contiguitatis, aqua verò, vel corpus est unum per unitatem continuitatis, & ex intensione, ac dispositione ordinis naturæ: ergo. *Respond.* Dist. Ma. si illa major unitas sit unitas compositionis: Conc. Ma. si sit tantum unitas unionis: Neg. Ma. Dist. etiam min. unitas unionis Conc. min. compositionis: neg. min. & conf. Sic argumentando videntur adversarii confundere unionem cum unitate; nam liberè fateor, totum integrale essenziale v. g. corpus humanum organizatum habere partes integrantes magis unitas, quàm totum integrale per aggregationem: ex majori tamen unione non est inferenda statim tertia entitas; cum unio non *unum* sed *unitum* faciat. Ad hoc igitur ut habeatur unum, & tertium, non *unio*, sed *unitas* requiritur. At verò, si manus, & pedes, & caput quomodocunque uniantur, vel una guttula aquæ alteri, nunquam tamen *unum* quid erunt,

erunt, nisi improprie, scilicet unitate unionis, seu uniti.

Urgebis: Aristoteles suprà citatus ait: *Omnium* (NB. qui dicit omne, nil excipit) *quæcunque plures partes habent, & non est totum quasi coacervatio, ipsum totum est aliquid aliud præter partes:* atqui saltem totum integrale *per se*, & à natura intentum v. g. corpus humanum organizatum, non est merum totum per coacervationem, sicut acervus lapidum: ergo saltem hoc totum erit à partibus integrantibus distinctum. *Respond.* Aristotelem loqui de omni coacervatione, quæ opponitur compositioni ex actu & potentia, sive dein sit coacervatio per meram aggregationem, sive per ordinem, intentionem & dispositionem naturæ. Cum verò corpus v. g. organizatum habeat tales partes v. g. ossa, carnem, cutem, manus, pedes, &c. quarum una pars respectu alterius non habet rationem actûs: hinc omnino est totum coacervatum sub ista consideratione, seu tale, quod opponitur toti verè composito ex actu, & potentia.

Impugnationes Tertii membri.

I.

19. **O**pponitur auctoritas Scoti 3. Dist. 2. q. 2. § *quantum ad tertium. &c.* & si quæras. Quem Scoti locum omnes contrarii adducunt. Verùm quòd contra seipsum exinde armorum officinam præbeant, patet ex ipso Scoto, & Scoti verbis n. 4. citatis: *& sicut hoc est actus per se &c.* Hinc malè dicitur, quòd Scotus in eo posuerit disparitatem totius *per se* à toto per accidens; quia
N illud

illud est tertium distinctum, non verò istud: sed tam Scotus, quàm Aristoteles, in proprio fonte videndi, hanc disparitatem in eo sitam esse dicunt, quòd totum *per se* sit ex actu, & potentia NB. *per se*, & totum per accidens ex actu, & potentia NB. *per accidens*. Verba Doctoris subtilis sunt ista: *sicut hoc est actus per accidens, & illud potentia per accidens, ita hoc totum constitutum est NB. unum per accidens*: ergo hoc unum, & totum per accidens est saltem eò modò, quò unum est, scilicet per accidens, & secundùm quid realiter distinctum à potentia, & actu per accidens; aliàs certè malam formaret Doctor paritatem inter totum *per se*, & totum per accidens in immediate prioribus verbis: *sicut hoc est actus per se, illud potentia per se, ita hoc totum est unum per se*: & *sicut hoc est actus per accidens &c.* Ex quibus verbis clarissimè constat, quòd totius *per se* à toto per accidens differentia non sit refundenda in distinctionem totius *per se* à partibus, & identitatè totius per accidens à partibus: sed in hoc, ut ait Scotus ex Philosopho, quia hæc entitas est hæc entitas, illa entitas est illa entitas, seu quia totum *per se* essentialiter, & *per se* realiter à partibus distinguitur: totum per accidens verò tantùm distinguitur realiter per accidens & secundùm quid: in sensu scilicet explicationis datæ n. 8.

Instatur: Scotus in eodem 3. Dist. 2. q. 2. §. *quantum ad tertium*. & *Respondeo, & dico*. hæc habet: *Album dicitur album albedine, non quidem quòd forma totius sit quasi causa ipsius totius, cum materia & forma partiali causans quasi totum, sed est ipsum NB. totum præcisè consideratum*: ergo totum album ab albedine, & muro non distinguitur, tanquam forma totalis à partibus. *Respond.* Scotum hìc malè torqueri, nam non negatibi ex albedine, & muro dari

dari tertium per accidens : sed tantum dicit , præter formam partialem albedinem non dari totalem aliam , sicut ibidem paulò antè decìdit , quòd præter animam tanquam formam partialem non detur alia forma completior , & talis , quæ sit causa totius , sed ipsa anima totum causat , quod , subilliter contra aliorum opinionem falsam ostendit : sic etiam ait , albedinem solam esse formam albi , & præter albedinem formam aliam pariter nullatenus requiri ; sed quid sic contra me ? Immò pro me potius , cum teneat adhuc paritas : sicut enim anima cum corpore tanquam forma partialis causat tertium *per se* tanquam actus *per se* , quod totum (ut dicit Doctor) *est ens formaliter , & forma totius* , sic proportionaliter de toto per accidens , & forma accidentali dicendum videtur ex Scoto ,

II.

20. **S**I daretur tertia Entitas accidentalis , tunc forma substantialis , & accidentalis nequirent essentialiter discerni : sequela non potest admitti : ergo. *Ma. prob.* accidentalis forma est , *quæ potest adesse , vel abesse sine subjecti corruptione* : Jam verò vel est hoc intelligendum de subjecto totali , seu tertia entitate , vel tantum de subjecto partiali ? neutrum potest dici : ergo , si *primum* , tunc sicut forma substantialis nequit abesse sine subjecti totalis , seu tertiæ entitatis corruptione , sic etiam forma accidentalis nequireret abesse sine subjecti totalis , seu tertiæ entitatis accidentalis corruptione : ergo eodem modo. Si *secundum* , tunc sic insto : ideò colligitur , pos-

se abesse formam substantialem sine subjecti substantialis partialis corruptione, quia forma substantialis potest separari, aut destrui manente materia, seu subjecto: sed etiam potest destrui forma accidentalis manente subjecto, & muro: ergo iterum est paritas. *Respondeo primo*, huic argumento facillimè obviari, negando hanc accidentis definitionem, alia meliore definibilis, nimirum: *Accidens est ens reale, aptum natum inherere alteri, quocum faciat unum per accidens*, quæ definitio non adeò negativa est ut altera: differentiam tamen à formis substantialibus satis indicat, tum per hoc, quòd sit *natum inherere*, seu quòd ex sua ratione formali dicat aptitudinalem inhærentiam, & exigentiam essendi in alio, tanquam tali inhæſionis subjecto, ut cum eo neutiquam unum per se, sed per accidens componat, tanquam actus accidentalis, perficiens potentiam per accidens talem; prout econtrà forma substantialis essentialiter dicit aptitudinem, & exigentiam ad subjectum informationis, quocum componat unum *per se*. Ne verò ita principium peti dixeris, ad superius explicata redire placeat, præsertim ad num. 5. 6. & 8. *Respondeo secundo*, Neg. Ma. Ad divisivam, essentialem tamen, descriptionem accidentis dico, eam in sui auctoris respectum, & ob plerosque consentientes posse tolerari: ita tamen, ut plus non velit, quam accidens non esse de essentia sui subjecti inhæſionis, sive illud sit subjectatum in toto tertio physico partiali, ut actus aliquis vitalis v. g. *visio*, subjectata in tertia entitate ex organo visus, & virtute animæ proportionata: sive sit subjectatum solummodò in aliqua parte totius physici tertij essentialis, ut *intellectio* in anima rationali: Forma verò substantialis, licet non sit de essentia sui subjecti in-

informationis, est tamen de essentia totius tertij essentialis, quod sublatâ formâ substantiali immediate perit, perstat econtrâ, & manet, ablatâ formâ accidentali qualicunque, saltem ita, ut non pereat immediate. Ut inde igitur latissima adhuc occasio habeatur formas accidentales à substantialibus, etiam admissâ tertia accidentali entitate, discernendi.

III.

21. **O**ppugnat Mastrius: Illud tertium ex subjecto, & accidente causatum vel est substantia, vel accidens? neutrum; ergo. Min. prob. Si accidens: ergo subjectum, & substantia est pars accidentis; si substantia: ergo accidens est pars substantiæ, quod utrumque repugnat. Hoc idem confirmat isto medio: Omne totum est perfectius suis partibus: ergo etiam hoc totum ex subjecto, seu substantia, & accidente erit perfectius, quàm substantia simul, & accidens, sicque ex substantia, & accidente perfectius haberetur totum, quàm ex materia, & forma. *Respond.* sicut superius num. 16. quòd tertia entitas hominis physica essentialis, seu homo physicus non sit corpus, sed corporea, seu ex corpore, sic etiam ex substantia, & accidente non fit in recto substantia, nec accidens, sed aliquod *unum accidentale*. Quæ omnia ex dictis ibi clariùs patent. Ad confirm. Dist. Ant. Est perfectius, si sumatur categorématique, Conc. Ant. Si syncategorematicè: Neg. Ant. & Cons. Etiam in sensu Mastrii tertium essenziale physicum categorématique sumptum est perfectius, quàm corpus, & anima simul: vel, si hoc negaverit, ab ipso danda responsio etiam mihi serviet. Vel etiam dico ad principale argu-

mentum Mastrii, quòd tertia entitas ex substantia, & accidente, non sit uno nomine dicenda *substantia*, sed *substantia alba*, seu *album*, *substantia nigra* &c. Et licet Mastrius Patri Fuentes, meæ sententiæ Patrono, suppositum neget (sinè probatione contrarii) quo in subjecto & accidente Pater Fuentes aliquam causalitatem supponit præter unionem dari: verùmtamen, si Mastrius intelligat causalitatem essentialem *per se*, prout dicit ibidem, *sicut in partibus essentialibus*, tunc omninò gratis annuo: si verò etiam causalitatem accidentalem excludere voluerit, etiam dicat Mastrius cum suis, non dari potentiam, & actum accidentalem, quod tamen contra Scotum, Aristotelem, & omnes foret.

IV.

22. **I** Deò deberet dari tertia entitas accidentalis, quia juxta num. 7. una denominatio v. g. *albi*, in illa recipi deberet: sed hæc ratio nulla est: ergo. Min. prob. denominatio *albi* v. g. recipitur in subjecto, cui se forma communicat: ergo non in tertio. *Respond.* Conc. Ma. neg. min. ad prob. Dist. Ant. Denominatio *albi* recipitur in subjecto per modum prædicati adjacentis: Conc. Ant. Per modum per se stantis: Neg. Ant. & Conf. Verum est, murum denominari album, dicendo: *Murus est albus*, nimirum per prædicationem syncategorematicam: si verò categorematica fiat prædicatio, dicendo: *Murus est album*, ecce! non solus murus in tali denominatione importatur, nec sola forma, nec utrumque simul. Quòd non solus murus, gratis fortè concedes: quòd non sola forma, pariter annues: quòd non utrumque simul, contendit probatio num. 7. ergo aliquid tertium categorematicè denominatur *album*.

Ur-

23. *Urgetur* : *Album* est nil aliud, quàm subiectum, & forma communicata, seu unita subiecto : ergo tertium omne superfluit. *Respond. primò* : *retorqueo*. Homo est corpus, & anima infusa corpori organizato : ergo tertium superfluit ; quidquid dixerit Scotista ad retorsionem, etiam mihi serviet ; dicet enim cum communi Scotistarum : Dist. Ant. homo syncategorematicè sumptus : Conc. Ant. categorematicè sumptus : neg. Ant. & Conf. Idem etiam ego respondeo ; Jam verò ne ex vano loqui censear, etiam breve schema tertiæ entitatis accidentalis propono ; & quidem in *primo instanti* pono accidentalem formam v. g. albedinem subiecto v. g. muro uniri, & tunc habetur esse unitum accidentale, sicut esse unitum essenziale in toto per se pro instanti unionis. In *secundo instanti* ob communicatam formam habetur denominatio albi, sicut ob unitam animam denominatio animati, & ecce ! hîc est tantum denominatio per modum adjacentis, ita, ut debeam dicere : *Murus est albus*, sicut : *Corpus est animatum*, & pro isto instanti habetur totum accidentale syncategorematicum, tanquam per prædicationem termini syncategorematici, ut dixi prius. In *tertiò instanti* resultat tertium *ex his*, scilicet *album* categorematicum, seu tertia entitas accidentalis, de qua id intelligi debet, quod hîc propugno. Inde clarè colligitur, servata proportionem omnes objectiones fermè de tertia entitate accidentali eodem modò formari, & solvi posse, sicut superius formatæ, & solutæ sunt de tertia entitate per se, ita, ut totius *per se*, & *per accidens* differentia tantum refundi debeat in illud Scoti, & Aristotelis, quia *hoc est hoc*, & *illud est illud*, seu unum *ex potentia* & *actu per se*, & alterum *ex potentia*, & *actu per accidens*, ut sæpius memini.

24. *Instatur* : Si daretur tertia entitas accidentalis, tunc posset poni in prædicamento, cum certò habeat unitatem, ex cuius defectu aliàs à prædicamentis excluditur : ergo. *Respond.* neg. Ant. non enim ideò excluditur à prædicamentis totum per accidens, quia non est unum, sed multiplex, nam tantum est multiplex syncategorematicè; quòd verò tertia entitas accidentalis non fit in prædicamentis reponibilis, non fit, quia absolutè loquendo non est unum, sed quia non est unum per se, juxta requisita: *Entia per se se, finita.* &c.

Dicetur : Etiam albedo, & alia accidentia non sunt unum per se, & tamen in prædicamento reponibilia, quia sunt verum unum : sed tertia entitas non est reponibilis in prædicamento : ergo non est ullo modò verum unum. *Respond.* Dist. Ma. quia sunt verum unum essentialiter, seu ita unius essentialitatis, ut nec in obliquo essentialiter includant essentialitates diversorum prædicamentorum : Conc. Ma. quia sunt verum unum quomodocunque. Neg. Ma. & concessa minore Dist. Conf. ergo non est unum unitate essentiali, dicente exclusionem duorum diversi prædicamenti essentialiter in obliquo inclusorum : Conc. Conf. Non est unum accidentale cum inclusione in obliquo duorum diversi prædicamenti : neg. Conf. Accidentia v. g. albedo, frigus &c. habent unam essentialitatem, & sic sunt unum per se, quantum unum per se opponitur uni per accidens ; aliud enim est esse accidens, & esse ens, seu unum per accidens. Album verò non ita est unum, cum partes duas includat essentialiter, in obliquo tamen, quæ partes accidentaliter componentes diversi sunt prædicamenti, ut patet consideranti, hinc in prædicamento uno poni non poterit. *Nec dicas* : Homo etiam includit duas partes essentialiter, & re-
alif-

aliffimè distinctas, & tamen ponitur in prædicamento quia ex partibus illis fit unum, & tertium: ergo quia totum accidentale non ponitur in prædicamento, signum est, hoc non esse unum ex illis realiter distinctis partibus, consequenter nec tertium. *Respondeo* enim, hominem ita poni in prædicamento substantiæ completæ, quia materia, & forma essentialis sunt substantiæ incompletæ ejusdem generis incompleti: jam autem duæ incompletæ substantiæ faciunt unam prædicamentalem, quæ sit reponibilis in prædicamento: Murus autem, & albedo dicunt partes diversi prædicamenti: hinc ex illis non poterit unum prædicamentale resultare. *At dices adhuc*: Ideo ex duabus substantiis fit tertia, quia duæ illæ sunt incompletæ: sed partes totius accidentalis non sunt quid incompletum: ergo non causant tertium. *Respondeo*: Conc. Ma. Dist. min. respectu sui: Conc. min. Respectu totius accidentalis categorematici: neg. min. & Conf. Plus non probatur, quàm non fieri unum per se, & prædicamentale. Cæterum totum per accidens non omnino à prædicamentis excluditur, cum saltem ibidem reponatur secundum obliquum.

V.

25. **I**D, quod est simpliciter plura, non est unum causatum à causis intrinsicis: sed totum per accidens est simpliciter plura: ergo non est causatum à causis intrinsicis. *Respond. primo*: Dist. ma. Non est totum causatum à causis intrinsicis essentialibus: Conc. Ma. accidentalibus: neg. Ma. & interim transmissa minore sub data distinctione concedo, & nego consequentiam. Causæ accidentales intrinsicæ sunt talis naturæ, ut debeant esse quid completum, aliàs non causarent tertium accidentale, sed essentialiale. Non obstante tamen, quòd sint causæ accidentales
O sim-

simpliciter plura, possunt tamen benè dici *causæ intrinsecæ* respectu totius accidentalis, quia *hoc est hoc*, consequenter etiam has causas intrinsecas exigit, *non intrinsecas essentielles*, sed *intrinsecas accidentales*, seu ut potentiam, & actum accidentalem. Dixi: *Transmissa minore*, respond. enim *secundo*: Transeat Ma. ob datam immediatè distinctionem, & Dist. min. Totum per accidens est simpliciter plura, si sumatur syncategorematicè: Conc. si categorematicè: neg. min. & Conf. Explicationem distinctionis hujus nemo Scotistarum desiderabit.

26. *Urgebis*: Nullum totum categorematicum potest de altero toto categorematico affirmari, & prædicari in recto: sed hoc fieret, si admitteretur tertia entitas accidentalis: ergo hæc nequit admitti. Min. prob. In ista sententia tam *album*, quàm *dulce* sunt tertiæ entitates accidentales: atqui possum benè dicere: *album est dulce*, & *dulce est album*: ergo sic affirmatur unum totum categorematicum de altero. Respond. Conc. Ma. neg. min. Ad prob. Dist. Ma. sunt tertiæ entitates accidentales, si tam *album*, quàm *dulce* sumatur neutraliter, & per modum per se stantis, substantivè, & categorematicè: Conc. Ma. Si alterutrum sumatur adjacenter, & syncategorematicè: neg. Ma. Distinguo etiam min. Si *album*, & *dulce* sumantur difformiter, unum scilicet ut per se stans ex parte subjecti, alterum, ut adjacens, & ut syncategorematicus terminus: Conc. min. Si utrumque sumatur uniformiter: neg. min. & Conf. Dum dico igitur: *album est dulce*, sensus non est, quòd *lac* & *dulcedo* sit ipsum compositum accidentale ex eodem lacte, & albedine, sed tantum sensum facit, quòd illud subjectum receptivum albedinis sit etiam receptivum, & sustentativum dulcedinis, unde fit, ut multiplicatis formis his accidentalibus diversa ratio-

nis etiam multiplicentur composita accidentalia, sicut multiplicatis formis informantibus subordinatis substantialibus v. g. formam corporeitatis, & formam animæ multiplicentur composita substantialia: cum, sicut forma corporeitatis subordinatur per se animæ, ita una forma accidentalis per accidens subordinatur alteri formæ accidentali diversæ rationis, quæ subordinatio accidentalis est ipsa ratio propriæ quidditatis formarum accidentalium, quæ una accidentalis forma aliam sibi subjectivè non contrariam in eodem subjecto admittit. At verò contrarium sentio, si duæ formæ albedinis ejusdem intensiōis essent in eodem subjecto, sine intensiōe sui ipsarum mutua; tunc enim idem dicendum opinor, quod dixi superius Assult. 3. n. 8. Dum admisi, duas animas ejusdem rationis esse posse in eodem subjecto, nam in tali casu tertias entitates, & composita multiplicari, absolutè nego.

Impugnations quarti membri.

I.

27. **H**Oc provocationis membrum etiam Thomistæ sibi classica intonari putant, quorum unus insignis, & celeberrimus Pancratiaſtes in ſuis doctiſſimis & ſubtiliſſimis Theſibus ita impugnat: Ex ente finito, & ſubſtantia totum fit compositum metaphyſicum: atqui hoc totum non eſt ex natura rei formaliter actu adæquatè diſtinctum ab ente, & à ſubſtantia tanquam à ſuis metaphyſicis partibus inter ſe formaliter actu diſtinctis; ergo compositum metaphyſicum non eſt ex natura rei formaliter adæquatè diſtinctum. Min. prob. Si ex ente, & ſubſtantia reſultat tertia formalitas, tunc iſta totalitas in ſenſu formali ſecundùm id, quod formaliter eſt, & in recto vel eſſet formaliter ens, vel

vel in recto formaliter *substantia*, vel formaliter *accidens*, vel aliquid hactenus innominatum? nihil horum dici potest: ergo. Prob. min. Non accidens, ut de se patet: non substantia aut ens; quia ens, & substantiam in recto excludit tanquam *tertium ex his*: ergo ista formalitas nec esset in sensu formali *ens*, nec *substantia*, & tamen aliquid, non tantum realiter, sed etiam formaliter, quod non est ens rationis, nec aliquid merè possibile, nec aliquid negativum &c. Hòc dimicandi modò imitari videtur iste celeberrimus Antagonista notissimum sibi P. Mastrium, ut nemo non dignoscet qui hoc argumentum ad num. 21. reducit. Verum ante directam resistantiam, & responsionem oppono Peripateticum umbonem, interrogando cum Aristotele ejusdem verbis num. 5. citatis: *Quid est tranquillitas?* respondere tenebitur, nisi velit ab Aristotelis recedere sensu, & mente: *Maris planities*. Modo ulterius utar argumentandi ritu prædicti Impugnatoris colendissimi. Si *tranquillitas* sit à parte rei, sine omni operatione prærequisita intellectus, nec quid negativum, nec merè possibile; ergo vel est in recto ipsum *mare*, & ipsa *planities*, vel non? si sic: ergo Aristoteles dicere debuisset: *Tranquillitas est mare, & planities*: at verò si ita: ergo malè ibidem subjecit Aristoteles: *manifestum itaque ex dictis &c. hæc quidem ut materia, hæc autem ut forma, quoniam actus: tertia verò ex his*. Sed quis Philosophorum emendare Principem attentabit? optimè igitur Aristoteles dixit, tranquillitatem non esse mare, & planitiem, sed *ex his, & tertium*, seu *mare planum*, & *tranquillum*, tanquam tertiam entitatem accidentalem: ita etiam superius n. 16. ostendi, quòd essentialis tertia entitas hominis physica non sit in recto aliquod corpus, aut spiritus, sed ex corpore, & spiritu, ex quo ipsa responsio danda ad argumentum (si cæteroquin falsi-

falsitate suppositi non laboraret) satis colligitur. Attamen

28. *Respondeo* in forma : Trans. Ma. neg. min. ad Prob. neg. Ma. & dico, quod nec sit *ens*, & *substantia* (si tamen ex his vera haberetur compositio metaphysica, ut inferius videbitur) sicut *tranquillitas* nec est *mare*, nec *planities*, sed *tertium ex his* ; ita etiam illud tertium metaphysicum foret *ens substantiale*, quemadmodum *tranquillitas mare planum*. Et ulterius sic insto, tam istud, quam primum etiam, & secundum provocationis membrum vindicaturus : Pono casum, quod aliquis acervus constet ex trecentis lapidibus, jam si dico : *iste acervus est tres centenarij lapidum simul* ; ita, ut neutiquam, dum totus acervus habet rationem subjecti, ex parte prædicati unus centenarius respectu alterius centenarii se habeat adjectivè, & adjacenter vi prædicationis : at verò dum dico : *totum ex ente, & substantia compositum* (in sensu transmissio) est *ens substantiale*, quis me hic arguet de peccato Logicæ prædicationis ? Jam verò, quid cogit me, ut ex parte prædicati substantiam adjacenter prædicem, dicendo : *Ens substantiale* ? cur non etiam ita in tribus illis centenariis ? nunquid ideò, quia unus centenarius ab altero non perficitur, alteri non inhæret, alterum non actuat ? ergo *ens ut materia*, & *substantia*, seu potius, ratio substantiæ, & perfectitas *ut actus*, seu tanquam ratio contractiva se habent *tertium verò ex his*, hoc est, *ens substantiale*. Ita ad imitationem Aristotelis.

29. Dixi : *Transseat Major* ; nam malò suppositò laborare videtur argumentum, non enim *substantia* contrahit gradum entis, sed *perfectitas* ad substantiam, ita, ut ex perfectitate, & ente finito fiat *ens per se*, & *ens substantiale*, seu substantia tanquam tertium metaphysicè compositum : sicut etiam *homo non contrahit animal*, sed *rationalitas*, quæ

contrahendo gradum generis facit, ut emergat compositum *animal rationale*, seu *homo*. Igitur partes metaphysicè componentes non sunt *ens*, & *substantia*, prout supponit optimè quidem, at in suis fortè fundamentis tantum, sed *ens*, seu ratio entis ut gradus genericus, & *perfectitas*, seu gradus differentialis, ita actuans gradum entis, ut ab accidente differat: ita pariter *homo* non est metaphysicè compositus ex animalitate tanquam gradu generico, & gradu specifico *hominis*, sed ex gradu generico *animalitatis*, & differentiali *rationalitatis*. Et ecce! quàm ordinatè ad mentem Aristotelis; animalitas enim est ratio generica, & prædicabilis *in quid essentialiter incomplete* ut ratio potentialis: hinc debet assumi in prædicatione *animal*, non animalitas, licet à parte rei ipsa *animalitas* sit ratio determinabilis per differentiam: *rationalitas* econtrà est prædicabilis *in quale essentialiter adjacenter*, hinc *homo metaphysicus* non dicitur *animalitas* & *rationalitas simul*; ubi enim sic haberetur prædicabilitas *in quid*, & *quale*? sed dicitur *animal rationale*, ut per ipsam adjacenciam hujus termini: *rationale* indicetur ratio actuationis ex parte differentiae. Nec *rationale* hic sumitur neutraliter, & substantivè, quia aliàs esset idem, ac *homo*, & non differentiale prædicatum. Pariter rem sibi facillimè quicunque declarabit, qui has sibi propositiones proponit: *album est constans ex muro, & albedine*, *homo est constans ex corpore, & anima*; vel: *murus est albus*, *homo est corpus animatum*; nam æqualiter ratio actus desumitur, sive adjacenter, & adjectivè ex parte subjecti, vel prædicati, sive per particulam *ex* (at citra grammaticalem torturam) propositio suum naturalem sensum obtineat.

II.

30. **I**dem adversarius pugnacissimus continuat assultum inprimis quædam objiciendo de formalitatum finitate, item, quòd sint vera entia: ibidémque se cum Mastrio fermè quodam pacis fædere conciliat, eò persuasus, quòd Mastrius finitatem ab ente distingui neget. Exinde ergo infert, omnes formalitates etiam esse compositas in sententia Mastrio contraria ex gradu entis, & finitatis, quod sanè infinitum processum argueret, quem ulterius hòc argumentò probat: Admissa tertia entitate metaphysica deberet ex gradu entis, & substantiæ novum totum, & nova formalitas resultare: atqui hoc sinè processu in infinitum dici non potest: ergo. Min. prob. Si talis tertia formalitas resultaret de novo ex ista formalitate, & gradu entis, tunc de hac iterum formalitate resultante inquiri posset, an sit ens? &c. Interrumpendo argumentum datâ veniâ occurro impugnanti *Respondens*, neutiquam Scottistas jurâsse in verba Mastrii, ut Adversarius in suo Proëmio suspicatur: quidquid ergo Mastrius teneat, de illius mente nil memorabo, ne etiam istæ Theses pertenues illo fonte videantur adaquatæ. Nego absolutè triplex suppositum: *primum* quidem, quòd formalitates sint entia formaliter: *secundum*, quòd sint formaliter finitæ, & hoc ex primo sequi ipsemet Antagonista observandissimus arguit: *tertium* denique, quòd si finitas (datò, non concessò) formalitatibus singulis formaliter, & non tantum indenticè conveniret, quòd, inquam, hæc finitas nec ex natura rei formaliter aliquò modò ab illis distingueretur; distinctionem enim ex natura rei formalem modalem inter essentiam, & modum, qualis est finitas, cum plurimis Scottis

tistis omninò defendo, ut ex assultu primo Partis tertiæ constabit. Verùm *negatō suppositō falsō ruit totum fundamen-
tum*, ut aliàs notum est Philosophis: ergo. Verùm acriter

31. *Urget*: Si tertia entitas metaphysica toleratur, tunc ex gradu specifico hominis, & Petreitate resultat tertia entitas, nimirum Petrus metaphysicus, à Petreitate, & homine metaphysico distinctus, ita, ut Petrus iste in recto nec fit homo, nec animal, nec substantia &c. nec aliquid hætenus in Philosophia nominatum: hoc dici nequit: ergo. Minorem putat patere; aliàs enim, dicit, tota linea substantiæ deberet immutari; nam ex gradu entis, & substantiæ resultaret tertium, seu formalitas *A.* ex ista formalitate, & gradu corporis formalitas *B.* ex ista formalitate, & gradu viventis formalitas *C.* ex hac formalitate, & gradu animalis formalitas *D.* & ex isthac formalitate tertia, & gradu hominis formalitas *E.*: ex hac denuò formalitate, & gradu Petreitatis formalitas *F.* seu Petrus metaphysicus: ita quidem, ut formalitas *A.* in recto nec fit Ens, nec substantia: formalitas *B.* in recto nec substantia, nec corpus: formalitas *C.* in recto nec vivens, nec corpus, nec substantia, nec Ens &c. & sic de reliquis: atqui hoc est immutare ordinem lineæ substantialis: ergo. Min. patet: juxta communem enim omnium Petrus contrahit hominem, homo animal, animal vivens &c. Et est Petrus in recto homo, animal, vivens &c. ergo si daretur tertia metaphysica entitas, mutaretur ordo lineæ substantialis. *Item instat* adhuc acrius hæc in verba: *Omnium Philosophorum Rostra conclamant, animalitatem immediatè contrahi à rationalitate*: - - - *atqui hic rationalitas contraheret immediatè illam formalitatem, quæ ex gradu viventis, & animalitate resulta-*

sultaret: ergo. Acerrimè tamen confirmat hisce: *In omnium sententia rationale contrahit animal*: atqui hìc fieret contrarium: ergo. Minorem probat: *Rationale in concreto est ipse metaphysicus homo*: atqui homo non est differentia contrahens animal: ergo rationale in concreto nec contraheret animal, nec animalitatem &c. Tanto in arte Magistro ego imperitus Tyro Scotisticus obviare non auderem, nisi viderem, ob suppositum deflectens facili otio ictus omnes posse declinari, quos ut declinem, *Respondeo*, mirum videri, quòd colendissimus Adversarius tantum lineam directam ascendat, & descendat, quin curam habeat, aut memoriam faciat graduum collateralium divisivorum, & constitutivorum: certè, si ita fieri debeat, frustraneæ erunt lineæ laterales. Hinc puto, quòd, licet ad Angelici fortè, non tamen ad subtilis, & Mariani Doctoris regulas dicatur, ex gradu hominis, & Petreitate resultare Petrum metaphysicum, cum non Petreitas, sed singularitas Petri gradum hominis contrahat ad esse individuale: & ad Petrum, seu hoc individuum ex linea individuorum ipse DEUS determinet: Petreitas verò est ipsa forma totius, seu tota quidditas Petri, ut pridem ex Scoto 3. Dist. 2. q. 2. n. 9. & ex D. Thoma 3. P. q. 79. a. 2. alius explicabat Scotista in suo *Toto Phisico*, quod anno 1718. typis concedidit: ex Scoto quidem fol. 5. not. 3. ex D. Thoma verò fol. 28. n. 30. Deinde in hoc etiam aberrat suppositum argumenti, quòd ita adversans opinari velit, ex gradu verò *substantiæ*, & *entis* talem resultare entitatem tertiam, quæ sit ulteriùs alio gradu contrahibilis; nam priùs jam dixi, quòd non ratio substantiæ, sed Perseitatis contrahat gradum entis finiti. Et ne longior sim, ordinem lineæ substantialis ita declaro:

32. *Primò: Ens finitum, & perfectitas* constituunt tertium metaphysicū, quod est in recto *substantia*, tanquam ex gradu entis, & perfectitatis in obliquo sumptis compositum.

Secundò: Hoc tertium metaphysicum, substantia scilicet cum gradu *materialitatis*, ut hæc est differentia opposita *spiritualitati*, componit *corpus* tanquam tertium, quod est in recto *corpus*, & compositum categorématique sumptum, non verò in recto gradus *substantiæ*, & differentia, seu *materialitas*.

Tertiò: Corpus hoc actuatur metaphysicè per gradum *animati*, non verò *viventis*, & componitur *vivens* in recto, quod in obliquo ex gradu *corporis* & *animati* constat.

Quartò: Ex vivente, & sensitivitatibus gradu fit *animal* in recto tale, cuius partes componentes in obliquo includuntur.

Quintò: Animal immediate perficiter per gradum differentialem *rationalitatis*, & componitur tertium, nimirum *homo*, quod tertium ultimò actuatur per *singularitatem*, & fit *hic homo* per Petrum exemplificatus. Jam verò quid absurditatis habet hic ordo lineæ substantialis? Vnde clarè videtur, quid sit *substantia* in recto, nimirum non illud, quod ex gradu entis, & substantiæ, sed ex gradu entis finiti, & perfectitate resultat, ex perfectitate scilicet formali, quæ est ratio differentialis substantiæ ab accidente, non perfectitate radicali, quæ est ipsa quidditas substantiæ, & forma totius, & ita etiam reliqua explicanda sunt. Si autem Scotistarum nonnulli hæc explicatio videatur peregrina, eandem sibi met ipsi talis magis exemplificet per formas subordinatas physicas, nimirum formam substantialem corporeitatis, & animæ: quod ipsum etiam circa finem huius assultus quodammodo clariùs in schemate proponam.

Ad

Ad instantiam responsione vix opus est, cum jam data satis commodè serviat, quia ex ea jam cognoscitur, quomodo rationalitas immediatè animal contrahat, ut cum hoc componat hominem, nec quidquam obstande, quòd animal sit tertia entitas ex gradibus viventis, & sensitivi resultans, subordinata, sicut tertia entitas corporis organici actui completivo animæ rationis, & toti composito physico hominis completo subordinatur. *Ad confirm.* Respondeo, si *rationale* sumatur adjectivè, seu pro ratione differentiali, prædicabili essentialiter *in quale*, verissimum esse, quòd contrahat animal; at econtrà falsum, quòd sic sumptum rationale sit tertia entitas metaphysica, cum tantum sit illius pars formalis constitutiva ut actus: si verò *rationale* sumatur neutraliter, & per modum *fixi*, ut grammaticaliter loquar, vel per modum *per se stantis*, & categorematicè, ut Philosophus sim, tunc certum puto, rationale non nisi nomine tenens ab homine differre: at iterum nego, sic sumptum *rationale* esse rationem contractivam animalis, quod ex dictis patet, cum nec homo animal contrahat: ut igitur non videam, quid confirmatio confirmet.

III.

33. **R**edit denuò prior adversarius ita opponendo: si gradus genericus, & differentialis causarent formalitatem tertiam, tunc hæc deberet terminare causalitatem aliquam metaphysicam, & quidem ratione sui: hoc nequit dici: ergo. Minorem probat: Quod ratione sui & immediatè terminat causalitatem potest ratione sui concipi ut existens existentia distincta ab existentia causæ, & sibi ratione sui debita: atqui illa formalitas nequit

concupi existentiâ distinctâ propriâ existens: ergo. Minorem dicit esse Matrii: Majorem verò ex eo constare putat, tum *primò*, quia Scotistæ formalitates in eo à rebus strictè dictis discernunt, quòd hæc, non autem illæ, terminent causalitatem aliquam ratione sui. Tum *secundò* etiam; quia, ut hæc formalitas tertia ab aliis non ita per modum tertii causatis formalitatibus distinguatur, petit talis entitas tertia, quandam causalitatem terminans, habere propriam existentiam, quâ non gaudent illæ formalitates, quæ similem causalitatem non terminant. Tum *tertiò* denique; quia illud, quod per se, & ratione sui terminat causalitatem alicujus, debet esse per se, & ratione sui immediate extrahibile extra statum possibilitatis metaphysicæ per causationem metaphysicam: sed tale ex hoc statu possibilitatis extrahibile debet ratione sui habere existentiam ex natura rei metaphysicam; cum status possibilitatis in sententia Scotistarum tantum per statum existentiae excludatur: ergo. Ita efflictim luctanti colluctor, defensivè tantum, ante meam tamen responsionem quærendo, cur hic in Majore prima supponat, & dicat, ex gradu generico, & NB. differentiali causari formalitatem tertiam metaphysicam, cum tamen prius semper pro actu metaphysico contrahente agnoverit gradum specificum subalternum, ut vocat, scilicet *substantiam*, item *corpus*, *vivens*, *animal*, *hominem*? & cur non etiam ibi rationem contrahentem esse dixit differentiam? Ergo armis mutatis aliter, & melius philosophicè modò concreditur, quàm antea. Et profectò non tantum Angelica, sed etiam subtilia hæc arma, quæ ex Matrio perpolita videntur, nec ulli certè Scotistarum displicere poterunt, cum pugnantis dexteritas etiam ab
hosti-

hostibus sibi laudem soleat vendicare. *Respond.* tamen Conc. Ma. habitâ nihilominus memoriâ mei quæsitâ, quod responsioni præmiseram : sed nego min. Ad cuius Prob. Dist. Ma. Quod ratione sui terminat causalitatem, potest concipi ut existens existentia propriâ, & distinctâ ab existentia causæ, si terminet causalitatem physicam, & ut effectus physicus, vel physicè productus, vel physicè dimanans : Conc. Ma. si terminet causalitatem metaphysicam : neg. Ma. & concessa minore, quam non tantum Mastrius, sed communis Scotistarum admittit, Dist. Conf. Ergo non terminat causalitatem causæ physicè producentis, aut physicè dimanantis : Conc. Conf. Causalitatem causæ metaphysicæ : neg. Conf. Ex brevî securis declarabitur responsio. Interea ad rationes, quibus probat Majorem, & quidem

34. Ad primam *Respondeo*, verissimum esse, quod Scotistæ dicant, res strictè dictas tantum, non verò formalitates, terminare causalitatem aliquam, sed tantum intelligunt hoc, & expressè explicant de causalitate physica, præsertim illi, qui tenent Mastrianam definitionem rei strictè dictæ, vî cuius est omne id res strictè dicta, *quid quid physicam causalitatem terminat*, nimirum vel tanquam physicè productum, vel physicè dimanans ; ut relatio, & tertia essentialis entitas physica : hinc, qui unum credit Mastrius : cur alterum, quod idem tenet, negabit ? Ad rationem secundam *Respondeo*, neutiquam differre tertiam entitatem metaphysicè causatam ab alijs formalitatibus, non ita causatis, per hoc, quod illi, non autem istis existentia competat propria ; nam non tantum tertia entitas metaphysica, sed omnes formalitates metaphysicæ terminant causalitatem metaphysicæ dimanationis, quin ulli harum conveniat existen-

xistentia propria. Verùm illa causalitas metaphysica non
 est utrobique æqualis, aut pariformis; aliæ enim formali-
 tates v. g. proprietates, ut *admirativitas* &c resultant tan-
 tùm ab essentia per pullulationem metaphysicam, quæ
 non benè dicitur metaphysica causalitas in sensu proprio,
 cùm proprietates non resultent ex quodam tanquam po-
 tentia, & alio tanquam actu: tertia entitas verò metaphy-
 sica non præcisè pullulat ritu proprietatum, sed verè cau-
 satur metaphysicè, cùm ex aliquo gradu potentiali, & alio
 perfectivo metaphysicis tanquam unum essentiale meta-
 physicum resultet. Unde non immeritò tam adversariis
 Thomistis, quàm Scotistis cavendum putarem, ne passim,
 & promiscuè pro emanationem metaphysicam, & resul-
 tantiam per modum causalitatis cum pullulatione merè
 tali confundant. Nec figmenta hæc videantur; nam nun-
 quid conceditur hanc esse veram demonstrationem: *omne*
animal rationale est risibile: homo est rationalis: ergo risibilis?
 si igitur hæc sit vera demonstratio, tunc sic arguo: Omnis
 demonstratio petit procedere ex causis veris: ergo etiam
 ista: subsumo *primo*: atqui procedit hæc demonstratio
 ad risibilitatem ex essentia hominis demonstrandam: er-
 go hæc est illius causa. Subf. *secundo*: atqui non est causa
 physica: ergo metaphysica. Subf. *tertio*: atqui non est
 causalitas tanquam ex perfectivo, & perfectibili: ergo me-
 ra pullulatio. Unde patet, nec pullulationem, nec dima-
 nationem metaphysicam per modum causalitatis propriæ
 merum esse commentum Scotisticum. Et ne hoc fortè
 de causa in intelligendo, & inferendo explices, Aristotelis
 verba subjicio, l. I. Post. c. 2. dicentis, quòd demonstratio
 debeat esse ex veris, & prioribus, & causis, & notioribus,
 postea verò se explicans, ait: *Causas verò, & notiora esse o-*
por-

portet, & priora ; causas quidem, quia tunc scimus, cum causam cognoscimus, & priora, quia sunt causæ, & præcognita, non solum altero modo, quia intelligatur, quid significant (seu in intelligendo) sed etiam, quia cognoscatur, ea vera esse, id est, à parterei.

35. Ad tertiam rationem *Respondeo*, negando suppositum, quòd scilicet formalitatibus qualibuscunque conveniat possibilitas vera, realis, & talis, cui tanquam potentiaæ objectivæ conveniat actus entitativus realis existentiaæ: sicut enim superius jam negavi, formalitatibus competere formaliter conceptum *entis realis*, sic etiam nego, ijs competere existentiam, & possibilitatem realem : quòd si possibilitas non sumatur pro potentia objectiva ad existere realiter, sed tantum pro potentia objectiva ad objective concipi conceptu proprio objectivo, præciso, aut pro potentia contrahibilitatis, aut contractivitatis metaphysicæ, omninò dico, possibilitatem tertiæ entitatis metaphysicæ tunc dari, quando pro illo instanti naturæ in intelligendo (hoc est, non per intellectum fingentem, sed concipientem, prout rationes illæ objectivæ à parte rei petunt concipi) gradus genericus, & differentialis concipiuntur objective secundum rationes proprias divisim, ita, ut, dum gradus genericus in statu contractionis à differentiali perficitur, & actuatur, tunc tertia entitas metaphysica incipiat extrahi ex statu possibilitatis metaphysicæ : in instanti verò immediate sequenti hæc tertia entitas actu resultat, eò modo existens, quò existunt causæ, eam promanantes, nimirum identicè per existentiam totius. Hoc ipsum Scotistis non inconveniens videbitur, cum etiam juxta ipsos possibilitas intrinseca tertiæ entitatis essentialis physicæ habeatur adhuc, pro tunc, quando materia, & forma sunt
sepa-

separatae, licet actu existerent, quæ possibilitas ad actum magis accedit per hoc, quod in statu unionis materia informetur, & actuetur à forma (sicut in statu contractionis genus perficitur à differentia) & hoc facto totum essentialiale physicum extra possibilitatem intrinsecam educitur per intrinsecam physicam resultantiam, strictè realiter existens actu existentia propriâ, quia ejusdem causæ propriâ etiam existentia gaudent; sicut tertia entitas metaphysica identicè existit, cum existant illius causæ promanantes identicè tantum. Hic tamen de possibilitate intelligi volo, quantum ad hoc propositum servit, non enim ita loquendum esset, si vellemus respicere extrinsecam possibilitatem effectuum producibilium effectivè.

36. *Urget Idem* : Quod per se, & ratione sui immediate terminat causalitatem causæ materialis, & formalis, illud etiam terminat immediate causalitatem causæ efficientis physicae: ergo etiam, quod terminat per se, & ratione sui immediatam causalitatem materiale, & formalem metaphysicam, etiam terminare debet causalitatem causæ efficientis metaphysicae: Atqui sic jam requiritur existentia strictè realis: ergo. Ita in formabilibus fermè Adversarius ille: verum *Respond.* absolutissimè neg. ant. Nam omnes unanimi ore conclamant Scotistæ, quod tertia entitas physica immediate terminet causalitatem intrinsecam physicam, mediatè verò tantum causalitatem causæ efficientis. Et hæc negatio interim, donec probetur contrarium, locò responsionis sufficiet.

37. *Instat* adhuc, & quidem præclarè: Si ista tertia entitas metaphysica ratione sui terminaret aliquam causalitatem metaphysicam, tunc inter animalitatem, &

& rationalitatem ac istam tertiam formalitatem deberet poni relatio ex natura rei formaliter distincta : sed est difficile , semel admittere relationes ex natura rei formaliter tantum distinctas ab extremis , & inter se , ut ex Theologia patet , ubi pro realiter distinctis habentur , quæ relativè opponuntur. ergo *Respond. Conc. Ma.* eam intelligendo de relatione aliqua transcendentali , & quidem mutua , nimirum metaphysicè dimanantis , & metaphysicè dimanati , seu causæ ad effectum , & effectus ad causam lineæ metaphysicæ. Sed neg. min ; quæ dum argumentô alieni fori arduitatem proponit , mihi consultius æstimarem , ut ex arena recedam , nisi fugisse indecorum foret. Itaque tamen breviter repono , in Theologia non haberi pro realiter distinctis , quæ quomodocunque sibi relativè opponuntur , sed quæ ita opponuntur relativè , ut inter illa extrema sic opposita inveniantur prædicata *Principiantis* , & *Principiati* , *generantis* , & *generati* , *spirantis* , & *spirati* in signum separabilitatis proportionalis. Cæterum adhuc daretur ansa cum isto eximio Impugnatore congregiendi , nisi prolongationem nimiam mea Sciamachia reformidaret.

IV.

38. **I**nsultant etiam contrarij Scotistæ , ita oppugnantes : si daretur tertia entitas metaphysica , tunc definitio , & definitum non essent idem objectivè in hac definitione : *homo est animal rationale* : atqui hoc est contra regulas bonæ definitionis : ergo &c. *Respond. Dist. Ma.* si daretur tertia entitas metaphysica , tunc definitio objectiva , & definitum categorematicè sumptum non esset idem *Conc. Ma.*

Q

fyn-

syncategorematicè sumptum. Neg. Ma. & Dist. etiam min. Esset contra regulas bonæ definitionis, si definitum etiam syncategorematicè sumptum non esset idem cum definitione objectiva: Conc. min. Si sit saltem syncategorematicè idem: neg min. & Conf. Recolligendum est ex dictis, quod hæc definitio: *homo est animal rationale*, sumendo hominem metaphysicum categorematicè, debeat sic exponi: *homo est metaphysicè compositum, seu constans ex animali ceu genere metaphysico, & rationali tanquam differentia metaphysica*. Insuper existis Impugnatoribus quæro, an idem sit, si dicam: *homo est animalitas, & rationalitas simul*; & : *homo est animal rationale*? Ridebitur fortè ineptitudo quærentis; sed ulterius: cur debeo dicere: *homo est animal rationale*? Responsio in promptu est, quia juxta Aristotelem, & omnes ratio generica *in quid*, & differentialis *in quale* petit prædicari. At plus ultra: cur ita? nunquid quia prædicabile *in quid* à prædicabili *in quale* perficitur, quod per ipsam alterius adjacentiam indicatur? Ergo sicut à physice perfectibili, & perfectivo causatur tertium, ita etiam in linea metaphysica.

39. *Instant*: Nec Aristoteles, nec Scotus unquam mentionem fecere de causa quadam metaphysica: ergo hæc tantum sapit singulare commentum. Deinde, si hoc admitteretur, quomodo dici posset, definitum, & definitionem esse convertibilia? *Respond.* breviter, passim in Scoto, & Aristotele reperiri, quod differentia genus determinet, contrahat &c. Et quid est contrahere à parte rei, determinare à parte rei, nisi perficere, actuare à parte rei? Miror sanè, Scotistam, admissa entitate tertia essentiali physica, multis scrupulis angi de metaphysica entitate tertia, cum tamen defendat communis Scotistarum

rum gradum generis & differentiae à parte rei contrahi, distinguere, perfici, contrahere, perficere &c. Quæso, quomodo talis perfectivitas, contractio, determinatio à parte rei salvanda, nisi dicendo, à parte rei fieri unum? Et si hoc: habetur intentum, cum sæpius ostenderim, ex perfectibili, & perfectivo physicis, determinato, & determinante fieri tertium, non verò ex integran-
 tibz partibus, ideò, quia non ex istis, benè tamen ex illis fit *unum*. Ad alterum dico id, quod ad similes omnes objectiones universaliter respondendum opinor, scilicet, non esse definitum & definitionem convertibilia in recto, & formaliter, si definitum sumatur categorematicè; benè tamen si syncategorematicè. Neque Adversarii Scotistæ quadā explicatione opus habent, cum ipsimet de tertio essentiali physico ita respondeant: solum rogo, ut aliquis illorum ostendat rationem, cur in toto physico, & non etiam hinc quadret data verè Scotistica responsio. Cæterum etiam quæsito huic quæsitum aliud oppono: nunquid æquè requiritur, ut definitum sit *unum* (cum ideò totum integrale non sit definibile, quia hoc requisitò caret) quàm ut habeatur convertibilitas? quæ ergo definitum definitionis metaphysicæ unum erit sine tertio, quia totum integrale ideò non tertium, quia non *unum* est? Ne verò ob unitatem requisitam ad tertium physicum essentiali aliquis refugiat, ita recursurum ad Probationes hujus membri remissum cupio. Si Scotistæ hanc difficultatem cum illa de conceptu entis communi, & præscindibili, de toto physico accidentali, & essentiali, de distinctione superioris gradus ab inferiore, & ipsa distinctione ex natura rei formali, concordando sen-
 ten-

tentias, reducere vellent, non dubito, quin brevì adversariorum numerus foret imminuendus.

Ut tamen possibili cum claritate meam mentem exponam, tam per rudia quædam exempla, quàm exhibitionem cujusdam schematis me penitus eviscerabo. Sit igitur ex dictis

Illatio prima.

40. **N**imiis profectò, Philosophòque minùs dignis anxietatibùs, & scrupulis illi agitantur, qui tertiam entitatem physicam ideò negare præsumunt, quia illius subtilitas oculos, sensùsque externos fugit. Similes sanè manibùs, pedibùsque Philosophiam tractitare volentes, non Peripateticorum, sed Mechanicorum industrias exhibent, labore sensuum materialium id apprehensuri, quòd non nisi profundis speculationibùs exercitata potentia intellectiva comprehendit. Verùm, ut hisce scrupulis præstetur remedium, quæro ex illis, num substantiam dari prædicamentalem admittant? Et admittent omninò, nisi omnem Philosophiam negare attentent. Jam igitur: Substantiam non vident, nec sentiunt in se ipsa, sed tantùm arguunt, infallibiliter tamen, ex accidentibus, aliisque indicijs, eandem istis subesse: hinc profectò palàm est, magis extendi lineam activitatis intellectivæ, quàm sensitivæ potentiæ. Si modò tertiæ entitatis quoque sensibilia præbeantur indicia, certè negari ejusdem existentia nequibit, sicut substantia ex solis accidentibus externis infallibiliter agnoscitur. Itaque primò quædam indicia, & signa, secundo aliqualem etiam designationem per exempla exhibebo ad indigitandam tertii essentialis existentiam. *Primum er-*

go indicium sit *generatio*, & *corruptio*, quæ certè negari non poterit; modò autem, si datur corruptio, tunc utique datur etiam aliquid per modum termini substantialis corrupti: sed quis talis terminus v. g. in corruptione hominis? non materia; hæc enim manet: non forma, quæ etiam manet: non unio, quæ est accidens: ergo aliquid aliud substantiale, consequenter præter materiam, & formam unitam datur aliqua substantia. Idem est de generatione; nam nec generatur materia, cùm creetur, nec forma, cùm educatur, nisi fortè generationem, & educationem esse eandem actionem dixeris, sed malè, ut patet, cùm multæ dentur educationes, quæ non sunt generationes substantiales. Item, nec generatur unio, quæ est respectus, & terminus generatus debet esse substantiale quid absolutum: ergo necessariò quid aliud tertium. *Secundum indicium* est indubitata categoriæ veritas, quæ *unum* in prædicamentis exigit reponi: quid ergo in homine ponitur in prædicamento? Non materia, & forma divisim, cùm sint entia incompleta: nec etiam simul; materia namque & forma simul vel distinguuntur realiter, ob separabilitatem potentialem, vel non? si non: ergo separabilitas non est signum distinctionis realis infallibile, quod negant Philosophi: si sic: ergo materia, & forma simul sunt plura, cùm tamen ad reponibilitatem in prædicamento requiratur unitas. Jam verò per absolutam DEI potentiam nequit fieri, ut id, quod est realiter idem, fiat realiter multiplex, ut in confesso est apud omnes: ergo pariter per absolutam DEI potentiam fieri nequit, ut id, quod est realiter multiplex, scilicet materia, & forma, fiat *unum*; necesse est igitur, ut illud *unum* sit ex illo duplici, tanquam ex causa totali.

li. Alia signa ex probationibus aliàs ordinariis, passimque notis desumenda sunt. Interea

Rudibus quibusdam exemplorum delineamentis tertiam entitatem depingo, & quidem primò toto quodam artificiali, & communi utar loquendi ritu. Sic enim communis fert opinio, quòd aliquis v. g. empturus frænum, certò non petat corium, & formam artificialem, sed totum illud artificiale ex utroque constans & proportionaliter distinctum, sicut de toto accidentali dixi superius; *frænum* enim dicit quidem corium, & formam artificialem, sicut *album* murum, & albedinem (licet cum modica tamen differentia) sed tantum in obliquo, cum melius dicam *frænum est compositum artificiale ex corio, & forma artificiali*; quàm *frænum est corium, & forma artificialis*. Hinc, quotiescunque ex quibusdam partibus tale conflatur totum, ut petat explicari per particulam *Ex*, vel alteram compartem adjacentem, & adjectivè, infallibile mihi signum est, dari tertium à partibus *vel simpliciter*, vel *secundum quid*, *vel ex natura rei*, vel *moraliter* distinctum, pro diversitate totius vel *Physici essentialis*, vel *accidentalis*, vel *artificialis*, vel *moralis*, vel *metaphysici*. Sic etiam res magis clarescit in toto quodam morali v. g. in Sacramentis: nam nec aqua, nec verba, nec intentio baptizantis, nec institutio, etiamsi simul sumantur, causant gratiam, nec sunt Sacramentum, & signum efficax, sed potius conditiones, aut partes signi, moraliter illud componentes; at verò ex materia, seu aqua, & ex forma, seu verbis, supposita institutione, & reliquis conflatur *unum morale signum* v. g. *Baptismus*, qui in consideratione certissimè non poterit in recto dici *aqua, & verba simul*, sed *Sacramentum ex aqua, & verbis*, quod tanquam tertium

mo-

morale non debet dici, aut reputari physicè distinctum, sed tantum moraliter, seu in suo esse morali; cum aqua, & verbum non sint potentia, & actus physicè, nec essentielles, nec accidentales, sed tantum morales: prout pariformiter de toto artificiali idem ostendi; Nec obest, quod ille dicatur administrare Sacramentum, qui adhibet aquam cum verborum formula, reliquis suppositis, nam pariter possum dicere, quod ille producat hominem, qui materiam unit cum forma, ex quo tamen non sequitur, hominem esse tantum materiam, & formam, cum idè dicatur generare hominem, quia unit potentiam, & actum physicum essentialem, ex quibus indispensabiliter resultat totus homo physicus, tanquam effectus intrinsecus, sicut etiam idè dicitur administrare Sacramentum ille, quia tales unit partes moraliter componentes, ex quibus, suppositis supponendis necessariò habetur tertium, moraliter constitutum. Deinde ex colore flavo, & cæruleo ita fit color viridis, ut neutrum colorem, ex quo iste tertius color consistat, oculus discernere possit, sed cogat intuentem fateri, esse colorem alium; immò est alius, & artificiale totum à duobus coloribus prioribus ita distinctum, sicut de fræno dixi: hoc est, non per se, sed per accidens: & quidem per accidens absolutè, & naturaliter, sed artificialiter, seu denominatione distinctionis hujus realis desumpta à forma, quæ actus non physicus naturalis, sed artificialis est, consequenter etiam talis denominanda distinctio illius totius, scilicet coloris viridis, licet tamen utrumque priorè includat: quidni Intellectus videns substantiæ utriusque incompletæ rationes intrinsecas compellatur ex utraq; unita fateri tertium, in quo illæ includuntur saltè in obliquo? Ex hoc tamen certè non inferenda

renda est tantum distinctio totius per rationem, cum exemplum hoc non sit datum ad declarandam distinctionem totius à partibus, sed ad ostendendum præcisè, quòd non sit inconueniens dicere, dari totum à partibus quidem distinctum, licet partes quidem includat. At verò adhuc aliqua sunt, quæ opinionem contrariam Adversariorum adeò obstinatè firmant: nimirum *primò*, quòd tertia entitas tantum sit commentum Scotisticum, *secundò*, quòd illa physica resultantia tertii sit imperceptibilis, & *tertiò*, quòd videatur implicatorium, partes in toto includi, & à toto distingui, & quidem adæquatè. Sed ex dictis contra hos trinos angores præbetur subsidium, dum sequitur.

Illatio secunda.

41. **N**Ullatenus Scoto, ut primo inventori adscribenda est hæc sententia, sed Aristoteli, ut ex ipso Scoto, Aristotelem citante compertum est, ita, ut Peripateticam Philosophiam non defendat, qui hac in re Scoto, & Scotistis adversatur. Nam, quæso, quid est, dari ex materia, & forma tertium? Putant adversarij, quòd ita interrogationi huic respondeant Scotistæ, dicendo, dari tria, nimirum *A. materiam, B. formam, C. tertiam entitatem*, ita, ut absolute possem dicere: *dantur tria*. Et ita opinandi occasionem præbet adversarijs illud Aristotelicum 8. Met. c. 2. ubi de substantia sensibili ait, quòd sit *hæc quidem ut materia, hæc autem ut forma, quoniam actus, tertia verò ex his*. At certè fallitur, qui ita numerat, nisi etiam sic in eo numeret sensu, in quo loquitur Aristoteles, & Scotus: Scotus quidem non dicit, dari tria, sed dari tertium distinctum, Aristot-

stoteles verò non ait, dari tres substantias, sed duas incompletas, ex quibus coalescit alia, quæ *est ex his*, & tertia; malè autem infertur: *datur tertium: ergo tria*; cum tunc tantum tria dici possint, quando unum in altero essentialiter non includitur, nec in obliquo quidem, prout tamen materia, & forma includuntur in tertio: nec enim causalitas intrinseca effectum petit extrinsecum, & tam rigorosè distinctum, sicut causalitas causæ extrinsecæ: hæc enim influit esse NB. *in aliud*, rigorosè loquendo; illa verò per suum influxum, & sui communicationem non influit esse NB. *in aliud*, sed influit *constituendo aliud*, & non sunt causæ *d quibus*, sed causæ *ex quibus*. Itaque interrogationi prædictæ, nimirum quid sit ex materia, & forma dari tertium, respondetur aliter, quàm putent Adversarij, scilicet, hoc nil aliud esse, quàm *ex materia & forma fieri unum*. Nam cur ex duabus partibus integralibus non fit tertium? Respondeo: quia partes integrales non faciunt unum: cur ex materia, & forma fit tertium? Respondeo; quia fit unum: cur verò fit unum? Respondet mei locò Aristoteles 8. Met. c. 6. dicens, quòd ideò, quia materia, & forma se habent ut actus, & potentia. Legatur citatus Philosophorum Princeps, & certum erit legenti, quòd hæc sententia ex doctrina Aristotelis ortum duxerit, Propagatore Scoto. Et qui addiderit etiam ex 8. Met. caput secundum, vix non apertè manu tanget, eò modò dari tertium, quomodò datur unum, & eò modò dari unum, quomodò datur actus, & potentia, ut igitur, sicut ex actu, & potentia accidentalibus in omnium sententia datur unum accidentale, negari vix possit, hoc esse tertium accidentale, seu ex actu & potentia accidentalibus constans. Idem omninò cum proportionem de toto metaphysico intelligi

R

petit

petit. Deinde quoad *secundum* ex hoc ipso jam patet, non esse imperceptibilem resultantiam illam tertij. Si enim imperceptibile non sit Philosophis, dari substantias essentialiter, & ex sua ratione intrinseca incompletas, cur sit eisdem imperceptibile, ex duabus incompletis fieri unam completam? Et ecce! tota illa resultantia physica in eo sita est, quod ex causis intrinsecis non *efficiendo*, sed *constituendo* causetur totum tertium realiter, & physicè, quia sunt causæ reales, & physicae intrinsecæ, ita omninò, ut verificetur inter istum effectum intrinsecum, & causam totalem separabilitas proportionata, seu prædicata *producentis*, & *producti*, saltem per physicam promanationem. Exinde etiam tertia anxietas cessabit, cum non omnis distinctio includentis ab inclusis sit inadæquata, sed illa tantum, quæ intercedit inter totum, & tales partes, quæ non sunt causa physica intrinseca totius, & sunt ipsum totum in recto, ut in toto integrali videtur. *Nec dicas*, hinc fieri petitionem principii, cum quæramur, quale totum excludat partes in recto: *Respondeo* enim, nullatenus peti principium, cum scilicet satis ex Aristotele pateat, tunc partes non importari à toto in recto, quando totum verè fit *unum* ex potentia, & actu, ad distinctionem eorum, quæ ex potentia, & actu non componuntur.

Illatio tertia.

42. **I**n uno homine plurimæ, non tamen infinitæ dantur entitates tertiæ, quas hinc aliququaliter enumerabo hoc indice, & schemate, tam pro concordandis, quàm declarandis Scotistarum sententiis non inutiles:

LINEA ESSENTIALIS PHYSICA.

A.

1. Materia.

2. Forma corporeitatis.

3.

Corpus physicum.

B.

1. Corpus physicum.

2. Anima rationalis.

3.

Homo physicus.

LINEA METAPHYSICA.

A.

1. Ens finitū. 2. Perfeitas formalis.

3.

Substantia.

B.

1. Substantia. 2. Materialitas.

3.

Corpus.

C.

1. Corpus. 2. Gradus animati.

3.

Vivens.

D.

1. Vivens. 2. Sensitivitas.

3.

Animal.

E.

1. Animal. 2. Rationalitas.

3.

Homo.

F.

1. Hōo metaphysic⁹. 2. Singularitas.

3.

Individuum.

Universaliter in utraque linea numerus 1. gradum latius patentem, quasi potentiam metaphysicam subjectivam, & in linea physica materiam, & subjectum indicat: numerus 2. verò formam differentialem ut actum metaphysicum, & in linea physica formam physicam. Numerus 3. tertium physicum, vel metaphysicum ex 1. & 2. resultans: Litteræ autem majores tantum discernunt unum exemplum ab altero pro clariori ordine subordinationis cognoscendæ: nam tertium in exemplo A. subordinatur tertio in B. intra eandem lineam, & tertium in B. tertio in D. & sic de reliquis in linea metaphysicali. Posset quidem longior etiam subordinatio texti in linea physicali, si ad compositum substantiale Embryonis &c. redire placeret: sed cum nulla subsit in eo utilitas, brevitatis causâ à corpore physico incipio, ponens in linea physicali exemplum.

A.

1. Hic numerus materiam formâ embryonis jam informatam, & sic non primò primam indicat, licet etiam de primò prima, & actu primo substantiali idem omninò dicendum sit.

2. Forma corporeitatis, seu forma mixti, tanquam verus actus adjacenter, & in quale prædicabilis, ut omnes reliquæ tam physicae, quàm metaphysicae formæ, dicendo: *Tertia entitas est substantia physicè corporea*; non verò: *est corpus in recto*. Licet enim dicatur ordinariè *corpus physicum*, hoc tamen non debet intelligi de corpore, tanquam forma corporeitatis, & parte componente, sed de corpore composito, cum nulla pars, se habens ut intrinseca causa, prædicari possit in recto de suo effectu intrinseco. Inde

3. In

3. In isto prædicto sensu meliùs pro claritate majori ponitur *substantia physicè corporea*, quàm *corpus physicum*, ne, si ibidem poneretur corpus physicum, adversarij autuma- rent, tertium hoc in recto esse suam partem, seu illud cor- pus, & formam corporeitatis, ex qua componitur.

B.

1. Ob subordinationem ipsissima tertia entitas exem- pli *A*. ulteriùs est actuabilis tanquam materia *secundò*, vel saltem non primò prima, conformiter Aristoteli l. 2. de anima c. 1. dicenti: *Corpus omne naturale, particeps vitæ sub- stantia est, & ita substantia, ut composita.* - - - *Corpus non su- bit rationem eorum, quæ sunt in subjecto, sed ut subjectum potius est, & materies: necesse est igitur, animam substantiam esse, per- inde, atque formam corporis naturalis.*

2. Anima rationalis tanquam forma ultimata, & completiva, cui reliquæ præcedentes subordinantur, non immediatè, sed mediatè; hoc est, anima non imme- diatè subordinatur formæ corporeitatis, sed illi tertio, quod ex forma corporeitatis, & hujus formæ subjecto resultat.

3. Tandem ultimatò habetur tertia entitas com- pleta per se, & ita quidem, ut, etiam si plures v. g. ani- mæ eidem unirentur subjecto, neutiquam plurificarentur ampliùs composita *per se*, cùm omnes reliquæ formæ secundò advenientes cum forma substantiali ultimatò completiva nullam omninò habeant subordinationem *per se*; hinc ad multiplicatas formas substantiales subor- dinata multiplicari composita concedo, non verò in non subordinatis: quia neutiquam in his, benè tamen in il- lis

lis quævis forma dat verum esse per se primò, in suo saltem genere.

In linea metaphysicali explicatione alia opus non est, quàm sit ea, quæ habetur superius num. 29. 31. & 32. Solùm addendum existimo, quòd sicut in linea physica tantùm ex ultima forma completiva cum ultimo potenciali, & subjecto, ceu materia fit totum completum physicum, sic etiam in linea metaphysica tantùm ex genere proximo (quod est tertia entitas proximè subordinata, & prædicabilis *in quid*) & differentia proxima fiat totum completum metaphysicum ita, ut reliqui actus & potentia remotiores tantùm causent totum metaphysicum incompletum & subordinatum completo: unde fit, quòd essentia hominis non adæquatè definiatur per remotiores rationes, quia non habetur esse completum, nisi per proximas metaphysicas partes. Quod certè difficultatè pati nullatenùs videbitur, si dicta superius ita capiantur, ut contrariæ opinionis affectui non indulgeatur efficacia nimia præoccupationis. Cæterùm veros Scotistas profectò non admiraturos esse opinor, si dicerè, etiam in Linea metaphysica dari tertiam entitatem metaphysicā accidentālē. Namque in via Scoti ineptum non est, risibilitatē v. g. aut alias proprietates vocari accidentia metaphysica, consequenter etiā *metaphysicè accidentaliter* tantùm componunt, de qua compositione omninò dicendum, quòd talis sanè non sit, qualis est ipsa compositio ex genere, & differentia: ergo. At verò ne tertiæ entitates multiplicentur nimium in linea Methaphysica, hinc rejicio, quod hìc subijcio.

A.

A.

B

1. Intellectus. 2. Voluntas

Essentia. Modus intrinsecus.

3.
Anima.

3.
Totum.

C.

1. Ens. 2. Passio transcendentalis unitas.

3.
Unum.

A. intellectus non actuatur per voluntatem, nec B. essentia per modum intrinsecum, aliàs etiam in DEO simplicissimo ente deberet admitti compositio; idem omninò est de passionibus transcendentalibus in exemplo C. hinc non inaniter dicitur juxta Scotum, quòd modi intrinseci non variant essentiam, prout tamen ratio differentialis essentiam actuando, & perficiendo variat, non ita, quasi rationalitas v. g. mutaret animalitatem, vel essentiam animalis, sed quòd animalitatis gradum genericum ad esse tertii metaphysici determinet, in quo tertio metaphysico gradus genericus involvitur tantùm in obliquo, ut ostendi superiùs. Sciendùm præterea, longissimè diversa esse, *dari aliquod commune à parte rei præcisum*, & *aliquod à parte rei compositum*: priùs quomodo admittatur sinè tertia entitate, & tertio composito, in Metaphysica perhibetur, ostendendo, ad rationem communis præcisi tantùm objectivam, ad compositionem verò etiam subjectivam superioritatem requiri, ut ampliùs ex assultu quinto immediatè sequente videbitur.

AS-

ASSULTUS QUINTUS.

EX

METAPHYSICA.

De

Communitate Entis.

PROVOCATIO.

(1.)

Deum inter, & creaturam datur Conceptus Communis (2.) a parte rei, seu objective precisus.

Propugnatio primi membri.

I. **J**uxta Scotum in I. D. 8. q. 3. §. hic sunt due opiniones. circa præsentem difficultatem sunt duæ sententiæ, quarum una negativa, quæ dicit, quòd cum simplicitate Divina non stat, quòd aliquis sit conceptus communis univocus DEO & Creaturæ. & §. alia est affirmativa. Altera sententia est, quæ ponit DEUM in genere. Jam sic argumentor: inter istam utramque sententiam debet ab omnibus Scotistis teneri media: sed inter sententiam, quæ negat conceptum communem, & inter sententiam, quæ affirmat rationem generis, optimè intermediat sententia, quæ tenet, dari conceptum communem: ergo datur. Ma. est extra con-

controverfiam; cū Scotus loco citato §. *teneo opinionem meam mediam*: expresse utramque sententiam rejiciat, & mediam teneat. Min. etiam à Scotistarum nemine negabitur; cū ibidem Doct̃or ita habeat: *Teneo opinionem meam mediam, quòd cum Simplicitate Dei stat, quòd aliquis sit conceptus communis sibi & creaturæ, non tamen communis ut generis.* Hæc ipsissima Scoti Doctrina ab omnibus veris Scotistis communiter defenditur: hinc potiùs contra alios Adversarios propugnatione opus est, quæ est sequens.

2. Si DEUS non haberet communem cum creatura conceptum, Tunc à nullo homine viatore posset cognosci: sequela est nimia: ergò &c. Ma. probatur: DEUS à viatore cognoscibilis deberet cognosci juxta A.A. secundum rationem propriam: ergò quæ ens infinitum. subsumo: atqui quæ ens infinitum non potest cognosci ab homine viatore: ergò &c. Enthymema prius est sententia Adversariorum. min. subsumptam Scotus probat 1. D. 3. q. 1. arguitivè ex Aristotele 1. Physicorum dicente: *infinitum in quantum infinitum, est ignotum.* Aliter idem contra Adversarios non Scotistas efficacissimè probat Scotus 1. D. 3. q. 2. §. *Respondeo aliter ad primam propositionem. & univocationem.* ac seqq. ita argumentans: *nullus idem conceptus est certus & dubius, sed hoc fieret, si conceptus entis Deo communis negatur; ergò &c.* Ma. probatione non indiget. min. probat Scotus de antiquis Philosophis dicens: *quilibet Philosophus fuit certus, illud, quod posuit esse primum principium, esse ens, puta, unus de igne, alius de aqua certus erat, quòd erat ens; non tamen fuit certus, quòd erat ens creatum, vel increatum, primum, vel non primum: ergò conceptus entis de aliquo (liceat ob formam clariorem in-*
S
verte-

invertere verborum ordinem) est alius à conceptu isto , vel illo, & ita neuter ex se, sed in utroque illorum includitur. Quòd verò illorum Philosophorum quilibet fuerit certus, illud principium primum esse *Ens* , evidens est : & quòd non fuerit certum , esse *Ens* increatum , rationem dat Scotus; quia tunc fuisset certus de falso , & falsum non est scibile; falsum enim est, ignem esse *Ens* increatum. Et tandem , quòd non fuerint illi Philosophi certi , esse *Ens* creatum, iterum claret; nam , si hoc fuisset certum cuidam Illorum , tunc non posuisset oppositum. Hoc totum declarat Scotus sequenti casu, quò ponit, quòd aliquis audiat duos illorum antiquorum Philosophorum disputantes, quorum unus tenet, *aquam* esse primum *Ens* , alter verò *Ignem*. In isto casu potest disputationem utriusque audiens certus esse, quòd tam *Aqua* , quàm *Ignis* sit *Ens* , & propter disputantium contrarietatem dubitare , an sit hoc *Ens* , vel illud tale Principium primum. Postea verò, si in illo audiente per demonstrationem contrarij , vel quomocunque destrueretur conceptus iste : *aqua est Ens primum*; demonstrando scilicet , quòd sit *Ens* aliquod posterius primò , tunc posset adhuc manere in illo conceptus primus certus de *Ente* , licet conceptus de primo respectu ignis destrueretur : ex quo infertur cum Scoto, quòd ille conceptus certus ex se sit neuter, & utrique ita communis, ut in utroque dubio conceptu salvetur, consequenter, talis conceptus dubius, & Certus est resolvable in duos conceptus. Jam sic cum Scoto subsumo: *Sed Intellectus Viatoris potest esse certus de aliquo, quòd sit Ens, dubitando de Ente finito, vel Infinito, creato vel increato: ergo conceptus Entis, præcisè sumpti, de aliquo est alius à Conceptu isto, vel illo, & ita neuter ex se, consequenter utrique Communis*

munis. Accedit ratio ex Summulis deducta : Si dico : *DEUS est Ens reale* : aut : *Creatura est Ens reale*, vel utraque propositio est naturalis, & talis, ut prædicetur id, quod est aptius prædicari, vel non? neutrum: &c. Si utraque est naturalis : ergo in utraque Prædicatum etiam obiectivum debet esse latius patens subiecto, consequenter non tantum attingere rationem propriam subiecti, sed rationem aliquam communem. Si una naturalis, altera non; ergo ostendatur utriusque diversitas, si neutra naturalis : ergo æquè benè dico : *Ens reale est DEUS*, & : *Ens reale est creatura*, cum in propositione non naturali, & indirecta id sit prædicatum, quod minus benè aptum est prædicari : at cur *DEUS* & *creatura* minus aptè prædicantur ? quid quid respondeatur, redibit argumentum.

Propugnatio secundi membri.

3. **H**ic magis diffident inter se ipsi Scotistæ. Nam communiter quidem inter DEUM, & creaturam conceptum quemdam communem defendunt, ita tamen, ut potior eorundem pars teneat, talem conceptum obiectivum communem non esse à parte rei obiectivè præcisum. Circa quam difficultatem acerrimè inter se pugnant Mastrius, & Poncius, prior stans pro negativa, alter pro affirmativa. Mihi tamen videtur contra Mastrium, & Mastrianos non tam Poncii, quàm ipsius Scoti partes tenendas esse, ex quo ita propugno conceptum Entis communem DEO, & creaturæ à parte rei obiectivè præscindibilem, ut tam gladium, quàm normam pugnandi ab ipso Scoto desumam, sic argumentando : Ideò juxta Adversarios, præsertim Mastrium, Baronem &c. Conceptus Entis inter

DEUM, & hominem non est objectivè præscindibilis, quia aliàs DEUS, & creatura in quadam realitate convenirent, cum tamen Scotus I. D. 8. quæst. 3. dicat, DEUM & creaturam esse primò diversa in realitate: sed hæc ratio Adversariorum nulla est: ergo &c. min. prob. Si DEUS, & creatura maneant in sententia Scoti tamen primò diversa, etiam si in quadam realitate conveniant, tunc ratio Adversariorum nulla est: sed DEUS, & creatura manent primò diversa, etiam si in realitate entis, objectivè præcisa, conveniant: ergo. &c. Ma. de se patet: min. prob. illa sunt primò diversa, quæ in nullo genere conveniunt, ut ex Scoto, & sequentibus patet: sed DEUS, & Creatura, licet in entis realitate conveniant, non tamen conveniunt tanquam in realitate generis: ergo adhuc sunt, & manent primò diversa.

4. Contra hoc totis viribus cum Antesignano Maestro insurgunt Adversarii, reponendo, implicatorium esse, convenire in realitate, & non convenire in genere: præcipuè cum Scotus loco citatò §. *ad argumenta opinionis oppositæ. & ad secundum patebit.* expressè habeat: *DEUS, & creatura sunt primò diversa in realitate, quia in nulla realitate conveniunt*: ergo propugnatio est contraria Principiis Scoti. Verùm ita Assultantibus resisto: Hoc Adversariorum fundamentum, & responsio aliis verbis proponitur à Scoto locò citatò §. *ad primum argumentum principale. & sed hic est unum dubium.* ita dicente: *Quomodo potest conceptus communis DEO, & creaturæ realis accipi, nisi ab aliqua realitate ejusdem generis? & tunc videtur, quòd sit potentialis ad illam realitatem, à qua accipitur conceptus distinguens tanquam differentie: & tunc stat argumentum superius factum pro prima opinione, quòd si esset aliqua realitas distinguens in re, & alia distincta,*

stincta, videtur, quòd res sit composita, quia habet aliquid, quo conveniat, & quo differat. Ita nunquid arguunt Adversarii, dum capere nequeunt, quomodò ratio entis sit aliqua vera realitas sine imperfectione generis? Sed Scotus dubium resolvit versu sequenti docens: requiritur distinctio inter illud à quo accipitur conceptus communis, & illud à quo, accipitur conceptus proprius, NB. non ut distinctio realitatis, & modi proprii; & intrinseci ejusdem, quæ distinctio sufficiat ad habendum perfectum conceptum, vel imperfectum de eodem, quorum imperfectus sit communis, & perfectus sit proprius: deinde ad differentiam conceptus generici propriè talis dicit immediate: sed conceptus generis & differentie arguunt distinctionem realitatum, non tantum ejusdem realitatis perfectè & imperfectè conceptæ. Ex quibus Scoti verbis ita subsumo primò: atqui à ratione entis desumitur conceptus communis: & ab infinitate conceptus proprius: ergo ratio entis, & infinitas distinguuntur. Subsumo secundò: atqui distinctio entis, & modi infinitatis non est distinctio realitatis à realitate, sed tantum distinctio realitatis à modo intrinseco; ergo non tantum ratio generis dicitur realitas, sed etiam aliqua ratio communis potest dici vera realitas. Subsumo tertio: atqui distinctio entis ab infinitate non est realitatis, & realitatis, sed tantum realitatis, & modi: ergo licet sit realitas præcisa à modo, non erit tamen realitas generis, quæ requirit non tantum à modo intrinseco, sed à vera realitate alia, scilicet differentia distingui, & præscindi.

5. Ut verò totalis ansa dubitandi tollatur, suam, meamque sententiam Scotus ita declarat tam per principium aliquod universale, & infallibile, quam per quoddam Clarissimum exemplum locò citato &. Respondeo: Universale illius Principium hoc est: *Quando intelliguntur aliqua reali-*

realitas cum modo intrinseco suo, ille conceptus non est ita simpliciter simplex, quin possit concipi illa realitas absque modo illo, sed tunc est conceptus imperfectus illius rei. Potest etiam concipi sub illo modo, & tunc est conceptus perfectus illius rei. Nec dicas, talem conceptum perfectum, & imperfectum tantum esse alium, & alium formalem, non objectivum. Contra est enim: Conceptus quidditativus realis, & verè predicabilis in quid nequit à bono Scotista dici conceptus merè formalis, & rationis ratiocinantis, vel ratiocinatae: sed conceptus entis communis DEO, & creaturae est realis, quidditativus, predicabilis verè in quid: ergo &c. minorem antequam negare quisquam praesumat, legat Scotum citatum §. ad argumentum principale, versusque sequentes. Deinde exemplum Clarissimum Scotus circa hoc difficultatis punctum ita exhibet: Exemplum. Si esset albedo, sub decimo gradu intensio- nis, quantumcunque esset simplex omnino in re, posset tamen concipi sub ratione albedinis tantæ, & tunc perfectè conciperetur, conceptu inadæquato illius rei: vel posset concipi præcisè sub ratione albedinis, & tunc conciperetur conceptu imperfecto, & deficiente à perfectione rei: conceptus autem imperfectus posset esse communis illi albedini, & alij, & conceptus perfectus proprius esset: requiritur igitur distinctio inter illud, à quo accipitur conceptus communis, & conceptus proprius &c. Jam sic arguo: Quid quid est à parte rei commune, etiam est à parte rei à proprio præscindibile, & distinctum: atqui juxta exemplum Scoti à parte rei ratio entis est communis: ergo etiam à parte rei à proprio, seu infinitatis conceptu distincta, & præcisa. min. constat: nam communitas per rationem & intellectum malè exemplificaretur per communitatem conceptûs albedinis, qui à parte rei ab hoc, vel illo modo, & gradu intensio- nis abstrahit: ergo &c.

Im-

Immò si Scotus inter rationem entis, tanquam rationem, à qua desumitur conceptus cōmunis, & inter infinitatem, à qua desumitur conceptus proprius tantum agnovisset distinctionem, & præcisionem per intellectum, frustra-
neo certè nisi speculationis se fatigasset, locò citatò tam
profundè explicando istam sententiam, cū nullus ho-
minum, ne dicam, Philosophorum, fuisset negaturus
illam intellectus, & rationis præcisionem.

6. Adjicio brevem etiam rationem aliquam, quam
Poncius manifestam existimat: Ideò conceptus anima-
lis distinguitur à conceptu inferiorum, quia potest repe-
riri conceptus objectivus animalis, non reperto concep-
tu objectivo inferiorum, v. g. conceptus animalis in ho-
mine absque gradu determinante animal ad brutum, &
in bruto absque gradu determinante animal ad hominem:
atqui Ens datur in DEO absque ratione, quā contrahi-
tur ad creaturam, & in creatura absque ratione, quā
contrahitur ad DEUM: ergo etiam distinguitur forma-
liter, & præscinditur objectivè.

7. Respondent Adversarij, probari hōc argumentō
nimium; probari enim, in DEO æquè dari compositio-
nem, sicut in homine, & bruto, aut secus nullam fore pa-
ritatem: *Contra est, primò*: Distinctio, & compositio
sunt distincta, cum distinctio identitati, compositio sim-
plicitati opponatur: ergo non obstante, quòd argu-
mentō istò distinctio entis à DEO, & creatura, per di-
stinctionem animalis à rationibus contrahentibus probe-
tur, nequit tamen inde inferri, æqualiter probatam esse
compositionem. *Contra est secundò*; Ideò juxta Adver-
sarios conclusio nostra non subsisteret, quia supponit
in DEO rationem perfectivi, & perfectibilis à parte rei:
sed non supponit: ergo &c. Ma. est Mastrij, & omnium
Ad-

Adversariorum : min. Prob. Non obstante , quòd voluntas sit potentia nobilior, & perfectior intellectu, etiam in creatis, nulla tamen sequitur compositio ex conjunctione voluntatis cum intellectu in anima : ergo, etiam si infinitas tanquam ratio determinativa contrahat rationem entis, non tamen statim exinde inferri petit compositio : Prob. conf. Ideò Intellectus & voluntas non componunt, quia se non habent invicem ut actus, & potentia metaphysicè : sed etiam modus, & res se ita non habent : ergo &c. min. patet : aliàs modi variarent essentiam rei, quod est contra Scotum.

8. At verò omnis cardo difficultatis in eo vertitur, cur ex conjunctione realitatis objectivè præscindibilis cum realitate differentiae oriatur compositio, & non etiam ex conjunctione realitatis communis cum modo intrinseco ; cum talis ratio communis videatur non tantum contrahi, sed etiam perfici à modo intrinseco v. g. *infinitatis*, per quam formaliter in ista sententia tanquam per rationem distinctam redderetur infinita, cum ratio entis secundum se ab infinitate omninò abstrahat. Et hoc tam Mastrio, quàm Petro à S. Cath. Baroni, & aliis penitus videtur imperceptibile, quorum ultimus eò scrupulis suis adigitur, ut Apolog. ult. de modis, folio mihi 168. dicere non erubescat, difficultatem hanc tollendi expeditissimam viam esse, si quisquam dicat, nullas omninò dari præcisiones objectivas, & distinctiones Scotisticas, nullasque realitates, sed meras *formalitates*, & *præcisiones formales*. Num autem hæc doctrina sit suo Auctore digna, alijs ferendum iudicium remitto. Me quod attinet, putarem, ad mentem Scoti omninò hoc punctum difficultatis ita explicari posse, nimirum, quòd
mo-

modus cum realitate rationis communis metaphysicè non componat, benè tamen differentia; quia scilicet modus non est actus metaphysicus illius realitatis, sicut tamen est ratio differentialis verus actus metaphysicus, qui genericam realitatem verè actuat, & perficit. Et ne hoc videatur, perperam dictum, ex Scoto cum omnibus Scotis suppono, quòd modus intrinsecus non variet rei benè tamen variet rei essentiam ratio differentiae: cur autem hoc? Respondeo illud Scotisticum; quia *hæc entitas est hæc entitas illa entitas est illa entitas*, prout in simili sæpiùs tam Scotus, quàm Aristoteles loquuntur. Item, Modus intrinsecus ita ad conceptum realitatis entis spectat, ut sinè modo tali illa realitas tantùm inadæquatè sit conceptibilis: consequenter adæquata ratio essentiae etiam modum talem includit: sic v. g. dum concipio Ens reale, quòd sit, *cui non repugnat realiter existere*, hîc certè non habeo perfectum, quietativum, & adæquatum conceptum, si verò concipio: *Ens infinitum est illud, cui à se competit esse & existere realiter*, tunc jam habetur perfectus conceptus; quia sic concipio realitatem cum modo; aliter fit in realitate generis, & differentiae; nam dum concipio v. g. *animal*, quòd sit *corpus sensitivum*, adæquatè in conceptu animalis quiescit intellectus, quia habet objectivum etiam adæquatum conceptum: hinc dum modus intrinsecus modaliter advenit essentiae, eam non variat essentialiter, nec essentialiter perficit, sed tantùm modaliter afficit, à parte rei tamen: dum verò realitas differentiae v. g. *rationalitas* advenit realitati generis, hanc certè etiam essentialiter variat, actuat, & perficit; quia contrahendo illam constituit aliam essentiam, nimirum tertiam entitatem metaphysicam, de qua superius in parte secunda Sciamachiae

hujus. Igitur modus non habet rationem actûs, sed differentia: ergo modus non componit, licet componat differentia: Verum, ut hoc adhuc declarem magis.

9. Accipiamus realitatem entis *primò* ex parte DEI, *secundò* ex parte creaturæ: dum eam *ex parte DEI* consideramus, tota DEI essentia jam habetur per *existere*; cum existentia sit de essentia DEI, tanquam quoad esse, & *existere purissimi actûs*. Jam verò DEI Essentia per conceptum entis realis non comprehenditur adæquatè & quietativè sine modo infinitatis: ergo ut habeatur quietativus DEI conceptus, debet DEUS concipi non tantum quâ *Ens existens*, sed etiam quâ *infinitum*, consequenter infinitas ita advenit essentia Divinæ, ut eam quidem non variet, rationem entis realis ad aliam compositivè contrahendo essentiam, sed tantum ut eandem formaliter modaliter afficiat, tanquam aliqua ratio saltem in adæquatè formaliter ex natura rei distincta. Modò etiam consideremus ens reale *ex parte creaturæ*, & ecce! si præcisè hoc ens consideretur affectum modò finitatis, etiam non dicit compositionem ob rationes prædictas. Quia verò tale ens reale ad creaturas ob imperfectionem componibilitatis, & simplicitatis carentiam contrahitur non tantum per modos, sed etiam per veras differentias: hinc per rationes differentiales ratio entis contrahitur compositivè, & ita, ut ratio entis per differentias contracta ad alias essentias específicas transeat, & sic essentialiter varietur, quod non fit per modos. Sed benè hic advertatur, quòd tale ens, ad creaturas per differentias immediatè contrahibile non sit merum ens transcendente, commune DEO, & illis, sed jam est ens,

&

& genus supremum prædicamentale. Itaque longissimè aberrant, putantes, illud ens DEO, & creaturis commune immediatè contrahi per differentias, cùm utique immediatiùs contrahatur per modos intrinsecos, nam ens de se nec finitum, nec infinitum, priùs fit *finitum* & postea primùm quà *finitum* per differentias prædicamentallyter contrahitur: hoc ordine: *primò*: datur Essentia physica completa, seu tertia entitas. *Secundò*: ex ea dimanant modi intrinseci, quia tale ens est finitum, cùm sit ab alio, & etiam physicè compositum. *Tertiò* dimanant gradus generis, & differentia, & ex his tertiæ entitates metaphysicæ juxta subordinationem assignatam in assult.

4. de tertia entitate metaphysica. Unde patet, ens priùs fieri finitum, & tunc jam habere adæquatum essentialem conceptum perfectum, si concipiatur cum suis modis intrinsecis: NB. non tamen prædicamentalem, qui primùm habetur post tertium hic assignatum instans. Patet *secundò*, quòd essentia non formaliter varietur per modos, sed per differentias, ideò quòd modi intrinseci afficiant tertiam entitatem physicam invariata essentialiter, ipsa verò differentialis ratio essentiam physicam etiam non variat, cui mediatè advenit, sed illam generis rationem essentialem, cui advenit immediatè, cum ea componens tertiam entitatem metaphysicam, vel completam, si fuerit differentia ultima, vel incompletam & subordinatam, si fuerit differentia remota & genus remotum, haud aliter, quàm anima variet essentiam totius physici *Corporis*, seu tertiæ entitatis incompletæ, cum ea constituendo tertium completum physicum *hominis*. Sit tandem velis etiam dicere, quòd modi perficiant modaliter, hoc gratis tolerabo, tam ex parte DEI, quàm creaturæ, cùm

utrobique admittam distinctionem inadæquatam formalem inter essentiam, & modos: at verò perfectivitas talis modalis nullam dicit compositionem, ut ex dictis abundè constat. Et hæc Adversariis Scotistis.

Impugnationes.

I.

10. **U**T clavum clavô trudent A. A. possunt verba verbis opponere, perhibendo ex Scoto, quòd hanc conclusionem non teneat Scotus assertivè, sed problematicè; cum I. D. 3. q. 2 §. *secundò* dicat: *secundò, non asserendo, quia non consonat opinioni communi, potest dici, quòd non tantum in conceptu analogo conceptui creaturæ, concipitur DEUS, qui scilicet sit omninò alius ab illo, qui de creatura dicitur: sed in conceptu aliquo univoco sibi & creaturæ.* Ubi patet clarissimè mens Scoti problematica. Verùm ut ictum intentatum declinem, *Respond.* verissimum esse, quòd Scotus sit problematicus, at verò non in eo, quòd titulus provocationis exhibet; nam aliud est quærere, an detur conceptus communis, & aliud, an detur conceptus univocus: primum assertivè tenet Scotus, ut ex probationibus claret: alterum problematicè, saltem ibi; dico: *saltem ibi*, quia Scotus non voluit imprudenter determinatè asserere univocationem conceptûs, antequam ipsam prius univocationem explicâset, hinc dicit ibidem: *Et ne fiat contentio de nomine univocationis, conceptum univocum dico, qui ita est unus, quòd ejus unitas sufficit ad contradictionem, affirmando, & negando ipsum de eodem. Sufficit etiam pro medio syllogistico, ut extrema unita in medio sic uno sine fallacia equivocationis concludantur inter se unum.* Postea verò expressè ait: *& univoca-*

vocationem sic intellectam probo tripliciter: primò sic: omnis intellectus &c. Quis modò non videt mentem Scoti assertivam, quæ priùs videbatur problematica quoad illum univocationis sensum, in quo sumebatur communiter, quam communem sententiam tamen non absolutè rejecit? at verò in sensu univocationis sui placiti assertivè quæstionem decìdit, quia ens reale servit pro tali medio uno syllogistico, inferendo. v. g. *Ens reale est, cui convenit realiter esse & existere, sed tam DEO, quàm creaturæ convenit realiter esse, & existere: ergo ens reale est utrique commune, consequenter in sensu Scoti univocum.*

II.

II. **S**I DEUS haberet cum creaturis conceptum communem, tunc esset per illum conceptum etiam ab homine viatore cognoscibilis: atqui hoc nequit in ista sententia salvari: ergo. Ma. ex dictis constat num. 2. min. Prob. Si iste conceptus DEI esset cognoscibilis, tunc cognosceretur vel per inquisitionem metaphysicam, vel per suffossionem? neutrum &c. Non per *inquisitionem metaphysicam*, cùm ita tantùm cognoscantur, quæ metaphysicè sunt composita ex genere, & differentia, dum scilicet essentiam rei inquiri per genus proximum, & differentiam proximam: hinc, si DEUS ita diceretur cognoscibilis, in hac sententia nequiret negari in DEO compositionis metaphysicæ imperfectio: ergo. Nec cognosceretur per *suffossionem*, quod probatur: ideò cognosceretur per suffossionem, quia juxta Scotum I. D. 3. q. 2. §. *quintò dico. Creaturæ, quæ imprimunt proprias species in intellectu, possunt etiam imprimere species transcendentium, quæ communiter conveniunt eis, & DEO; sed hæc ratio nulla est:* ergo.

ergo. Min. probatur: juxta eundem Scotum ibidem
*& ex hoc apparet. Suffodiendo nunquam illud, quod non subest
 suffossioni, invenitur per suffossionem:* atqui speciebus crea-
 turæ non subest DEUS: ergo non potest eas suffodiendo
 cognosci. Min. probatur: summum, & infinitum ens ne-
 quit subesse enti limitato: ergo neque DEUS speciebus
 Creaturæ. Ita impugnant resisto ex Scoto, & ad mentem
 Scoti *Respondendo: Conc. Ma. N. min. & dico, quod cog-
 noscatur per suffossionem.* Ad probationem contrarii
 Conc. M. N. min. ad cujus probationem Conc.
 ma. Dist. min. non subest DEUS secundum ratio-
 nem propriam: Conc. min. secundum rationem commu-
 nem: neg. min. & Dist. Conf. Non potest, eas suffodien-
 do, cognosci, in ratione propria: transf. in ratione com-
 muni: N. Conf. Ita pariter respondeo ad ultimum enthy-
 mema; scilicet Dist. Ant. secundum rationem propriam:
 Conc. communem: N. Ant. & Conf. Dico notanter:
Transseat; an enim DEUS secundum rationem propriam
 possit per suffossionem cognosci, istam difficultatem cer-
 tē non concernit, sed potius illam, *an DEUS sit primum Cog-
 noscibile*, quod dubium Scotus loc. cit. subtilissimē exami-
 nat, & resolvit, huc verō ad propositum indirectē tantū
 torquetur. Quamvis enim summum & infinitum Ens
 quā tale non contineatur fortē (dato, non concessō) in-
 directē sub speciebus creaturæ, continetur tamen in ea-
 rum conceptu, & speciebus quā *ens reale* præcisē: quidnī
 ergo quā tale possit suffossione erui, & cognosci? Deinde,
 si inquisitio metaphysica ita sumatur, ut in argumento
 explicatur, concedo, eam in DEO locum non habere:
 si verō sumatur pro qualicunque cognitione ex prædica-
 tis essentialibus, etiam transcendentalibus, prout opponi-
 tur suffossioni per species sensibiles accidentales, tunc sanē
 non

non video, cur concedere non valeam, DEUM tali inquisitione metaphysica posse cognosci. Dum igitur suffossionem prædictam in DEO admitto, neutiquam assero suffossionem per species sensibiles accidentales, sed talem, qua ex particulari, & proprio conceptu quasi suffodiendo eruo talem conceptum communem, qui sub conceptu proprio, & particulari latet, prout Scotus me docet loc. cit. §. quinto dico. Possum igitur talem cognitionem per suffossionem vel negare, vel affirmare, utrumque conformiter Scoto: si affirmo, intelligi volo de suffossione DEI quoad rationem communem præcisè ex speciebus intelligibilibus conceptus particularis creaturæ: si nego autem, hoc capi debet de suffossione DEI ex creaturis directa secundum rationem propriam, vel etiam de suffossione accidentali sensibili.

12. *Instatur*: Agnus videns lupum ideò fugit, quia potentia æstimativa agni ex speciebus receptis suffodiendo eruit rationem propriam lupi, & intentionem, seu rationem nocivi, ut aliquis Adversariorum apud Scotum loquitur loc. cit. §. ad hoc dicit quidam Doctor. & generalissimè: ergo etiam per suffossionem, qua DEUS cognosceretur ex creaturis, deberet DEUS cognosci secundum rationem propriam, & non communem. *Respond.* verbis Scoti ibidem: Dico, quòd videtur adduci falsum ad confirmationem alterius falsi, quia si maneret ovis in propria natura, & in eodem affectu naturali ad agnum, mutaretur tamen ovis, ut esset similis lupo per miraculum in omnibus accidentalibus, puta, colore, figura, sono, motu, & huiusmodi, agnus fugeret ovem sic mutatam, sicut fugeret lupum, & tamen in ove sic mutata non esset intentio nocivi, sed proficui, & convenientis, & ita æstimativa agni non suffoderet ad inveniendum intentionem convenientis sub speciebus sensibili-

sibilibus, sed præcisè ita moveretur secundum appetitum sensitivum, sicut accidentia sensibilia moverent. Ex quibus verbis patet, quod agnus non suffodiat intentionem nocui, cum etiam, dum non subest, fugiat ex solis accidentibus apprehensis; nam potius argutivè suspicatur, & timet, quam suffodiat intentionem nocui: hinc negato antecedente consequentia ruit se ipsa. Item, à suffossione per species sensibiles nulla omninò est illatio ad suffossionem universalis, seu communis ex particulari, & proprio per species intelligibiles.

III.

13. **S**I ens reale cum modo infinitatis faciat conceptum resolubilem in plures, tunc *Aseitas* in DEO non habet simplicissimum conceptum: hoc repugnat in Theologia supernaturali: ergo etiam in naturali, seu metaphysica. Ma. patet; quia etiam *Aseitas* posset resolvi in realitatem communem *entis*, & in conceptum infinitatis: ergo. &c. Item: si ab *Aseitate*, & ratione propria DEI distinguatur ratio entis, ac ratio infinitatis, non videtur, cur ens per infinitatem contractum non constituat tertium scilicet *ens à se*, quod haud dubiè metaphysicam compositionem saperet. Quamvis hoc digladiandi instrumentum non sit nostræ Sciamachiae proportionatum, ne tamen noxâ fugæ arenam contaminem, *Respondeo*: Dist. Ma. Tunc *Aseitas* non habet simplicissimum conceptum, simplicitate excludente distinctionem, & præcisiones objectivas: Conc. ma. simplicitate excludente compositionem: Neg. Ma. Dist. etiam min. Repugnat Theologiae tam supernaturali, quàm naturali in sensu negato. Conc. min. in sensu affirmato. Neg. min. & Conf. Si omnis distinctio

stinctio tolleretur simplicitatem, quis auderet affirmare ullam distinctionem in Personis Divinis, aut etiam attributis, cum priorem tamen fides, alteram verò sententia Scotistica teneat? Illa igitur tantum distinctio simplicitati Divinae opponitur, cujus extrema se habent ut actus, & potentia non tantum quomodocunque, improprie, & objective, sed proprie, & subjective; ex quo pariter patet responsio ad illud, quod adjicitur, nimirum *Ens à se* ne utique distingui tanquam tertium & adæquatè à realitate communi entis, & modo infinitatis, cum sine modo non sit adæquatè, & quietativè præscindibilis illa ratio communis, nec ratio propria Aseitatis DEI; superius enim jam declaravi, cur, & quomodo modi sine compositione aliquid commune inadæquatè distinctum contrahant.

14. Urgebis: Si juxta immediatè dicta modus infinitatis contrahat rationem communem entis ad DEUM, tunc DEUS non est DEUS in ratione propria: hoc nequit tolerari: ergo. Majoris sequela probatur: Modus non variat essentiam ejus, cui advenit: sed modus contrahendo advenit rationi communi entis: ergo hanc non variat, consequenter manet ratio communis, ut antè fuerat. *Secundò:* si *infinitas* contrahat, non est ratio, cur non etiam contrahat, aut contrahere possit *Immensitas*, aut alius modus intrinsecus DEI: ergo toties contraheretur in hac sententia, aut posset saltem contrahi hæc realitas entis, quot quot dantur modi in DEO intrinseci. *Respond.* ad instantiam, cui magis tenerentur Theologi resistere, nego sequelam Majoris. ad Prob. Dist. Ma. Modus non variat essentiam formaliter, & compositivè: Conc. Ma. Non variat essentiam modaliter, & objective: Neg. Ma. & concessa minore, Dist. Concl. ergo non variat rationem

communem compositivè, formaliter, & constituendo tertium adæquatè distinctum. Conc. Conf. Non variat modaliter, & objectivè contrahendo ad rationem propriam, distinctam tantum inadæquatè: neg. conf. Tam ratio communis illa ab infinitate, quàm Aseitas ab utraque distinguitur non adæquatè, sed inadæquatè tantum, ita scilicet, ut ratio communis cum infinitate simul sit ipse DEUS in ratione propria Aseitatis suæ: at verò, si Aseitas tantum consideretur secundum solam realitatem entis, quod fieri posse, probationes ostendunt, tunc inadæquata solum habetur illius ab infinitate distinctio: hoc tamen nequit vicissim fieri, ita, quasi possem etiam abstrahere, & præscindere rationem infinitatis ab Aseitate, vel ratione communi; nam licet possim concipere ens reale, quin concipiam infinitum, nequeo tamen concipere quid infinitum, nisi concipiam ens reale, cum inferiora non ita possint à superioribus, sicut hæc ab illis præscindi, prout Logica docet. *Ad secundum* neg. A. Ratio est manifesta Theologis; quia nimirum infinitas est primus modus intrinsecus Essentiæ Divinæ, in quem modi omnes reliqui refunduntur: ergo etiam hic modus primò modificat rationem communem, eamque contrahit ad rationem propriam: ratio autem manens eadem non potest sæpius contrahi propriè loquendo, nisi contractionem pro qualicunque modificatione accipere velis.

IV.

15. **I**n *Insultat* Mastrius: quando habetur ratio contractiva, & contrahibilis à parte rei, tunc habetur compositio: sed si realitas entis sit præcisa objectivè, tunc habetur

tur ratio contractiva, & contrahibilis, nimirum realitas entis contrahibilis, & infinitas contractiva: ergo vera compositio. *Respond.* ad hoc potissimum Mastrii cum suis fundamentum: Neg. A. ad Prob. Dist. Ma. tunc habetur compositio, quando habetur ratio subjectivè contrahens, & subjectivè contracta: Conc. Ma. si tantum objectivè: N. Ma. & Dist. min. objectivè: Conc. subjectivè Neg. min. & Conf. Quæ universalis & bona distinctio sic explicanda est, quod nimirum *subjectivè* contrahi sit contrahi per modum generis ad species, & hoc finè compositione fieri non potest: *objectivè* verò contrahi est unam realitatem conjungi præcisè cum altera absque potentialitate metaphysica. Sic etiam si in DEO Intellectus & voluntas conjungantur cum prioritate, & distinctione ex natura rei formali, ac una potentia, nimirum voluntas, præscindendo ab infinitate sit, & videatur perfectior alterâ, nulla tamen ex conjunctione infertur perfectibilitas, & compositio: ergo nec in nostræ conclusionis sensu, cum nimirum realitas entis cum rationibus propriis DEI non jungatur per differentias & perfectibiliter, sed per infinitatem identificantem in DEO omne identificabile: si igitur finè imperfectione possit infinitas identificare Intellectum, & Voluntatem, Omnipotentiam, & Justitiam Divinam, cur non etiam idem poterit sine compositione respectu realitatis entis, & rationis DEO propriæ?

16. *Urgebis:* Quando datur ratio determinabilis & determinans, tunc habetur ratio generis, & vera compositio: sed in sensu conclusionis ens est determinabile, infinitas verò ratio determinans: ergo. *Responderi* ad hoc

solis verbis à priori differens argumentum posset in sensu Poncii: Dist. Ma. vel genus propriè, vel minùs propriè sumptum. C. Ma. semper propriè sumptum: Neg. Ma. &c. Verùm cum hæc distinctio non placeat Mastro, ridenti genusimpropium Poncij, hinc aliter Dist. Ma. si datur ratio determinabilis, & determinans subjectivè Conc. Ma. Si objectivè tantum. Neg. Ma. Dist. etiam min. Est ratio determinans objectivè. Conc. min. subjectivè. Neg. min. & Conf. *Dices*: Creatura per gradum entis modò finitatis contractum vel habet esse specificum, vel non? si habet: ergo ratio entis se habet ut genus respectu DEI, & creaturæ, quia per finitatem, & eo ipso etiam per infinitatem, tanquam per rationem differentialem ad esse specificum contrahitur. Si creatura per modum finitatis non habet esse specificum, tunc ratio entis per modum finitatis non benè contrahitur ad rationem propriam creaturæ. *Respond.* Neg. Ma. cum detur medium, scilicet *esse proprium*: hinc ens finitum dicit esse proprium creaturæ, & esse genericum prædicamentale ad omnes creaturas in specie; unde patet, non vanam esse responsionem Poncij, admittentis genus impropium, cum genus proprium semper, & necessariò sit quid limitatum, quod expressè docet Scotus 1. Dist. 8. q. 3. §. *teneo opinionem meam mediam.* & quoad autem ad illud. dicens: *quidquid autem est alicujus generis, quocunque sit illius generis, est necessariò limitatum* &c. Quale tamen limitatum non est in se ens commune DEO, & creaturæ, ut propterea meritò genus *objectivum* & *impropium* mereretur, & posset dici, nullatenùs verò genus *subjectivum*, & *proprium*: *Ens infinitum* verò dicit pariter esse proprium DEI, quin ratio speciei habeatur, cum nimirum esse specifi-

specificum in sensu proprio habeatur per contrahentem rationem subjectivam, non verò per rationem contrahentem objectivè.

V.

17. **S**I ratio entis ex parte DEI, & creaturæ dicat veram realitatem distinctam, & communem, tunc DEUS, & creatura non differunt propriè essentialiter etiam in statu contractionis per modos intrinsecos: hoc nequit dici: ergo. Ma patet; non enim differunt in illa ratione entis, aliàs non esset realitas communis: nec differunt per modos contrahentes, cum hi, ut superius dictum est, essentias rerum non varient: ergo nullò modò differunt propriè essentialiter. *Respond. Dist. Ma. Non differunt essentialiter diversitate subjectiva: Conc. Ma. diversitate objectiva: Neg. Ma. Dist. etiam min. nequit dici, quòd scilicet nec subjectivâ, nec objectivâ essentiali diversitate differant. Conc. min. quòd non subjectiva, benè tamen objectiva: Neg min. & Conf. P. Fabro non videtur absurdum, dicere, quòd DEUS & creatura non differant essentialiter propriè, quæ tamen responsio valdè absurda videtur Mastrio, puto tamen ex erronea opinione; cum Mastrius supponat, distinctionem differentiæ essentialis propriæ, & impropriæ appellare super particulam essentialis ita, ut sensus sit, propriè, & impropriè essentialiter, quòd certò videtur non adeò benè dicendum: sed non sic omninò; cum nec Faber, nec Ego cum Poncio dicam, quòd DEUS, & creatura non differant propriè essentialiter, sed quòd essentialiter non propriè differant, hoc est, differunt quidem propriè essentialiter, sed non per differentias propriè & rigorosè sumptas, quòd certò aliud est, quàm Mastrius supponit.*

VI.

18. **I**deò in substantia v. g. duo sunt conceptus nimirum entis, & substantiæ, quia res potest concipi sub ratione entis, quin concipiatur sub ratione substantiæ: sed etiam singulare potest concipi, quin concipiatur hoc singulare: ergo etiam hoc singulare dicit conceptum duplicem in esse singularis. *Secundo*: potest etiam cognosci una formalitas v. g. animalitas, aut rationalitas præcisè in quantum formalitas est, quin cognoscatur ut hæc formalitas: ergo etiam conveniunt æquè in aliquo cummuni sicut DEUS, & substantia creata. Ad hanc duplicem objectionem præclarè respondet Poncius, & quidem quoad primam negando Majorem, quòd ideò præcisè, sed ideò præcipuè, quia isti conceptus substantiæ, & entis sunt etiam diversæ rationis: sed singulare illud præcisum vel esset ejusdem rationis cum singulari hoc, à quo præscinditur, vel diversæ rationis? si diversæ rationis: ergo singularia in tali singulari diversæ rationis non conveniunt; si ejusdem rationis: ergo nulla est paritas, cum ratio substantiæ & entis sint diversæ rationis. Signum verò hujus diversæ rationis universaliter est hoc, quòd nimirum ab una ratione v. g. substantiæ possit desumi aliqua distinctio specifica v. g. ab accidente, quæ distinctio specifica nequit desumi à præcisa ratione entis: illi duo verò conceptus dere, ut singulare, & ut hoc singulare est, nil habent, à quo possit desumi aliqua ratio distinctionis specificæ, non desumenda à conceptu singularis, ut hoc singulare est. Dein, si singulare sic præcideretur, non amplius esset singulare, sed universale: ergo nequit ita præscindi.

19. *Ad secundum* dicit Poncius, duplicis generis, seu potius

potiùs rationis esse formalitates ; aliæ enim sunt *simpliciter simplices*, seu *irresolubiles* in plures conceptus, & aliæ *resolubiles* in plures conceptus : sic *equinitas* utique includit *animalitatem*, & *irrationalitatem* : *humanitas* verò *animalitatem*, & *rationalitatem*, & sic sunt formalitates resolubiles in plures conceptus ; singularitates verò, & differentiaæ ultimæ v. g. *rationalitas*, non dicunt resolubilitatem in plures conceptus, & ideò sunt formalitates simpliciter simplices. Jam hōc notatō respondeo cūm Poncio : Dist. A. aliqua formalitas resolubilis in plures conceptus, & sub alia ratione : potest objectivè convenire cum alia in ratione communi Conc. A. aliqua formalitas simpliciter simplex, & sub mera ratione formalitatis, ac irresolubilis in plures conceptus : Neg. Ant. & Dist. Conf. Formalitas resolubilis : Conc. Conf. irresolubilis : Neg. Conf. Dicit ergo optimè Poncius, equinitatem, & humanitatem convenire æqualiter in animalitate, quàm utraque verè includit, neutiquam tamen rationalitas & irrationalitas in aliquo communi objectivè præciso conveniunt ; cūm scilicet rationalitas & irrationalitas sint differentiaæ ultimæ, & formalitates simpliciter simplices, seu irresolubiles. Ita etiam ab equinitatibus omnibus præscindi nequit aliquis conceptus objectivus *equinitatis ut sic*, cūm scilicet sub hac consideratione equinitas sit simpliciter simplex, & nihil aliud præter esse equinitatis includat. Idem dic de animalitatibus, cūm ex eadem ratione non sit præscindibilis objectivè *animalitas ut sic* ; aliàs enim omninò deberet dari processus in infinitum. Item falsissimum est, quòd à substantiis omnibus *substantia ut sic*, ab omnibus entibus *ens ut sic*, ab omnibus animalibus *animal ut sic* possit objectivè præscindi, cūm in tali consideratione eadem omninò totalis ratio in conceptu præciso, & in illis rationibus, à quibus præ-

præscinditur, inveniatur, cum sola Logica diversitate rationis, & denominationis. Verùm si hominem, & Angelum consideres, benè abstrahitur substantia *ut sic*, quia nimirum tam homo, quàm Angelus non dicunt solam rationem substantiæ, sed etiam spiritualitatis, & corporeitatis: item animal respectu hominis, & bruti, cum in homine & bruto jam aliquid aliud includatur præter esse animalis simpliciter, nimirum rationalitas, & irrationalitas, quibus hisce præcisive objectivè homo & brutum in conceptu præciso animalis conveniunt. Ita fermè etiam est respectu DEI, & creaturæ; nam tam DEUS, quàm creatura non tantum continent rationem entis, sed etiam rationem finiti, & infiniti, à quo utroque ratio entis abstrahit. Hæc tamen sola habetur differentia, quòd illud, in quo conveniunt homo & brutum, fit *potentiale subjectivum*, & verum genus, illud ens verò, in quo conveniunt DEUS & creatura, *potentiale objectivum*, & non ut genus, sed tantum ut ratio quædam univocè communis ad utrique *conjugendum*, non ad *componendum*.

VII.

20. **S**I ratio entis respectu DEI, & creaturæ ab utroque sit objectivè præcisa, utrique tamen essentialiter inclusa, tunc daretur in creatura aliquid imparticipatum à DEO: sed nil potest dari in creatura imparticipatum à DEO: ergo. Min. patet: cum totum esse creaturæ sit esse participatum. Ita insultanti Mastro ad mentem, non tamen ex littera Poncii occurro: Dist. Ma. In creatura specificativè sumpta, & quoad conceptum adæquatum: Conc. Ma. In creatura reduplicativè sumpta, & quoad propriam rationem creaturæ: Neg. Ma. Dist. etiam min. nil potest dari

dari in creatura reduplicativè tali, & secundùm rationem propriam: Conc. min. specificativè, & secundùm rationem communem. Neg. min. & Conf. Posset etiam retorqueri: si *animal* est præcisum à rationali, & irrationali, ut tenent Scotistæ, tunc datur in homine animal, quod non est rationale; hoc negat Mastrius: ergo negare debet præcisionem objectivam animalis à rationali, & irrationali. Ad quam retorsionem vix aliter respondebit Mastrius, aut Mastrianus, nisi ex compositione ostendendo disparitatem, quæ disparitas, quantum ex dictis colligitur, ad propositum tantum materialis, vel nulla est. Igitur creatura secundùm totum esse creaturæ in conceptu perfectò est quid participatum, quia creatura est; creatura tamen secundùm rationem præcisam entis non est creatura, nec quid participatum, sicut homo secundùm rationem præcisam animalis non est rationale.

VIII.

21. **S**cotus I. Dist. 8. q. 3. *S. Alij probant quartò modò. ¶ sed dices.* ait, ex ista sententia argui posse, quòd Aristoteles non tradiderit sufficienter omnia prædicata in quid dicta. Ex quibus verbis hoc formatur argumentum: talis conceptus entis DEO, & creaturæ communis esset respectu utriusque prædicatum in quid, cum posset dici: *DEUS est ens, creatura est ens*: sed juxta Aristotelem prædicatum in quid est genus: ergo ens reale respectu DEI, & creaturæ vel est genus, vel non bene assignavit Aristoteles omnia prædicta in quid. Hoc argumentum mihi contrarium ex Scoto adducere volui, ut videatur, quòd Scoti partes teneam, dum & Ipse illud, quod objici posset, subtilissimè resolvit, cujus solutio loc. cit. videatur. Responsionis loco
X tamen

tamen verbis Scoti interrogo: *Sed nunquid Aristoteles ista predicata generalia nusquam docuit? Respondeo ex 8. met. docuit, nihil dici de DEO ut genus ex auctoritate præallegata, & tamen docuit, univocè dici de DEO, & creatura, quia subdit ibi 2. met. quòd sicut unumquodque se habet ad esse, sic ad veritatem. Patet etiam secundum eum, quòd si Ens dicatur de DEO, quòd hoc erit in quid, ergo in istis docuit implicitè, aliquod prædicatum transcendens dici in quid, & non esse genus, nec definitionem, & aliqua prædicata transcendentia dici in quale, & non esse propria, nec tamen accidentia. Et post pauca concludit: ergo innuit ibi (Aristoteles) quòd aliquid est commune prædicatum, dictum in quid, quòd non est genus. &c.*

IX.

22. **U**Naniami nisu insultant omnes Mastrio adhærentes, communiter objiciendo auctoritatem Scoti, dicentis ibidem. 1. Dist. 8. q. 3. *Omnis autem realitas in DEO est infinita formaliter*: atqui ratio entis communis, si daretur, non esset infinita formaliter: ergo juxta Scotum non datur. Dum verò agmen Mastrianorum mihi contendit adversari, contra ipsum insurgunt Scotum, dum hoc ipsum medium non pro sua sententia, sed pro argumento contrario agnoscit; sic enim loc. cit. §. *Ad primum argumentum principale. &c.* Et, si dicas. ita objicit: *saltem conceptus communis est indeterminatus, & potentialis ad specialem conceptum ut realitas ad realitatem, vel saltem non erit infinitus, quia nullum infinitum est potentiale ad aliquid.* En! argumentum adversariorum, ad quod respondet Scotus: concedo, quòd conceptus ille communis DEO, & creaturæ est finitus, hoc est, non est de se infinitus positivè, ita, quòd de se includat infinitatem, quia si esset infinitus, non esset communis de se finito, & infini-

infinito : nec est de se finitus positivè, ita, quòd de se includat finitatem, quia tunc non competeret infinito : sed est de se indifferens ad finitum, & infinitum, & ideo est finitus negativè, id est, non ponens infinitatem: & tali finitate est determinabilis per aliquem conceptum. Si hæc dicta non satisfaciant adversariis, ipsum Scotum citatum videre placeat, & ulterioribus scrupulis limitem ponet. Verùm si ex *ꝯ. Respondeo, quamvis.* Ibid. fortè colligere velint, istum conceptum communem DEO, & creaturæ tantum esse prædicatum *in quid* per rationem, & conceptum præcisum formaliter, & per intellectum, si, inquam, hõc scrupulò agitentur, eundem per ultiores Scoti responsiones ibi videndas practicè deponant, præsertim, cùm inter istam præcisionem objectivam & præcisionem animalis ab homine exempli causâ Scotus paritatem assumat: secus fateri cogentur, etiã animal ab homine tantum formaliter, & per rationem præscindi, quo toti Scholæ Scotisticæ adversarentur. Plus ergò nec Scotus ibi intendit, quàm quòd illa præcisio per intellectum indicet præcisionem objectivam, cùm intellectus non agat fingendo in tali casu, sed talem formando conceptum, qui etiam à parte rei verificatur objectivè: hinc plùs non infertur, quàm quòd præcisio formalis comitetur objectivam, & eidem sit conformis, quia vera, non autem quòd sit sola præcisio formalis.

X.

23. **S**I ens effet respectu DEI, & creaturæ aliquid commune à parte rei, tunc effet etiam aliquod universale metaphysicum: atqui repugnat dicere, quod ens reale ex parte DEI sit universale metaphysicum, cùm

universale metaphysicum v. g. natura communis compositionem metaphysicam insinuet: ergo etiam implicat ens à parte rei commune, & præcisum. *Respond.* Dist. Ma. Effet universale universalitate objectiva. Conc. M. subjectiva. N. Ma. Dist. etiam min. Implicat dicere, quòd ex parte DEI detur universale metaphysicum subjectivum, & propriè dictum. Conc. min. universale objectivum, & impropriè dictum. Neg. min. & Conf. Universalitas metaphysica propriè dicta, non tantum debet esse objectiva, sed etiam subjectiva, & compositiva, alias non nisi impropriè poterit universale metaphysicum dici, ut ex Scoto passim citato colligitur. *Dices:* Universale metaphysicum est unum aptum inesse multis cum sui multiplicatione: atqui tale esset illud ens reale commune: ergo esset verum, & proprium universale metaphysicum. *Respond.* Dist. Ma. vel potius definitionem sub distinctione explico: est unum aptum &c. aptitudine subjectiva: Conc. Ma. objectiva: neg. Ma. vel subd. si sumatur universale latius: Conc. si strictius, & propriè: neg. Ma. Dist. etiam min. Tale esset illud ens reale commune DEO, & creaturæ cum aptitudine objectiva: Conc. min. subjectiva. neg. min. & Conf. Ex sæpius dictis distinctio sibi claritatem vendicat.

POSITIONES EX UNIVERSA PHILOSOPHIA.

Ex Logica.

I.

Logica, quæ est *artificialis facultas dirigens intellectum, ne in suis operationibus erret*, dividitur in docentem, & utentem, tanquam in habitus, non tantum realiter, sed etiam specie distinctos.

II.

Non tantum Logica Analitica, sed etiam Sophistica, & Topica vera virtus est intellectualis, non obstante, quod opinio tam actualis, quam habitualis à virtute intellectuali totaliter maneat exclusa.

III.

Quod Aristoteles in sua Logica egerit de intentionibus secundis, nequaquam sufficiens ratio est affirmandi, eandem non esse veram, realem, & rigorosè dictam scientiam.

IV.

Tam Docens, quam Utens Logica non secundum quid tantum, nec etiam physicè, minus metaphysicè, sed moraliter est necessaria.

X₃

V.

V.

Nullus actus intellectualis, consequenter nec actus Logicales sibi rationem praxeos vendicant; idem tenendum de actibus sensuum externorum, non artificialibus, etiam si forent imperati à voluntate.

VI.

Objectum attributionis adæquatum Logicæ *ut sic* est modus sciendi *ut sic*: ita tamen, ut Logicæ docentis objectum sit modus sciendi signatus objectivus: utentis verò modus sciendi exercitus formalis: & objectum formale docentis vis manifestativa ignoti signata, utentis autem exercita.

VII.

Logica Aristotelica idem omninò habet objectum, quòd moderna.

VIII.

Entis rationis essentia non consistit formaliter in negatione entis realis, sed in illo esse ficto, quod actum fingentem intellectus tanquam effectus intentionalis terminat.

IX.

Non licet ulli potentiæ materiali nec internæ, nec externæ ultra ens rationis fundamentale suam extendere sphaeram activitatis.

X.

Voluntas, non obstante, quòd sit potentia collativa, nequit verum facere ens rationis, cum certè plus non valeat, quam denominationem dare extrinsecam.

XI.

Denominationes autem extrinsecæ, & intentiones secundæ rationem entis rationis non participant. XII.

XII.

Quamvis voluntas Luciferi (datô, non concessô) æqualitatem DEI appetiisset, nullum tamen fecisset ens rationis, nec quoad actum voluntatis nec quoad actum intellectûs ; quo posteriore tamen tale facere potuisset.

XIII.

DEUS quidem cognoscere potest ens rationis, ab intellectu humano factum, nullatenus verò efficere.

XIV.

Datur omninò distinctio ex natura rei formalis inter formalitates ejusdem suppositi :

XV.

Et quæcunque distinguuntur ex natura rei formaliter, illa omnia pariter objectivè præscindi possunt, non quidem præcisione virtuali Thomistica, nec sola formali rationis, cum neutra verè sufficiat, sed præcisione Scotistica, distinctioni ex natura rei formali correspondente.

XVI.

Exclusis Idæis, Platoni affictis, universale metaphysicum à parte rei datur :

XVII.

Cujus communitas non est inexistentiæ, sed indifferentiæ negativæ.

XVIII.

Manet universale in actuali prædicatione.

XIX.

Relationes prædicamentales sunt formæ à parte rei ab extremis tam simul, quàm seorsim sumptis realiter distinctæ.

XX.

XX.

Eo ipso, quòd plures dentur relationes reales, una supra aliam fundari potest non tantùm per intellectum, sed à parte rei jam est fundata, sinè omni tamen infinito processu :

XXI.

Quo non obstante terminus relationis in absoluto consistit.

XXII.

Propositio mentalis abstractiva potest in materia contingenti de vera transire in falsam, aut vicissim.

XXIII.

Ex duabus propositionibus contradictoriis de futuro contingenti absoluto etiam pro priori ante omne decretum Divinæ voluntatis una est determinatè vera, & altera determinatè falsa : licèt tamen per verificativum tantùm extrinsecum :

XXIV.

Ab intrinseco autem, seu vi connexionis subjecti cum prædicato utraque est determinatè falsa.

XXV.

Necessitatur quidem intellectus concessis præmissis ad inferendam conclusionem, tam quoad speciem, quàm quoad exercitium, non verò ad faciendam reflexionem super præmissas objectivas.

XXVI.

Opinio, & scientia sive actualis, sive habitualis nec supernaturaliter in eodem intellectu, circa idem objectum, secundùm eadem prædicata simul dari possunt.

EX

Ex Physica.

I.

Nec unio, nec subsistentia, nec privatio sunt principia corporis naturalis, sed solum materia, & forma, & quidem tam *in fieri*, quàm *facto esse*.

II.

Verè datur materia primò prima, non tantum habens proprium actum metaphysicum, sed etiam entitativum :

III.

Potest supernaturaliter, non autem naturaliter existere sine omni forma.

IV.

Potentia materiæ primæ ad formas substantiales, etiam corruptas, est naturalis, & distincta ex natura rei formaliter ab ipsa essentia materiæ: unica tamen ad omnes formas.

V.

Appetit etiam omnes formas, magis tamen perfectiores, quàm imperfectiores.

VI.

Nequit Materia primò prima nec propriè generari, nec propriè corrumpi.

VII.

Non tantum sensitiva, & vegetativa, sed etiam plurima mixta inanimata habent specialem formam substantialem.

VIII.

Omne compositum animatum formis constat subordinatis, ideóque datur forma corporeitatis.

Y

IX.

IX.

Formæ substantiales completivæ possunt supernaturaliter fieri, & conservari sine omni subjecto: quod idem tenetur tam de accidentalibus absolutis, quàm de jis, quæ sunt relativa secundùm dici.

X.

Materia, & forma, ut componant tertium, non uniuntur formaliter seipsis, nec modò aliquò substantiali, sed unionem tali, quæ est vera relatio prædicamentalis, extrinsecè adveniens, ac mutua.

XI.

DEUS se solo agens non potest creaturis propriam inferre violentiam.

XII.

Ars cùm sit *naturæ simia*, opera aliqua naturæ poterit saltem directivè efficere, nullatenùs verò verum aurum, nec directivè.

XIII.

Actio, & passio distinguuntur realiter.

XIV.

Existencia causæ indispensabiliter requiritur ad causandum.

XV.

Nec naturaliter implicat, ut idem agat in seipsum:

XVI.

Simile tamen nequit agere in aliud, sibi perfectè simile, actione univoca.

XVII.

Datur actio in distans.

XVIII.

XVIII.

Activitas accidentium se se ad producendas substantias non extendit.

XIX.

Ipsæ verò substantiæ sunt immediatè operativæ, & productivæ suorum accidentium, sibi connaturalium.

XX.

Accidens productivum alterius accidentis ad extra non est tantum causa instrumentalis, sed verè principalis.

XXI.

Implicat, etiam supernaturaliter, ut idem indivisibilis effectus producat à duplici causa totali.

XXII.

Non repugnat, de via extraordinaria, effectum semel corruptum denuò reproduci.

XXIII.

Effectus ab una causa productus potuisset produci ab alia ejusdem rationis.

XXIV.

DEUS cum causis secundis non tantum concurrit mediatè per communicatam virtutem agendi, sed etiam immediatè.

XXV.

Solus DEUS determinat ad individuum effectus tam causas naturales, quàm liberas.

XXVI.

Præmotio physica si daretur, causis liberis plus damni, quàm utilitatis afferret: pro naturalibus verò omnino superfluit.

XXVII.

Potentia obedientialis passiva datur ad quolibet, dummodò formæ non dicant essentialem ordinem ad determinata subiecta.

XXVIII.

Pariter admittenda est potentia obedientialis activa: hæc tamen non quodlibetica.

XXIX.

Instrumentum nec naturale, nec supernaturale activum est: hinc effectus suos neutrum attingit physicè, & effectivè.

XXX.

Non omne, quod movetur, ab alio movetur, sed potest idem movere seipsum.

XXXI.

Infinitem categorematicum, etiam intra solam latitudinem entis creati, absolutè repugnat.

XXXII.

Ejusdem repugnantia est creatura omnium possibilem perfectissima.

XXXIII.

Tantum supernaturaliter possibilis est compenetratio.

XXXIV.

Idem est de replicatione ejusdem corporis.

XXXV.

Nec non etiam de vacuo Philosophico.

XXXVI.

In generatione animalium perfectorum utrumque principium verè concurrit effectivè.

XXXVII.

XXXVII.

In corruptione viventium non fit resolutio usque ad materiam primam: benè verò in corruptione non viventium.

XXXVIII.

Cæli eâdem constant materiâ, qua corpora sublunaria: hinc etiam sunt corruptibiles.

XXXIX.

Duæ qualitates in summo contrariæ possunt supernaturaliter esse simul in eodem subjecto:

XL.

Mundus quoad entia permanentia potuisset esse ab æterno.

XLI.

Nec simul, nec successivè dantur plures animæ in eodem vivente.

XLII.

Una anima non est essentialiter perfectior alterâ ejusdem speciei.

XLIII.

Anima viventis non informat cornua, capillos, plumas, ungues, nec semen, lac, & sanguinem, benè tamen carnem, ossa, nervos, & dentes.

XLIV.

Quò tamen admissò defendi potest, capillos, cornua, ungues, & plumas verè vivere.

XLV.

Sedes animæ principalis est cor.

XLVI.

Potest DEUS extra potentiam vitalem producere a-
ctus vitales perfectos.

XLVII.

Sensus interni nec realiter, nec formaliter, ex natura
rei distinguuntur, nec appetitus irascibilis à concupisci-
bili.

XLVIII.

Animæ rationali ex sua natura competit spiritualitas,
& immortalitas :

XLIX.

Purus Philosophus tamen utramque negare potest.

L.

Datur intellectus agens, & patiens, sola munerum di-
stinctione diversus.

LI.

Intellectus formaliter est intelligens, non quā pro-
ducens, nec quā recipiens, sed quā operans.

LII.

Memoriam ab intellectu sola distinctio rationis ratio-
cinatæ discernit.

LIII.

Objectum intellectûs humani secundum naturalem
inclinationem est ens *ut sic*, in tota latitudine; secundum
naturalem verò attingentiam ens finitum de facto, quā
sensibile.

LIV.

Voluntas est intellectu perfectior.

LV.

LV.

Potest etiam velle impossibilia, quā talia cognita.

LVI.

Hujus objectum est quidem ens *ut sic*: quā bonum verò objectum prosecutionis, & quā malum fugæ.

LVII.

Potest voluntas defactò quoad specificationem necessitari, non autem quoad exercitium.

LVIII.

Non repugnat pura omissio libera.

Ex Metaphysica.

I.

Essentia, & existentia nec realiter, nec adæquatè formaliter ex natura rei distinguuntur.

II.

Personalitas consistit in negativo:

III.

Et quidem in negatione communicabilitatis tam actualis, quàm potentialis, imò etiam aptitudinalis.

IV.

Entia possibilia habent ab æterno verum esse diminutum.

V.

Existentia DEI potest tam negato, quàm transmissio processu in infinitum demonstrari.

F I N I S.

...
...
...
...
...
...
...
...
...

...
...

...
...
...
...
...
...
...
...
...

...
...

Errores, qui ob negatā à tempore moram irrepsere,
sequenti serie subjiciuntur, aliis (præsertim quoad inter-
punctiones) Lectorum benevolentia commissis.

Pagina.	Linea.	Menda.	Emenda.
3.	1.	<i>speciem</i>	<i>species.</i>
11.	20.	<i>ac</i>	<i>ab.</i>
14.	7.	<i>forma substantialis</i>	<i>adde: corporeitatis</i>
21.	20.	<i>comparatum</i>	<i>comparatum.</i>
22.	11.	<i>creatis.</i>	<i>creatis?</i>
ibid.	19.	<i>etiam</i>	<i>etiam.</i>
ibid.	25.	<i>sapūs</i>	<i>sapiūs.</i>
25.	24.	<i>inseparabilis</i>	<i>inseparabilis.</i>
26.	14.	<i>Et similitudo</i>	<i>Et dissimilitudo.</i>
ibid.	19.	<i>diciendi</i>	<i>dicenti.</i>
36.	18.	<i>Et ideò</i>	<i>adde: forsan juxta aliquos</i>
37.	antepenult.	<i>substantivæ</i>	<i>sustentativæ.</i>
41.	28.	<i>supernaturalim</i>	<i>supernaturalium.</i>
43.	21.	<i>attendebeat</i>	<i>attendeat.</i>
49.	6.	<i>esset ita infinita</i>	<i>esset infinita.</i>
50.	7.	<i>naturaliter</i>	<i>adde: esse.</i>
58.	15.	<i>vero</i>	<i>verò.</i>
59.	16.	<i>hic</i>	<i>hîc.</i>
60.	7.	<i>requireret</i>	<i>nequiret.</i>
64.	5.	<i>scilicet</i>	<i>sic, licet.</i>
ibid.	17.	<i>quantum</i>	<i>quantum.</i>
item.	23.	<i>item.</i>	<i>item.</i>
76.	14.	<i>pro formali seu</i>	<i>semel deleatur.</i>
ibid.	27.	<i>ac</i>	<i>ab</i>
79.	3.	<i>non</i>	<i>deleatur.</i>
82.	14.	<i>quòd</i>	<i>quod.</i>
88.	20.	<i>tantum</i>	<i>tantum.</i>
90.	1.	<i>cum</i>	<i>cum.</i>
91.	2.	<i>ipse</i>	<i>ipse.</i>
92.	14.	<i>cum</i>	<i>cum.</i>
95.	6.	<i>quibus</i>	<i>à quibus.</i>
96.	16.	<i>intensione</i>	<i>intentione.</i>
107.	penult.	<i>totalitas.</i>	<i>formalitas.</i>
108.	16.	<i>Modo</i>	<i>Modò.</i>
113.	26.	<i>verò</i>	<i>deleatur.</i>
114.	14.	<i>perficiter</i>	<i>perficitur.</i>
115.	17.	<i>rationis</i>	<i>rationalis.</i>
119.	3.	<i>intelligatur</i>	<i>intelligatur.</i>

Pagina.	Linea.	Menda.	Emenda.
127.	15.	quia	qui.
item.	23.	absolutè	non absolutè.
133.	2.	ponitur	poneretur.
ibid.	3.	poneretur	ponatur.
138.	5.	certum	cortus.
item.	18.	quomocunque	quomodocunque.
142.	12.	S. ad argumentum principale.	S. ad primum ar- gumentum.
item	18.	conceptu inadéquato illius rei	adéquato illi rei.
145.	7.	Scotis,	Scotistis.
item.	8.	rei	adde: essentiam.
160.	penult.	adéquatum	inadéquatum.
161.	26.	prædicta	prædicata.
172.	1.	ad quolibet	ad quodlibet.

Zacherl, Menradus

Sciamachia philosophica, quinque assultibus constans

Straubinga 1726

4 Diss. 3704,3

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10972070-3

VD18 15131629-001